

Проповеди
Том I – Стар Завет
п-р Цветан Литов

п-р Цветан Литов

п-р Цветан Литов

Проповеди

Том I – Стар Завет

Евангелска Методистка Епископална Църква в България

*В памет на П-р Цветан Литов, един от “героите” на
Методистката Църква на отминалото столетие,
оставил трайни следи в сърцата и паметта
на няколко поколения методисти.*

*В памет на мъчениците за вярата
на Методистката Църква,
които не са забравени
и ще живеят завинаги заедно с нас.*

От признателната Църква

Проповеди. Том I – Стар Завет.

п-р Цветан Литов

Първо българско издание

©2003 Евангелска Методистка Църква

Редактор: Суперинтендент Бедрос Алтунян

Предпечат и дизайн: п-р Самуел Алтунян

Печат: Хеликс Прес, Варна

Предговор

Евангелската Методистка Епископална Църква има 150 годишна история в нашето Отечество. Смятам, че всичко, което извършва Църквата за възстановяване на историята и поддържане на спомена на "героите на вярата" има огромно значение за духовното развитие на самата Църква. Историята на нашия народ през тези години е история на войни, кръвопролития и налагане чрез сила на атеизма. При тези условия методизмът се утвърди чрез своите верни служители

П-р Цветан Литов е роден през 1909 г. в Плевен. В Методистката Църква в Плевен под ръководството на П-р Никола Пулев, младия Цветан Литов още на 16 годишна възраст започва да проповядва. Активността му в младежката работа и неговите лични качества са причина той да бъде изпратен да следва във Франкфуртската семинария, заедно с Кирил Йотов и Георги Сивриев. След завръщането си в България през 1930г. следва право и политически науки в Държавния университет в София. Специализира богословие в университета "Емори" в Атланта, щата Джорджия, САЩ.

Най-плодотворния период от работата на П-р Литов е свързан с църквата "Д-р Лонг" в София. За периода 1932-1947г. той е много добър пастир и успешен говорител. През този период Църквата се развива и получава широко влияние сред обществеността. Името на П-р Литов се свързва с Методистката младежка организация и Евангелския младежки съюз, на които той е председател. Той е изпълнителен секретар на Обединените Евангелски църкви. П-р Литов участва 15 години в редакционната колегия на седмичника "Зорница".

П-р Цветан Литов е блестящ проповедник на Божието Слово. Неговите вечерни богослужения привличат мнозина и още се помнят. Със своето изключително красноречие, много добра подготовка и ерудиция, лек хумор, той лесно достига до човешките души, вдъхва в тях вяра и любов към Бога.

Месеци преди започване на Пастирския процес и масовото арестуване на пастирите и ръководителите на деноминации, П-р Литов заминава на специализация в САЩ. Това го спасява от инквизицията на Народния съд. Тук той работи още 30 години. Той е пастир в редица Методистки църкви в различни градове: Сан Франциско, Портола, Модесто, Бейкърсфилд.

Междувременно той работи като член на националния комитет за "Свободна Европа". Като такъв П-р Литов пътува из щатите и изнася повече от 350 лекции в различни университети, колежи и клубове.

П-р Цветан Литов владее четири езика, което му позволява да контактува с много хора и да обиколи повече от 30 страни по света. Той е високо уважаван, харесван и търсен говорител. За своята дейност П-р Литов е награждаван и почитан. Той получава почетния медал "Джордж Вашингтон" от Фондация "За свобода." П-р Литов е пенсионер от 1976г., но продължава да работи и да бъде полезен. За цялостната му дейност през 1995г. му е присъдена престижната награда "Пастор емеритус".

През всичките години далеч от България, П-р Литов остана истински българин, неуморен и усърден приятел на Методистката църква в България. Той посрещна с радост новото време, възобновяването на Методистката църква и можа да посети България.

Подготвеното издание с проповеди на П-р Цветан Литов е опит да се запознаят новите поколения с неговата богата личност. Сборникът с проповеди едва ли ще постигне силата на въздействието, атмосферата и вълнението, с които П-р Литов умееше успешно да проповядва Божието Слово. Мнозина още пазят неповторимото усещане от непосредствения контакт с него. П-р Цветан Литов остави дълбоки следи в сърцата на всички и има важно място в историята на Методистката Църква и на Евангелското движение в България.

Павел Василев

Съдържание

Проповеди	3
Неотложната задача на днешното време	11
Между Бога и човека	14
Лек за наранените души	17
Тайнствената ръка	20
Големият грях на нашия народ	25
Народна обнова	30
Двойният грях	34
Човекът с Бога	36
Какво иска Бог?	40
Непобедимото малцинство	43
Хора с принципи	46
Пред отворения прозорец	48
Светлината на света	51
Защо отиваме на църква?	53
Християнски стабилитет	55
Най-доброто време за молитва	59
Да се молят ли младите?	61
Новогодишни решения	64
Чакащи души	67
Вик към Бога	69
Забравена мъдрост	71
С кого е Бог?	73

Кой е за облажаване?	75
Защо мълчи Бог?	77
Загубени души	80
Безрезервната преданост на едно сърце	83
Народите в света	86
Кой е виновен за нещастията в света?	89
Фалшиво величие	93
Дали да отречем религията?	97
Велик е Бог!	101
Душевният смут на вярващия	105
Какво да правим?	107
Богоупование	109
При извора на живота	112
Хора на мира	114
Ето как минават скърбите	119
Чакащите Господа сърца	122
Полет на душата	126
Химн на блаженството	130
Какъв е Бог за нас?	134
Какъв е Бог за мен?	138
Има ли Бог?	140
Блаженството на праведния	145
Сбъдват ли се сънищата?	148
Избавление от бедите	152
Радостта е сила	155

Заветът на един умиращ	158
Чудото с генерала на Сирия	160
Ударил е часът на Бога	164
Какво може един човек	168
Ратник на живия Бог	171
Между две мнения	175
Примерът на една царица	178
Бог ни зове	185
Завладяването на света	189
Смяна на Боговете	193
Един въпрос за днешните християни	197
Освободителят на робите	201
Човекът, който нагви Бога	205
В борба с Бога	209
Борба за благословения	212
Продажникът	215
Изпитанията на вярата	220
Спаси душата си	224
Защо подценяваме Бога?	228
Под бдящото око на Бога	232
Набожният човек	236
Последиците на греха	241
Кое е най-страшното	244
Произхожда ли човекът от маймуната?	248
Божията тактика	254
Непоправимият човек	257

Неотложната задача на днешното време

“Търсете Господа, докато може да се намери...”

Исая 55:6

Живеем в изключително усилни времена. Напрежението е всеобщо. Всичко е под пълна пара. Твори се, трупа се, прави се подготовка за утрешната изненада.

Към общата загриженост и ние си позволяваме да добавим нещо; към многото проблеми - още един; към многото предложения - още едно; към многото отговори - още един.

Коя е задачата на днешното време?

Библията, тази вечна книга, винаги е “слагала пръст в раната”. Тя открива истината; тя показва най-късия и прав път към нея. Знаете ли какво тя има да каже на днешното време? “Търсете Господа, докато може да се намери...” Едва ли познавам други думи, които така добре да отговарят на днешното световно положение; едва ли има друга нужда, така насъщна, като тази.

Това стои над всичко друго. Преди да искаме правда и ревизия в международния живот; преди да искаме колонии, за да живеем; преди да искаме човешчина в отношенията ни, преди да искаме работа и хляб - основата на нашето земно съществуване, - има нещо друго, с което трябва да се справим: “да търсим Господа”.

Трябва да намерим нов обект; да издигнем нов идеал; да поемем нова посока. Всичко се свежда до избора: или към Бога - за живот, или без Бога - към изтребление.

Убедени сме в правотата и необходимостта от това да търсим Бога. Няма какво да се плашим и чудим; няма време. Да намерим забравения и изоставения Бог.

Решението на тази задача

То е в думите: “Търсете Господа, докато може да се намери”. Това не са банални изрази; не са шаблонни фрази; не са празни думи. Искам да сме проникнати от съзнанието за сериозността на положението и величието на показания изход.

1. Търси това решение, където трябва.

Защо да казваме, че Той не съществува? Защо да променяме волята и характера Му?

Той е дал това решение в Библията. Ще се убедиш, че тя не е писана единствено от човеци; там ще откриеш какво трябва да правиш.

Търси решението и в молитва: Той ще ти се открие, подобно на хиляди груги; ще те просвети.

Търси решението в сърцето си: какво ти подсказва; какво ти диктува?

Търси го в живота: нима си толкова сляп и толкова глух, че да не чуеш мощния Му глас?

2. Търси, както трябва.

Не като Ирод, за да го убиеш. Няма полза от това.

Не като Юда, за да го предадеш: едно да говориш, а друго да вършиш.

Не като тълпите, за да се облагодетелстваш, а да се жертваш. Защото не може другояче.

Не като фарисеите - за умване и дебати, но работи и живеи. Християнството като философия изигра ролята си; сега остава то да се превърне в практика.

Да търсим от нужда: както е при болните, гладните, грешните.

Да търсим от любов и признателност: както правят излекуваните.

Защо ни се налага да търсим Бога?

1. За да не останем без Него!

Накъде да вървим без него? Докъде ще стигнем? Каква картина на бъдещето виждаме? Не е трудно да си я представим: катастрофа, ужас, страдание. Това малко ли е? Какво повече искаме и чакаме?

2. За да не пропуснем момента!

“Докато може да се намери”. Не всякога може това да се случи. Благодатните времена са определени. Защо да чакаме да избухне пожарът, та едва тогава да го гасим. Защо дотогава да чакаме?

“Докато” - зависи и от нас, и от Него. Христос отминава покрай нас.

“Днес ако чуете...” Дали сега не е моментът? Дали утре няма да е вече късно? Колко жалко ще бъде.

Ето един пример: При чиновник по движението на една гара идва запъхтия пътник. “Замина ли?”. “Току-що, по-бързо трябваше да тичаш”. “Не, не по-бързо, доста бързо тичах, но трябваше по-рано да тръгна”.

Светът отива към пропаст. Съзнателните хора трябва да се мобилизират и да го спрат. Да му дадем нова насока. Иначе и ние с него ще погинем. Да не мислим, че ще ни пощадят.

“Търсете Господа, докато може да се намери!”

София, 10 октомври 1937 г.

Между Бога и човека

“... Но вашите беззакония са ви отлъчили от вашия Бог...”

Исая 59:2

С подobaващата за Божи пророк смелост Исая застава и говори за неестествените отношения между Бога и човека. Той констатира една разлъка, едно отдалечаване между двамата.

С това ние ще се занимаем сега. Да потърсим в какво е проблемът. Ние премного се грижим за отношенията ни с човеците. Обаче тук в отношението ни с Бога се съдържва нашата съдба. Ние трябва по-често и по-основно да разглеждаме онова, което се случва “между Бога и човека”.

В началото всичко е било наред.

Отношенията им са били идеални. В зората на своя живот човекът е чувствал една нежна привързаност към своя Създател. Той Го е признавал и Го е обичал като свой баща. Бил Му е послушен. Нищо не е помрачавало светлия образ на Бога. Нищо не е нарушавало прекрасната хармония между Твореца и творението. И това е нормално.

После се промъква нещо, което започва да разяжда връзката между двамата. То всява безредие. На мястото на предишната красота и хармония се настанява нечувана анархия. И до ден-днешен нещо тъмно и съгбоносно стои между нас и Бога.

То ни разделя, то ни отдалечава и отчуждава. И то дотаква степен, че ние, които сме създадени от Него и за Него, след време не можем да Го познаем. А това е най-страшното, то ни прави неприятели на Бога. Повежда ни против Него. Нашата гребна човешка злоба започва да се доближава до Бога.

Какво застава между Бога и човека?

1. Нашите грехове.

Не Той ни остава, а ние Го изолираме! Спомнете си за онзи нещастник, който пръв вдигна ръка на убиец против своя брат. С убийството на човек той скъса и връзките си с Бога. Големият кървав грях се промъкна. И доведе проклятието.

Но и малките грехове застават там, между Бога и човека. Те са ежедневни, те се трупат и растат. Чувствителната гуша долавя чудовищния им растеж. Лютер като млад монах е бил набожен и добър, но го е тормозило осъзнаването на неговата греховност. И това го вкарва в килията.

И ние знаем, че всеки ден поставя сянка на връзката ни с Бога. С времето нашите прегрешения граят там стена.

2. Нашите съмнения.

Колко често и обикновено в най-критичните моменти пропъзват съмненията: Дали не сме се излъгали? Дали не е измамна вярата ни? Чий е образът, на който се кланяме, и истински ли е той?

Кръстителят от затворническата килия пита: “Ти ли си?” Съмнението замъглява очите на Тома, за да не види той образа на Възкръсналия. Колко често на болничното легло съмнението прояжда и душата: “Той ме е забравил...” Навести ли ни съмнението, ние губим и Бога, и пътя към него.

3. Нашите злополуки.

Типичен пример в това отношение е Йов, многострадалният. Всеки ден му донасяше нови радости. Изглеждаше, че щастието няма край. Даже Бог се гордееше с него.

Но започнаха ударите на съдбата. Той изгуби всичко. Щастието залезе. Започнаха страшните болести. Настъпи тъмна нощ в живота му. Приятелите и жена му го разколебаха. Всичко това застана между него и Бога така, че той едва можеше да Го види.

И ние се питаме по отношение на нашия живот: защо става това или онова? Защо Бог го допуска? Как да вярвам повече? И с това Бог съвсем изчезва за нас.

Как да бъде възстановен редът?

1. Ежедневно се контролирай.

Трябва постоянно да бдим и да се пречистваме. Докато натрупаното е малко, махни го. После ще става все по-трудно. Всеки нов ден посрещни с “разчистени сметки”.

2. Помни добрините му.

А такива има в живота ти. Те са едно доказателство, че Бог не те е забравил. Това ще повдигне духа ти, ще те окуражи. Ще премахне съмнението.

3. Уповавай на Него.

Когато дойдоха ужасните изпитания, Йов повтаряше само едно: “Бог даде.” Докато гледаше в земята, всичко бе черно и отвратително. Знай, че нищо не става без Божие знание. Бог стои зад всичко. Помни, че който е изгубил Бога от погледа си, той сам е изгубен.

Хиляди неща се вмъкват между Бога и човека. Те целят нашата раздяла, която означава смърт за нас. Но нека ние с всички сили и постоянство да работим, за да останем неразделни.

Аз и Бог - неразделни!

София, 3 май 1934 г.

София, 6 октомври 1935 г.

Лек за наранените души

“Изцели ме Господи и ще бъда изцелен; спаси ме и ще бъда спасен...”

Йеремия 17:14

Пред нас стои мрачният пророк Йеремия. Той е на колене пред своя Бог. Бори се страшно, моли се горещо. Той изживява един свят час от своя живот: той е в молитва. Думите му са тъй пламенни и тъй покъртителни - както могат да бъдат само думите на болен, който усеща студения гръх на смъртта и вижда нейния страшен образ. “Изцели ме...”; “Спаси ме...” - тези думи са тъй силни и тъй страшни, както могат да бъдат само последните думи на обречения.

Има наранени души

Та чия душа не е наранена? Кой може да каже, че се е опазил напълно здрав? Кой не е осеян с рани? Чия душа не е пронизана от остри болки? Вие всички го чувствате, вие всички го знаете и се мъчите под тежката преса на живота, която безжалостно ви мачка.

Та може ли човек да се бори на фронта на ежедневието и да остане незасегнат? Там прелитат толкова неприятелски стрели. Те са напоени с отрова. Хвърлени са, за да достигнат нашите нежни сърца. И те ги достигат, нараняват ги, кръв се лее. Човешката душа прималява от мъчителните и тежки рани. Тя боледува. Тя страда.

Душите се наранени поради:

1. Моментни причини.

Често тогава, когато сме най-спокойни, ни връхлитат страшни беди. Прелита стрелата на някоя лоша дума, казана по наш адрес. Тя се влива в душата и ѝ причинява болка. Друг път до

нас долита някоя обида, напоена със злъч, отрова и чужда омраза.

Страшна е и раната, причинена от неблагодарността. Давал си на някого, жертвал си, обичал си го, а после той те отхвърля и с мръсните си нозе потъпква онова, което си направил за него. Неблагодарността е по-опасна и от отровата.

2. Постоянни причини.

Има неща, които години наред измъчват човека, от които той страда. Ден и нощ те го тормозят. Не му дават покой. Това може да е споменът за извършен грях, съзнанието за виновност, за някоя голяма неправда, която тежи като оловно бреме.

Те не са някои случайни гости, а постоянни спътници. Такива са например лошите отношения между братя и сестри, недоразуменията между родители и деца, дългите години нещастен съпружески живот. Всичко това струва на мнозина много безсънни нощи, хиляди въздишки и порой от сълзи.

Къде да се намери лек?

1. Не винаги той е при хората.

Защото и те страдат. Нуждаят се също от лекуване. И техните души са наранени и болни. Често пъти ние се заразяваме от тях. Или пък ако ни помогнат малко, то не е основното. Закриват раната, без да я излекуват отвътре. То е само упойка. Ние можем да им кажем: “Лекарю, излекувай първо себе си”.

2. Лекарството е при Бога.

Ние не казваме “Братко или човече, излекувай ме”, а “Господи!”. Той е единственият велик лекар. При него намираме нашето здраве и щастие. Неговата ръка твори чудеса. Загнлата дългогодишна рана заздравява. Умиращият е спасен и се възвръща към живота.

“Ако ме излекуваш, ще бъда излекуван” - това е истинското лечение, сигурното спасение. Всичко друго е измама и лъжа. Каква сигурност лъха от тези думи!

Кога се получава лек?

За да ни се даде, трябва да поискаме. За да вземем, трябва да протегнем ръката си. А как ще ни се помогне, когато този, който помага, не знае, че ние се нуждаем от Него? Ние трябва да чувстваме нуждата от намеса и да я изживим. Ние трябва да открием мислите си и да искаме. “Който иска...”

Да прибегнем към Него. Той чака. Няма болка, която Той не би могъл да премахне. Няма болест, която не би могъл да излекува. Той върши чудеса.

“Елате при Мен всички отрудени и обременени и Аз ще ви успокоя!”

София, 7 юни 1934 г.

Тайнствената ръка

“... ръка, която пишеше: Бог е преброил дните на твоето царство. Претеглен си на везните и си бил намерен недостатъчен. Царството ти бе разделено и бе дадено на ...”

Данаил 5:1-28

Животът, в който ние сме потопени, извайки кой знае откъде, оставайки тук кой знае докога, е извънредно сложен. Ние не можем да проникнем в неговите детайли, не можем да обгърнем всичко. Защото в него не се включва само видимото. Има събития, прояви и форми на живота, които не можем да обясним.

В основата на всичко лежи тайнственото. То се надига от време навреме и прави пробив в нашия живот. То ни изненадва, то предизвиква големи завои в живота на личността и обществото. Има една непозната сила, която дава насока на човешката история. Сила, която дава нови тласъци на човечеството, която разрушава и която гради. Блясва като светкавица да освети пътя, да ориентира заблудения и пак изчезне.

Взгледайте се около себе си и в себе си, размислете сериозно над събитията и историята и вие ще доловите следите на една невидима, тайнсвена, но силна ръка, която държи и направлява всичко. Кой те постави на това обществено положение?

Тайнствената ръка на царския пир

Било е отдавна, преди години в далечна източна страна. В престолния град на обширното Вавилонско царство Валтасар устройва разкошен пир. Поканени са хиляди първенци, знатни личности и военни. Блясък и величие греят в мраморните палати на царя. Невиждан разкош заслепява очите, богата трапеза очаква началото на рядкото пиршество; предлагат се редки ястия, донасят се стари вина. А из широките и светли салони се движи елитът на Вавилон.

Ето че най-сетне се дава сигнал от придворните, че цар

Валтасар идва. Горд и надменен, той минава край наредените в шпалир гости и пръв сяда на трапезата. Всички го последват. И се отварят хиляди уста за изисканата храна и тежките вина. Отново започват приказки, смях, песни и музика. А чашите бързо се изпразват.

Добил настроение, Валтасар заповядва да бъдат донесени на пира златните храмови съдове - някогашна плячка от Божия храм в Йерусалим. И царските гости стават все по-буйни, виковете им все по-разпалени. Те пируват и лудуват, отдават се на разпалени ориенталски оргии, полуголи и пияни жени играят безсрамни танци, а във пред градските порти чака неподозиран неприятел.

И във вихъра на съблазните, в разгара на песни, смях и слад една тайнствена ръка се появява и пише на стената странни думи, носещи гръх на смърт. Леген трепет минава през душите на всички пируващи.

Изведнъж настъпва гробна тишина. Погледите на всички са изцъклени, те плахо се споглеждат. Всички мълчат. Царят е блед като самата стена. И ръката пак така тайнствено изчезва. Но написаните от нея чудни думи, остават. Тези тайнствени слова, написани от тайнствената ръка, вещаят нещо страшно, съдбоносно, небивало.

Тайнствената ръка в нашия живот

Ръката, за която става дума, не се явява само в салоните на пируващите. Тя е винаги над нас. Тя ни следи, без ние да знаем за нея. Независимо дали сме зад заключени врати, дали сме обвити от мрака на нощта, тя е винаги при нас.

Тя гържи сметка за всичко, което вършим: добро или зло. Тя не пише само по стените. Но тя дълбае по съвестите и по душите на хората, тя удря печата си по лицата им. Нима не сте срещали такива, които са белязани от тази тайнствена ръка? И нейното писмо стресва и изобличава. Не дава покой на гузните съвести.

Тя не само пише, но и улавя, разтърсва, разклаца, бие, смазва. Не сте ли изпитали нейните удари? Тя може би не се проявява винаги. Тя чака и в крайния момент, когато се чувствате най-

сигурни, на върха на славата, радостта и забравата, тя се стоварва върху вас.

Тя разбива като с тежък чук твоите планове, сигурност, спокойствие, безбожие, гордост, живот. Тя превръща всичко в развалини. Тя иска да ти докаже, че си само прах и нищо повече. Тази тайнствена ръка е силна. Пази се да не попаднеш под нейните удари.

Присъдата, която дава

1. “Дните ти са преброени”.

Защо животът ти преминава така лекомислено? Защо си толкова повърхностен? На какво разчиташ? Коя е твоята опора? Защо цениш само материалното? Защо не помислиш за безсмъртната си душа? Какво ще стане с нея? Знаеш ли дали утре ще осъмнеш?

Здрави и дебели бяха стените на Вавилон, богат и силен беше Валтасар. Но в същата нощ, след паметния пир, трябваше да се прости с живота, пронизан от неприятелски меч. Смъртта е всесилна. Няма преграда за ръката на Бога. Какво ще бъде твоето бъдеще? Мислил ли си за това? Бързай. Не остава време. Преброените дни бързо минават!

2. “Претеглен си и бе намерен недостатъчен.”

Присъдата е категорична. Тя може да ни е извънредно неприятна и нежелана, но е истинна. Обикновено ние не обичаме да говорим с Бога за себе си. Предпочитаме да говорим за другите, за техните грешки и недостатъци. А ако кажем нещо за себе си, то това ще бъде някоя фарисейщина. Ние се надценяваме; избираме само хубавото за показ, кичим се с огърлицата на нашите извехтели добродетели. А слабостите си майсторски прикриваме. Стигаме дотам, че успяваме сами себе си да убедим, че сме добри хора.

Това ни успокоява, прави ни доволни; създава ни една мека възглавница, на която заспиваме и проспиваме нашето скъпоценно време. А този именно е най-големият недостатък: да се заблуждаваш, че си без недостатък.

Болни, които се мислят за здрави, са безвъзвратно изгубени.

Целокупният ти живот е претеглен, претеглена е твоята морална стойност. Някой гържи сметка за всички наши:

а. Мисли.

Претеглени са нашите зли, завистливи и горни мисли; нашите тъмни желаня, нашите потайни стремежи да надхитрим, измамим и ограбим. А че нашите мисли не търпят критика и че са недостатъчни по своето съдържание, ще признаем, когато си представим, че ако хората можеха да ги четат, ние бихме се срамували, бихме потънали в земята. “Който погледне и пожелае, вече е извършил грях” - казва Христос. Най-много грехове сме извършили чрез нашите мисли.

б. Думи.

И с тях ние доказваме несъвършенството на нашата природа и грубостта на характера си. Колко много хора сме обидили, наранили, обезсърчили с нашите остри думи. Колко много страдания сме причинили. Колко хубави пориви сме убили със злъчта на словото си.

Кого насърчихме? Кого утешихме? Кого подкрепихме? На кого показахме правия път?

в. Дела.

Не сме опазили нито една от Божиите заповеди. А те са изрични и задължителни. Който пристъпи и най-малката от тях, виновен е във всичко. Ние сме престъпници спрямо Бога, ближния си и себе си. Нашите престъпления са ни станали навик.

Не правим разлика между добро и зло. Не подбираме средствата. Делата ни са черни като най-черната нощ. Тежкия живот е наше дело - превърнали сме земята от рай в ад.

Това трябва да се разбере от всички: “претеглен си”: недостатъчна е твоята любов, която раздаваш със сметка;

твоего състрадание, което е така анемично;

твоята вяра, която е така слаба;

твоего добротворство, което е толкова рядко;

твоего ходене на църква, защото е лицемерно;

твоите молитви, защото са студени;

твоите песни, защото са бездушни.

Това, което имаш и което си, е нищо в сравнение с онова, което трябва да бъдеш и да имаш. Нужни са много повече любов, доброта, вяра, искреност, готовност за помощ, благородство.

3. *“Раздели се царството ти и се даде...”*.

Не заслужаваши това, което си имал. Ако не се опомниш, други ще гойдат на твоеото място. Ще изгубиш и малкото, което гържиш в ръцете си, ако продължаваши да бъдеш доволен, спокоен и пируващ на Христовата трапеза. Ще бъдеш пометен, ако продължаваши да живееш без Бога. Ще бъдеш изпъден, ако не растеш в твоята вяра и християнство.

Много църкви ще станат последни. От пиршеството на живота ще бъдеш изхвърлен в смърт, от палат в тъмен гроб; на трапезата друг ще седне, в палата друг ще заживее. Който не расте и не се развива, ще му се отнеме и това, което има.

Важно е не какво ти мислиш за себе си, но какво Бог мисли за теб. А то е: “претеглен си...”. Нека да се родят в нас недоволство и стремеж.

Днес Бог ти казва: “Пробуди се от твоя сладък сън!”. Освободи се от самоизмамата. Излез от тъпото доволство. Раздвижи душата си. Впусни се към нещо по-висше. Опознай се! Виж мизерното си положение. Направи това по-добре сега, отколкото после, когато ще е късно. Признай недостатъка си, това е първата стъпка към успех. Пожелай живот и растеж. Стреми се към думите: “Бъдете свършени!”

София, 23 декември 1934 г.

Станимака, 27 януари 1935 г.

Пловдив, 21 януари 1935 г.

Големият грях на нашия народ

“Вие всички сте отстъпници от Мен.”

Йеремия 2:29

Поставям тази тема, защото, първо, тя има връзка с днешния празник и, второ, едва ли някой ще каже нещо по нея. Днес се леят вдъхновени речи, отправят се силни апели, величае се героизмът на миналото, обрисуват ни се като светци творците на българската свобода и все пак най-важното не се изтъква или се облича в няколко окъсани и групави фрази. За него искам да ви напомня.

За всеки един от нас, в чиито жили тече българска кръв, днешният ден е светъл празник. Преди 57 години на този ден се създаде свободна и обширна Сан-Стефанска България. Това е рожденият ден на скъпата българска свобода. И как да не се радваш, и как да не ликуваш. Как да не си спомняш с благоговение за онова светло утро на нашата свобода, настъпило след дългата, никъде другде невиждана тъмна и кървава нощ на петвековно робство.

Тежка е била орусията на народа ни; невиждано е неговото изпитание: пет века да стоиш на планината на изкушението и азиатският тиранин да те принуждава, да ти нашепва: “пагни и ми се поклони, забрави своето българско минало”. Тежка и продължително убийствена е била българската Голгота. Пет века озверени друговерци забиват своите кинжали дълбоко до дръжката в пригвоздената снага на невинния български народ. Така е било десетки години, не, столетия подред.

Редица поколения са се раждали в робство, в робство са живели и в робство са умирали. Не са виждали никога светъл ден, защото сянката на тирана е падала винаги върху тях. Те не са могли да пеят живи кръшни песни, защото сърцата им са били дълбоко наранени и разкъсани. Как да пееш в робска земя? Как да нямаш собствена воля, друг да ти е господар, да бъдеш играчка в ръцете на чужденец - това е страшно.

Майки са падали в несвяст, когато грубата ръка на тиранина безмилостно е откъсвала от гърдите им мъжките им рожби и след години ги е превръщала в ужасни кръволоци, които изпиват кръвта първо на своите майки и бащи. Жени с люти клетви са проклинали онзи, който ги е разделял от скъп другар-защитник и го пращал на робска работа или в бой. Момци в разцвета на своята младост са били пронизвани от турски меч, когато са искали да защитят честта на своите сестри или своите любими.

Така е вървяло векове наред. Докато най-сетне този народ-мъченик роди най-достойните си синове, които плъзнаха по села и градове, по поля и балкани да мъстят, да пробуждат народната душа и да я подготвят за великия час на така дългоочакваното освобождение. С помощта и святата жертва на братския руски народ нашите бащи разкъсаха вековните позорни вериги на робство и станаха свободни. Хвала и чест на всички герои и труженици за нашата народна свобода. Докато сме живи, ние ще тачим и обичаме тях и тяхното дело.

Кой е този грях?

Тук е мястото и моментът, когато трябва да спомена за големия грях на нашия народ. Не искам с това да кажа, че той е грях само на българския народ - почти всички го вършат, но нас ни боли преди всичко за нас.

Преди години Бог говорил на своя избран народ, с когото ние имаме поразителни сходства: вековно робство и ролята на религията в живота на народа.

“Вие всички сте отстъпници от Мен”. Ето нашият голям грях като народ: ние отстъпихме от Бога. А нашите бащи и деди, героите, за които така много говорим и от които така силно се вдъхновяваме, не са били като нас. Към тях не могат да бъдат отправени тези поразителни думи. Ние можем да празнуваме и да уреждаме тържества, но едно трябва да знаем - ние не сме останали напълно верни на техните завети, не сме готови да бъдем напълно като тях, колкото и да ги обичаме и хвалим. Ние не трябва да се вдъхновяваме само за момент от делата им, колкото и хубави да са те, но да надзърнем в душите им, за да намерим тайната на

тяхното величие, за да видим кое бе онова, върху което изградиха своя героизъм, кое им даваше импулс, кое ги подхранваше в тежките дни на изпитание.

Когато разгърнете страниците на нашата история, едно ще ви направи силно впечатление: църквата и вярата са били фактор в живота на народа. Благодарение на тях българският национален дух е опазван от погубление. Най-светлите имена от българската история, които действително са създали нещо трайно, са на хора духовни и вярващи.

Да споменем ли за двамата проповедници Кирил и Методий, създателите на нашата писменост; за Климент - първия учител, писател и епископ; за презвитер Козма и др.? Нека продължим и достигнем до епохата на нашето Възраждане. Тук пред нас ще блесне с безсмъртния си ореол святият образ на атонския монах Паусий. Духовник, забележете, човек вярващ хвърли първата искра на българското Възраждане.

Безбожникът и неверникът не може да извърши такъв подвиг. Историята на отец Паусий пробуди от мъртвешки сън цял един народ. Ние всички се вдъхновяваме от този монах, който по цели ноци е седял на масата пред слабо мъждукащото кандилце. Можем ли да предположим колко ноци е будувал и се е молил за своя стениц под робство народ? Самотната му килия се е превръщала в огромен храм, в който от Всевишния е била измолена свободата на цял един народ.

А ние днес вярваме ли още? Молим ли се? Останахме ли верни на отец Паусий? Не извършихме ли най-тежкия грях като народ като отстъпихме от Бога? Ако днес атонският монах би започнал повторно да пише история, той би се обърнал към нас така: "О, неразумний юроде, поради что се срамиш да се наречеш християнин и вярващ...?"

Спомнете си още за неуловимото страшилище на турските заптиета, Левски, който като сянка се появява и като сянка изчезва. Той бе дякон. Ние сме отстъпили от примера и заветите на нашите възродители и в това се състои народният ни грях. Друг е бил българинът тогава, макар и под робство. Проста и изстрадала е била душата на стария българин, но широка и вярваща. В мизерни

села и колиби, теглец до изнемога робския ярем, той е пазил в душата си, недостъпна за погледа и посегателствата на отоманеца, светла вяра във Всевишния и във вечната му правда. Там се е криела неговата сила жилаво и упорито да понася пет века робското иго и да не издъхне под него.

Знаете ли колко молитви са се откъсвали от беззъбите уста на стари баби, седнали край домашното огнище. Майки са ходили редовно в църквите да се молят горещо за своите рожби, тръгнали по опасните пътища на борба с народния тиранин. Когато за семен път са се сбогували със свидна мъжка рожба, те нежно са я целували по челото и са призовавали благословението на Бога. Жените, когато са си спомняли за техните другари, забегнали из усоите и горите на Балкана, са се прекръствали. Когато смелите синове на българския народ са падали по чукарите, пронизани от вражески куршум, в последната минута са изричали тежко проклятие към вековния тиранин и са отправяли молитва: Бог, Които всичко вижда от небесата, да благослови започнатото дело.

Така са живеели, работили, борили и умирали нашите деди. Вярвали са и затова са издържали цели 500 години под гнета на робството, за да възкръснат за свободата.

А днес? Какви сме ние? Какво правим? Достойни потомци ли сме на старите вярващи българи? Достойни синове ли сме на онези, които сложиха костите си, проляха кръвта си по широкия Балкан и по бойните полета? Какво направихме? Не извършихме ли един грях? Не плъзнаха ли вредни идеи по улиците и работилниците на града, по нивите и селата, за да сеят злите семена на безверието? И ние ги търпим; и ние им се поддаваме. Това е нашият позор. Ние отстъпихме от Бога, това е голям грях на нашия народ.

Какво ни остава?

Този грях тежи върху душите ни. Днес ние го изкупваме. Безпокойствата, омразата, недоверието, несигурността и кризата са негов резултат. И това ще продължава дотогава, докогато не станем вярващи хора, каквито бяха нашите възродители и нашите деди. Иначе няма да има напредък.

Като народ ние трябва да потърсим Бога: това ни остава и в това е нашето спасение. Без упование в Бога и без вяра не може. Гръбнакът на един народ, онова, което най-сигурно го крепи и го въздига, е вярата. Отнемете му я и ще го убиете. Ако ние искаме да добруваме като българи и като хора, има само един път: назад към Бога. Час по-скоро да измием позора на нашето богоотстъпничество.

Нима не ни жезват гумите на Бога: “Както жена изневерява на мъжа си, така и вие изневерихте на Мен, доме Израилев (доме български), казва Господ (Йеремия 3:20). Няма ли да се стреснем? Който обича България и иска да осигури нейното светло бъдеще, трябва преди всичко да посее вярата в народната душа.

Посейте вяра в душата, дома, училището, улицата, църквата. Дайте вяра на народа, вяра в живия Бог. И това му стига, за да бъде достатъчно силен и жилав, за да изживее най-черни времена, пък били те и по-тежки от петвековното робство, и пак да може да изгради едно велико бъдеще.

На нас ни трябва второ освобождение от духовното безразличие, от смъртоносното безверие. Сега е дошъл редът да освободим нашите души. И това освобождение ще бъде несравнимо по-велико и ценно от освобождението през 1878-а година. То ще бъде ненадминат подвиг. Изискват се труд, време, живот, жертви и те трябва да бъдат принесени на олтара на тази нова свещена свобода.

Опасности има много, но те не трябва да попречат на духовното ни възраждане. Кои ще бъдат тружениците и героите? Кои ще заработят за второто ни освобождение? Нима българският народ не може да роди такива чада? Днес ни трябва смелчаци като дякона Левски, които да кръстосват надлъж и нашир българската земя. Трябват ни хора като атонския монах Паусий, чиято проповед и зов: “О, неразумний...” да пробуди вярата в българската душа.

Народ, който има души като Левски и Паусий, народ, който върва в Бога, не умира и ще бъде вечно свободен.

София, 3 март 1935 г.

Народна обнова

“... Сухи кости, слушайте Господното слово: Ето ще направя да влезе във вас дух и ще оживеее..... И Духът влезе в тях и те оживяха, и се изправиха на краката си, една твърде голяма войска.”

Йезекил 37:1-10

Начупена е линията на човешката история. Тя ту бързо пада надолу, ту сочи нагоре. Ще намерите моменти на изгриво раздвижване и моменти на мъртъв покой.

Когато народът изживява кризи - а те идват често, трябва да се работи навреме за обнова и въздигане, докато не е станало късно. И днес ние виждаме да се правят опити за обнова - в нашата родина и в чужбина. И това не са първите опити. Досега са правени достатъчно много. Все са се появявали личности, които да дадат тласък на човечеството. Какво направи Христос? Ами смелият Лютер?

Този път ще се спрем върху Йезекил - големият старозаветен пророк и обновител. Ще разгледаме в три картини неговата народна обнова.

Полята на смъртта

В съзнанието си той вижда огромно - докъдето поглед стига, - осеяно с кости поле. Мъртви, прогнили кости и меса са разхвърляни тук-там. Навсякъде е мрачно, тъжно, страшно. Гробна тишина владее. Всичко е вкаменено; никакво движение; мъртвило. Обезобразени трупове, изпочупени кости, засъхнала кръв, озъбени, страшни и ехидно смеещи се черепи. Гледката е като на един огромен пуцинак. А костеливият образ на смъртта се разхожда гордо, стъпвайки от череп на череп. Проклети места.

Това не е празно видение. Това е самата действителност. И днес има такива полета на смъртта. Нека ги обходим.

1. Светът.

Той е поле на смъртта особено след голямата война. Нима не е подобен на видението на Йезекил? Не са ли пръснати на източния и западния фронт, по суша и море костите на милиони синове?

Кой знае колко безкръстни, самотни, забравени и буренясаги гробове има? Кой ще изброи разкъсаните и прогнати сърца? Тази страшна касапница не остави ли след себе си само кости? А и тези, които заприличаха на призраци? Не настъпи ли неவிждано по размери и сила разбъркване на целокупния живот? Не се ли изконсумираха запасите и продуктите? Не бяха ли изгорени ценностите? Не потънаха ли богатствата? Не спряха ли фабриките? Не посече ли мнозина косата на безработицата? Какво остана? Само мъртви кости.

Няма ли смачкани, онеправдани, избити народи? Няма ли прокудени от бащини огнища хора? Няма ли “модерни” роби? Това не са ли все кости от минало величие и благоденствие? Не са ли това полетата на смъртта?

2. Църквата.

Не опустя ли тя? Не се ли неят в нея само погребални, мъртвешки песни? Кой знае дали в нея не влизат повече мъртвѣвци, отколкото живи. Там е пустош. Стените са глухи, стѣнките отекват. Вратата е погребана, мъртва е, съпроводена е от траурни мелодии. Станала е сух, отвратителен, ненужен скелет. Хората бягат от нея. Не е ли и тя поле на смъртта?

3. Домът.

Той е превърнат в студена, мрачна гробница. А би трябвало да е тих слънчев пристан за морния пътник из бурното море на живота; цветна градина за жадния за красота, аромат и багри. Къде са песните? Къде е усмивката? Къде е милувката? Къде е доверието? Къде е любовта? Не е ли убита жестоко? Не намирате ли само нейните жалки кости? Не е домът поле на смъртта?

4. Душата.

Не е ли мъртвило и там? Не е ли просмукана от униение и безразличие? Къде е благородното, чистото и божественото? Не се ли разлага и душата като трун? Не е ли загнила? Не е ли и тя поле на смъртта?

Появата на Божия човек

Над безкрайните полета, осеяни с кости, над купищата от сухи черепи се надига мечтателният и светъл образ на пророка, на Божия човек. Отличителните му характеристики са:

1. Той обича народа.

Никои груг не вижда жалката картина, никои груг няма очи за нея. Той е единственият свидетел на потресаващата драма на мъртвите кости. Той обича своя народ, затова вижда трагедията му.

Само любовта отваря очите за страданието, мизерията и нещастиеето на другите.

Ето пример за това: В навечерието на Коледа е. Босоного и гладно дете крачи по каменните улици. Студена нощ е, но в къщите наоколо е топло и уютно. В тях празнуват Рождество, а навън умира един млад живот. Няма око, което да види жалкото дете, няма ухо да чуе риданието му, затова няма и ръка, която да му помогне. А само любовта би го върнала към живот. Само любовта спасява.

Любящи и виждащи ли сме ние? Виждаме ли човешката мизерия през мазилките и параваните на живота? Това са твоят народ, църква, дом. Боли ли те за тях?

2. Той вярва в Бога.

“Могли ли са да оживеят?” Какво да се отговори? Разумът нашепва: което е мъртво, мъртво си остава. А историята показва: и народите са преходни, раждат се, цъфтят, умират. Не е ли вече късно за надежда? Не са ли напразни усилията?

Но вярващият в Бога човек вдига очи нагоре, към царството на неограничените възможности. Възлага и се доверява на Бога: “Ти знаеш, Господи”. Той разчита на Бога повече, отколкото на всичко друго. Та нима Бог няма да иска отново да каже своето мощно, творческо “Да стане?” Нима диханието на Твореца няма да повече и да съживи тези гробища? Възложи му: “Ти знаеш, Господи “.

Само който обича народа си и вярва в Бога, може да бъде обновител. Всеки Божи човек е призван да бъде такъв. Трябва да осъзнаем нашата отговорност. Любящите и вярващите ще възкресят мъртвото. Чрез тях Бог твори. От хората на Бога ще дойде лично, всенародно, световно обновление.

Възкресението на легионите

1. Чрез Словото.

Над мъртвите поля се издига снажната снага на пророка. Сърцето му бие силно, лицето е изопнато, очите горят, а устата прокълбтява: “Сухи кости, слушайте Господното слово!”. И става чудо: кост с кост се събират. Там, където преди малко бе хаос и мъртвило, се изправя стройна войска. Словото сплотява и въздига.

И гнес над нашите поля трябва да проехти същият апел. “Български народе, църкво, домове, души: Слушайте Господното слово!”. Ако народът не дойде при Словото, То трябва да отиде при Него.

2. Чрез Духа.

“Обаче дух нямаше в тях”. Не е достатъчно да се изправиш, сплотиш и влезеш в редиците. Само ред и организация не стигат. Необходимо е нещо повече. Над бездушните легиони се носи заповед: “Пророкувай за духа... Дух, дойди!”

Това е нуждата гнес. Дух ни трябва, Божия дух. Само Словото и Духът ще ни обновят.

Християни, от всички страни, излезте от спокойните си и топли огнища въвн, на полето на смъртта. Там умират хора. Станете пленители на души, творци на нов свят, обновители на народи.

София, 23 юни 1935 г.

Двойният грях

“Две злини стори Моят народ: оставиха Мен, извора на живите води, и си изгълбаха разпукани водоеми, които не могат да държат вода.”

Йеремия 2:13

Каквото и да е нашето становище спрямо Бога, Той все ще направи нещо за нашето опомняне и усъвършенстване. В това се проявява бащинската му любов. И тя е засвидетелствана толкова много пъти досега, хиляди пъти с хиляди души. Ние може да не мислим за Него, да Го отречаме, да Го мразим, да се борим против Него, но Той ще ни каже своята гума. Той е спирал мнозина: някои са се вслушвали в гумите му и са се спасявали, други - са Го отминавали и са се погребвали. Съществуват “две злини”, напоени с духа на:

Обвинението:

“Оставиха Мен, извора на живите води”.

Аз ги поух и подгържах, давах им изобилно, повече отколкото заслужаваха. Никога не ги измамих, на Мен дължат всичко. Но им станах неудобен: Моята чистота ги смущаваше, Моята щедрост ги изобличаваше. Затова ме изоставиха.

Не Го ли оставяме и ние? Ту мълчешком, скришом, ту явно, открито? И защо? Коя е причината? Защо се отречаме от Него? Той отрече ли се от нас? Не ни ли е давал изобилие години наред? Нима сме живяли в лишения?

Отричането от Бога е винаги неоснователно. Това е най-голямата несправедливост. Би трябвало да се ужасим от подобна постъпка.

Предупреждението:

“И си изсякоха разпукани водоеми”.

Може хората да не осъзнават това сега, но то е факт. Няма да намерят това, което търсят. Ще останат жадни. Няма нищо друго в света, което би могло да замести Бога.

Попитайте всички, които са оставили Бога: какво спечелихте? Открихте ли нещо повече? Знайте, че се намират само разпукани водоеми. Грози ви опасност. Ще измрат душите ви. Ще прималеете. Сега храните надежди, но ще останете излъгани. Един ден вашите извори и радости ще се превърнат във ваш гроб.

Ние няма да Те оставим: Ти си нашият живот и нашето щастие. Само при Теб ще бъдем и само от Теб ще поим душите си.

София, 26 септември 1935 г.

Човекът с Бога

“Твоят Бог, на Когото ти служиш непрестанно, Той ще те отърве.”

Данаил 6:16.

Става дума за пророк Данаил. Ще проследим едно от най-хубавите събития и ще се запознаем с един от най-героичните характери в Стария Завет. Ще се занимаем с неговите дни - пъстри, наситени с дълбоки преживявания, страх, опасности и победи. Та те са нашата история и живот. Повтарят се при всеки един от нас, който гържи на Бога. Чрез него имаме светъл пример, който ни изяснява тъмни и смуцаващи въпроси. Насърчава ни, когато сме отпаднали духом.

Великите изпитания

Те правят впечатление от пръв поглед. От тях е изтъкан животът на пророк Данаил. Сред тях са:

1. Високото положение.

В чужда страна той достигна завиден пост. Мнозина са мечтали, но не са били достойни за подобен пост. А той бе достоен. Стана първенец в чужда страна. И при това не се засрами заради името на своя робски Бог. Не го забрави, не го изостави.

При мнозина високото обществено положение ги откъсва от Бога. Но нека размислим: от Бог ли ще се срамуваме? Защо? Той ли ще ни отнеме от времето? Та за други неща малко ли даваме? Времето за Него никога не е загубено.

2. Езическата среда.

В чуждата страна Данаил бе обграден от чужди божества, произнасяха се чужди молитви. Никой даже не се сещаше за неговия Бог. А може и да му са се надсмивали. Но Данаил не се поколеба. Не се подведе по приятели. Не се подгаде на чужди влияния.

И ние често попадаме в езическа среда. В нея се служи на хиляди богове, но не и на истинския. Какво да правим? Да станем ли като другите? Да допуснем ли да ни повлияят или ние да им въздействаме? Нека да не ставаме роби на средата. Но да притежаваме амбицията да я преобразим.

3. Гонението.

Примерът за величието на духа пороги завист сред силните на деня, кипна злоба. Те скроуха коварен план. Но като нямаше в какво да го уличат - толкова примерен беше той, - го обвиниха заради предаността му към Бога. И царят, подмамен, издаде заповед. Но човекът с Бога в себе си не се уплаши от тях, продължи да служи; рискува всичко, което имаше; готов беше да се прости с него, да жертва даже и живота си. Крайният предел на изпитанието настъпва, когато го хвърлят в рова. Животът му виси на косъм, а те злорадстват.

Ние съществуваме редом до нашите “ровове”. Изпитанието е неразделна част от живота на вярващите. То е една необходимост. Чрез него ние се опознаваме: кои сме и какво можем. Но също така и растем като се каляваме и издигаме.

Нека не си мечтаем за гладък и спокоен живот. Нормално е да има трудности. Да не се смуцаваме от тях и да не се обезсърчаваме. Сам Бог ги допуска. Те идват под различни форми: ту незабелязано, нежно, примамно, хитро; ту пък грубо и неугържимо.

Само в изпитанията хората стават силни и велики. Заг всеки велик човек има велики изпитания.

Как реагира Данаил?

1. Той се молеше.

Ето тайната на неговия героизъм. Каква хубава картина: прозорците на стаята му са отворени към Йерусалим. При изгрев слънце пада на колене. По обяд и вечер - при отминаването на деня, той е със скръстени ръце, мечтателен поглед, туптящо сърце, изпълнен е с благодарност и хваление. Издадената царска заповед не може да го откъсне от Бога.

Молитвата най-добре и най-здрово ни свързва с Бога. Да не скъпим времето си за нея, то не е загубено.

2. Той уповаваше.

Знаеше, че никой не може да попречи на Бога. Той е непобедим. Всичко предоставяше на Него, не го смутиха нито заплахите, нито редът. Всичко е в Божиите ръце. Животът и здравето са в тях. Около него свирепите животни разтваряха алчно уста, разкъсваха с дивия си вой мълчанието на нощта, а той беше възложил всичко на Бога. Пред нищо не отстъпи. Знаеше, че има лъвове, но има и Бог. Има ров, но има и спасение от него.

3. Той служеше.

Той не се боеше за своята малка човешка съдба. Всичко, което се случваше, бе във връзка с Бога. Искаше да му служи дори със страданието си. Понякога със страданието служим повече, отколкото с живота и радостите си. Друг стоеше на преден план. И ние трябва така да гледаме на изпитанията и трудностите си. При всяко положение да сме верни до смърт. Животът е служба за Бога.

Резултатите

Те са чудни. Не сме ги очаквали ни най-малко. Положението е толкова тежко, че сам царят не може да му помогне, безсилен е, но става нещо непредвидено. Домогванията на злото се преобразяват в:

1. Избавление на човека.

Нощта отминава бавно в дълги часове на страх, упование и молитва. Зазорява се. Извеждат го невредим. Случва се невероятното.

За Бога няма нищо невъзможно. Той не ни предпазва от бедите, но ни превежда през тях, докато други затъват и загиват. Той може да се справи с всичко - даже с лъвските уста.

2. Прослава на Бога.

Гръмва радостната вест из цялото царство: Данаиловият Бог е жив и истински, Той прави чудеса и дава знамения. Положението се променя: всички само пред Него се прекланят. Отреченият е признат, отхвърленият - прославен. Живият Бог взима надмощие.

Няма по-добър съюз и по-изгодно положение от това на “Човек с Бога”. Да сме като Данаил. Да не оставяме Бога и Той няма ни остави!

“Твоят Бог, комуто ти служиш непрестанно, ще те отърве”!

София, 26 януари 1936 г.

Какво иска Бог?

“О, земя, чуй словото Господне.”

Йеремия 22:29.

Пред нас израства мощната фигура на пророка. Той отваря широко уста и говори от името на Бога; призовава всички по цялата земя. Има нещо силно, заповедническо, божествено в неговия тон. Той не иска да заблуждава и приспива съзнанието, не иска да гали хорските уши, а да ги стресне и разбуди.

Болка разкъсва душата му, болка по разпътния народ и неговите грехове, за неговата глухота и отчужденост спрямо Бога. А той обича родните си братя и иска отново да ги види близо до Бога.

Не се ли отнася това и за Българската земя? Не сме ли били често глухи за Божия зов? Така е с всички. Цялата земя е изоставила Бога. И затова животът ни е труден.

Ако искаме да изпълним своя дълг към хората, защо оставаме дължни на Бога?

Той говори чрез пророците, творението, Христос, Словото си. Като разгърнем Писанието, ще намерим неговото ясно и настоятелно искане.

Какво иска Бог лично от всеки?

1. Покаяние.

С него трябва да се започне. С него се открива пътят на Христос до сърцата ни; тогава става възможно благотворното влияние на Бога върху нас; иначе всичко се разрушава. Ако почвата не се разорава, семената умират.

Отвърнете се от старите си навици, идеали, прийоми; от земното. Обърнете се към Бога, към добротата.

Това е едно обновление. Колко неща трябва да се променят. Мислите, гумите, делата, вярата ни трябва да станат други. Да

опознаем, да се засрамим и отвратим от досегашната си същност. Да стопим старото си естество и да създадем ново.

Това трябва да става ежедневно. Да не проливаме само горещи сълзи и да отправяме молитви, но и искрено да се покаяме.

2. Вярa.

От една измъчена душа се изтръгва с болка въпросът: какво да направя, за да се спася? Отговорът е един: Вярвай!

Вярвай в Христос: че Той е син на Бога, жертва се за нас и ни спаси. Винаги ни помага, каквото и да става, и никога няма да ни остави.

Вярата е причината за нашата радост. Радостта е мярка на вярата.

Вярвай в себе си: на божественото в себе си. Така ще можеш да станеш друг, да успееш във всяка работа. Вярата върши чудеса.

3. Послушание.

Бог определя: “Този е моят възлюбен син... Него слушайте.”

Той не иска само ученици, почитатели, но и последователи. “Върви след Мен!” - повелява той. Неговите люде вършат каквото им каже и отиват там, където ги изпрати. Вървят по Неговите стъпки според обещаната от него: “Който върши волята Ми

4. Жертви.

Да няма за нас нищо по-скъпо от Него. С готовност да отдаваме всичко. Само така се върви напред. Всеки успех е изграден върху жертви. “Иди и продай...” - се казва.

Той самият не пожали нищо за нас.

Кой каквото има да принесе пред Божия олтар, а не малки и оскъдни дарове.

5. Служба.

Светът е лозето, в което сме поставени. Предстои ни огромна работа: плевелите да се почистят, облагородените пръчки да се посадят и отгледат.

“Защо стоите цял ден празни?” - обвинява той. Дори когато

заплата не е достатъчна и плодовете не са обилни, отговорността ни е голяма: да съхраняваме вечните ценности. Службата е спасение.

6. Борба.

Ще възникват все нови трудности и изкушения, но трябва да се издигнем над тях. “Но ти побеждавай” - този е пътят.

Борбата започва в душата: трябва да подтискаме лошото и злото. Там получаваме и първите победи.

Борбата продължава в живота: да ратуваме за Бога, да мразим греха, но грешника да обичаме.

7. Прослава.

Казва се: “Правете всичко за Божия слава!”. Да го възвеличаваме, да го представяме достойно. Хората да виждат Бога чрез нас, в нас самите и в живота ни.

Чуй, земя, чуй, народе: братя и сестри. Чуй и го стори! За да живееш и добруваш.

София, 1 март 1936 г.

Непобедимото малцинство

Данаил 1 глава

Когато чуем думата малцинство, в нас възкръсва споменът за жестоката война и за нейната престъпна рожба - Ньойския мирен договор. Пред нас е картината на откъснати от нас родни братя, кървящата рана по разпокъсаното тяло на отечеството. Но ние няма да се занимаваме с политически малцинства, това не е нашата задача сега.

В първата глава на своята книга с пророчески замах Данаил чертае съдбата на това непобедимо малцинство.

Как се създаде непобедимото малцинство?

1. Има две войнства.

Още в началото той говори за Вавилон и Йерусалим и ги споставя. Те олицетворяват две сили, две царства: на света и на църквата. Тези сили владяят и в собствените ни души. Там също има Вавилон и Йерусалим.

2. Вавилон обсажда Йерусалим.

Вавилон е агресивен, той напада. Служи си с груба сила и тя донякъде успява. Но всяко насилие се унищожавя с насилие.

3. Господ предаде Йерусалим.

Владяят трагизъм и обезсърчение. Така ли трябва да е? Но да не бързаме в присъдата си. Бог предава само това, което е от света. Името му е Йерусалим, а по душа е Вавилон. Заг всичко стои Бог. Той има Своя цел. Той прочиства светилището и избраниците си.

4. Следствията.

Опорочи се святостта: “и съдовете внесе в съкровището и капището на своя бог”. Така постъпва светът.

Посяга на най-надеждното: на “юноши без недостатък”. Колко привидно толерантен е. С това подкупва и успокоява, стреми се да подчини Божието в своя служба.

Заличава Божието: “преименува” го. Името има важно значение: то е спомен, дневник, паметник. Данаил означава Господ е мой съдник; Анания - милостив е Йехова; Мисаил - Кой е като Бог?; Азария - Йехова помага. А светът заличава всичко, което би напомнило за Бога.

Но се заблуждава. Йерусалим падна, но в него има груз Йерусалим - непревземаем. Така и в църквата има друга църква, която никога не става Вавилон. Привидно тя може да е притеснена, но това още не е победа на света над нея. Тя е опазила едно непобедимо ядро.

Какви са проявите му?

1. Изключителното положение.

Божият народ страда. Робството надвисва като черен облак. Ние българите знаем какво означава това. Едни са смазани, а неколцина се издигат; едни са оковани, а други - в царски палати. За грешните синове на Израил проклятието и тежката съдба са обичайното им състояние, а за малцината избрани - чуден случай да изживеят Бога. Защото той не беше останал за тях в Йерусалим, в светилището, а живееше в тях и те го носеха в себе си. Те бяха редом с другите и все пак разделени от тях; изживяваха тежки времена, а все пак обитаваха палати.

2. Святите принципи.

“Реша в сърцето си да не се оскверни”. Отказаха, защото от царските ястия всяка сутрин първо се жертваше за боговете. Ако цял Йерусалим падне, кой сега ще победи? Новуходоносор ли, великият завоевател и разрушител или пришълецът и младенецът Данаил? Грубата сила или духовното оръжие? За тях Божието слово бе по-висше от царската дума, свещеното “Не” на вратата. Да знаем кога да го казваме.

3. Чудният изход.

Има две възможности: преклонение или страдание. Кой би допуснал, че съществува и трета възможност: “Той ги послуша и опита”.

Предпочетоха зеленчук, но той бе малоценен, затова не се принасяше в жертва на боговете. Но те знаеха, че Бог е с тях и ще

промисли. Упованието им се оправда. Който обича Божията истина, не трябва да я доказва - в решителния час тя сама ще се наложи, стига само да гържим на нея.

Отминаха три години на учение, усвояване на обширна наука, астрономия и гагателство: “В мъдрост и поучение ги намери десет пъти по-добри”. Установиха се различни мирогледи, настъпиха вътрешни конфликти и верски кризи, но те разпознаха и задържаха по-доброто. Изучиха световното, за да разберат и помогнат на света.

4. В потока на времето.

Светската сила гоиде и отмина, но “Данаил остана”. Така е винаги, това е крайната съдба на света и църквата. С вяра се побеждава.

1 Йоан. 2:17: “Светът преминава, а който върши волята Божия, ще пребъдва до века”.

И до днес живее Божието непобедимо малцинство. Царства паднаха, учения се обориha, системи рухнаха...

Дали и ние сме от него, от това малцинство? Мнозина са призвани..., но да станем единици от него. “Не бой се, малко стаго, Отец ти благоволи да ти даде царство.”

София, 26 юли 1936 г.

Хора с принципи

“Да знаеш, царю, че на боговете ти няма да служим и на златния образ няма да се кланяме.”

Данаил 3:18.

Библията е една богата галерия от характери. Там ще намерим и мръсния продажник, и лъчезарния Божий син. И от всеки можем да се поучим и да вземем по нещо.

Като хора с принципи можем с право да назовем: Данаил и тримата му другари. В техните жили тече благородна кръв. Те са пленници, но превъзходството им - телесно и духовно - е очевидно. Стават големци в царския двор, още с майчиното си мляко те са всмукали и вярата в живия Бог Йехова, знаели са да се молят, не са оставили Бога си и в чужбина.

Езичникът издава заповед, клеветата ги хвърля в немилост, но те са твърди в решенията си: “Царю, на боговете ти няма да служим.” Какъв дух, вяра, твърдост, положителност. Един пример, на който можем само да се възхищаваме.

Ползите от принципите:

1. За самите тях.

Едва ли биха заели почетно и завидно място, ако бяха отстъпили. Само така се успява. Който е като ветропоказател, до никъде не стига.

Ако устоим, ще се издигнем и в собствените си очи, а това е от първостепенно значение.

2. За другите.

На измамната и продажна гуша не можеш нищо да възложиш. Тя не е способна за благородно и твърдо дело, може само да лакейничи, да се огъва, да отстъпва, продава и мизерства. А Христовото дело в още по-голяма степен се нуждае от хора-канари.

Наша задача е:

1. Да изберем.

Не може без принципи - формират ги заповедите в Стария Завет; Христовите повели в евангелията. Те са фундаментът, началото, което дава насока, осмисля и споява. Без принципи няма ценности.

Да изберем добрите от тях: любов, простителност, мир, правда, искреност, вяност, труд. Насоката идва от: “реша да се не оскверни”... “на боговете ти няма да служим”...

2. Да опазим.

Принципите са не за да им се възхищаваме, да ги теоретизираме, а за да ги превърнем в практика, да живеем според тях. Опазването им да е безусловно: то може да е съпроводено с опасности и жертви. Такъв е примерът с младежите, които стигнаха до предверието на смъртта, но не се отрекоха от своите принципи. Огнена пещ ги погълна, но не ги изпепели. Колко издръжливи са такива хора: останаха невредими от огъня на омразата, клеветата, завистта. Лъвовете реват около тях, но остават здрави и чисти. Правят го не заради някакви награди, а заради самите себе си. По-добре е човекът да пострада, отколкото принципите му.

Лютер казва: “Не мога по друг начин!”

Да се научим и да знаем да произнасяме свещеното “не” на вярата. Да имаме гръбнак. Който има съвест, никога няма да отстъпи. Отстъплението означава обезличаване.

3. Да прогласим.

Нека всички да чуят и да знаят кое е ръководното ни начало. Да не се срамуваме или страхуваме - “пред чуждия цар не трепнах”. С това ще спечелим и най-върлите си врагове.

Поклон пред хората с принципи. Те са безсмъртни герои. Те най-много приличат на Христос, който, за да остане верен на себе си, делото си, Бога, с радост отиде на Голгота.

София, 18 октомври 1936 г.

Пред отворения прозорец

“А Данаил... като държеше прозорците на стаята си отворени към Йерусалим падаше на коленете си три пъти на ден, молеше се и благодареше на своя Бог.”

Данаил 6:10.

Един от най-хубавите моменти от живота на Божия пророк и велик държавник Данаил, е онзи, в който Той усамотен, изоставен и презиран от всички лакеи на царския двор, се оттегли в своята стая за молитва. Данаил пред отворения прозорец - това е картината на неговото величие и тайната на неговия успех.

Да можем, да бихме желали всеки един от нас да застане пред отворения прозорец на своята душа.

Какво означава това?

1. Да гледаш друг свят.

Когато застанеш на прозореца, около тебе става широко. До преди малко стените като обръч са те стягали, еднообразието те е убивало, покоят ти е омръзвал. Отвориш ли прозореца, пред погледа ти се откриват нови картини.

Отвореният прозорец откри на Данаил видението за неговата родна земя. Тя беше далеч, разрушена от врага. Там се смесваха кръв и сълзи, но той пак я търсеше с поглед, знаеше че тя е там някъде, затова се взираше в далечината. Тясно му беше в двора на Дарий. Бедно и потъмняло му се виждаше неговото злато. Светът на робството го подтискаше.

Да застанем и ние на прозореца на своята душа и да се полюбуваме на груги светове. Да оставим калта, шума, еднообразието на всекидневието, да откъснем поглед от земята и да го устремим към нашата вечна, чиста и мила родина - небето.

2. Да дишаш друг въздух.

Когато отвориш прозореца, нахлува здравият въздух на

зимата или мирисът на пролетта, или спокойствието на есента, или пък прохладният зефир на лятната вечер. И дишаш дълбоко, и ставаш друг - чист като снега, спокоен като есента или нежен като зефира. Каквото вдишаш, такъв и ставаш.

При отворения прозорец Данаил сякаш долавяше и вдишваше въздуха на своята далечна родина. Тясно и задушно му бе във Вавилон.

Някои души никога не отварят прозорците към своя Вавилон. Затворени са като в затвор, задушават се, защото там атмосферата е отровна. Там има завист, злоба, егоизъм, подлост. И те умират. Отидеш ли при някои души със затворени прозорци, там мирише на търговски сделки, лъжи, измами.

Трябва да отваряме прозорците на душата си, за да вдишваме небесната атмосфера, чистота, благородство, идеализъм, за да живеем. И само това е живот, другото е задушаване на човешкото в човека.

Накъде беше отворен?

1. Не към Содом.

Не към по-лошото, разпадащото се, гнилото, лъхащото на развала и смърт.

Може край нас и в нас да е зло, но никога да не отваряме душите си към по-лошото.

2. Към Йерусалим.

Този е свещеният град - там беше храмът, там се пееха псалми, принасяха се жертви и се шепнеха молитви.

Може да ни се струва добре в нас, като в дворец, но пак трябва да отворим прозорците си към свящото, към Бога.

Как да заставаме пред отворения прозорец?

1. С копнеж.

Има души, които всеки ден се нуждаят от небето. Данаил не можа да издържи без отворен прозорец и 30 дни, даже три пъти на ден отваряше прозорците.

Нека да горим от желание да чуем Словото, да се поучим, облагородим, да се изпълним със Светия дух и с небесни желания.

2. С благоговение.

Пред небесното и Божието да стоим винаги и само на колене, както и той “Падаше на колене”.

Да е свята и скъпа всяка дума, всяка срещка, всеки звук.

Кога да заставаме пред Бога?

1. Когато много се очаква от нас.

Данаил беше един от тримата след царя. Последният дори бе намислил да го постави начело на цялото царство. Съдбата на милиони зависеше от него. Никой не можеше да го замести, защото той бе с отворена към Бога душа.

Да заставаме, когато имаме най-много работа, а не обратното, когато дългът е тежък и велик.

2. Когато неприятели ни окръжават.

Предателите и сатрапите му завидяха. Постъпиха подло. На каква тъмна политика е способен онзи, който не познава контакта с Бога и който няма отворени прозорци към Йерусалим. Единствено благодарение на това Данаил успя да се загържи, а враговете му паднаха в лъвските уста, които бяха приготвили за него.

Когато си отворен към Бога, душата ти е невредима от пошлостите и мизериите на неприятелите около нас.

Намери твоя Йерусалим. Отвори прозорците на душата си. По-често и по-дълго стой там.

Нека всички да бъдем: хора с отворени за Бога души.

Отваряш ли своите прозорци към Йерусалим?

София, 1 ноември 1936 г.

София, 20 декември 1936 г.

Светлината на света

“Стани, свети, защото светлината дойде за теб... Тъмнина ще покрие земята... Народите ще дойдат при светлината.”
Исая 60:1-3.

Днес е последният адвент. Така се нарича времето преди Рождество - четирите предшестващи го седмици. Ние сме в навечерието на великия празник на рождението на Христос. Всеки ден и всеки час ни приближават по-близо до този ден. И ние трябва да се приготвим за него.

Земната тъмнина

“Тъмнина ще покрие земята” - се казва в нашия стих и пророческите думи се сбъднаха. Днес е тъмно време, нуждите са безброй и горещи въпроси ни смущават - какво ще ядем, с какво ще се облечем? Тъмно и студено е вън. Там има безразличие и жестокост, отчаяние и омраза.

Светът без Христос е тъмен като в гроб. Без Христос човекът остава в своята мъка, егоизъм, неспокойство, невежество.

Изгряващата светлина

Христос е Светлината на света. Евангелието свидетелства за това. Не забравяйте, че звезда оповести Неговото идване - звезда, блестяща като слънце.

Затова с много светлина искаме да посрещнем Рождество, защото то е празник на светлината. Нека в тези тъмни декемврийски дни да говорим за светлината и да копнеем за нея. Днес мракът трябва да направи място на светлината. Изгрява нов ден. Той иде!

1. За теб е тя.

“Светлина дойде за теб.” Радвай се, Христос се роди, за да просветли теб и твоя път към вечността. Христос се роди, за да ти даде живот. Потопи се в Неговата светлина.

2. Ще победи света.

“Народите ще дойдат при светлината ти”. Един ден светът ще се опомни и ще дойде при животворящото слънце - Христос. Тъмнината ще изчезне. Светлината ще победи.

Човекът пред изгрев

1. “Стани”.

Световното море реве бясно, диво шумят вълните, ноц е. Питай се: Какво може да се направи?

Не оставай в сянката на света. Стани, сложи край на пасивността. Остави тъгата, безнадеждността и мрачните мисли. Повдигни глава. Помогни да дойде по-скоро за всички денят на просветлението.

Стани, за да го посрещнеш. Отвори душата си така, както цветчето се отваря сутрин за първите слънчеви лъчи.

2. “Свети”.

Вярата ни да бъде лъчезарна, никога да не залязва, нейният свещен пламък да гори в душата ни. Да показваме пътя на другите, да ги сгриваме. А не да постъпваме като неразумни девизици с украсени светилници. Светът очаква това от нас.

Христос е Светлината на света, а ние сме Неговите лъчи.

“Господи, дойди!”

София, 3 януари 1937 г.

Защо отиваме на църква?

“И ще ги зарадвам в моя молитвен дом.”

Исаия 56:7.

Задавали ли сме си някога този въпрос? Можем ли конкретно и бързо да му отговорим? Ако всички други неща правим съзнателно и планомерно, това не бива да прави изключение. Именно тук ние трябва да имаме ясна представа за целите и смисъла.

Отиването ни на църква се повтаря често. За някои е станало необходимост и жизнена нужда. Не е простено да правиш нещо толкова често и редовно, а да не знаеш защо. При това ние каним постоянно, искаме и други да дойдат. Можем ли да им кажем защо?

Нашият стих дава отговор на поставения въпрос: “И ще ги зарадвам в моя молитвен дом.” Отиваме на църква:

1. Заради Бога.

Църквата не е обикновено място и сбирщице. Бог я нарича “Моят дом”. Кой говори и кой изявява претенции? Чий е този дом? Ние не отиваме при хората там. Църквата не е за срещи и за приказки. Това може да стане много по-добре на хиляди други места.

Църквата е Дом на Бога. Тук най-добре Го откриваме и чувстваме. Тук се срещаме с Бога - той ни говори, насърчава, разобличава. Трябва с други очи да гледаме на църквата.

Имаме нужда от този дом. Прекарвайки постоянно живота си в задушна атмосфера, сред грешни, лъжливи, подли и егоистични хора, добре ще е понякога да сме и с Бога. Да си отпочинем, да се напоим с неговата чистота. Не можем да се храним само с ежедневието и праха на земята, а и с малко небесна храна.

Чувстваме ли го? Ако не, то напразно е отиването ни там. Без да срещнеш и почувстваш Бога в църквата, е все едно да отидеш в необитаема къща и да си мислиш, че си на посещение.

2. За молитва.

Сам Бог определя за какво служи църквата: за молитва. А тя

е едно общуване. Ние не идваме, за да се покажем, за приказки, за одумване, за насмешки. А всичко трябва да ни свързва с Бога. Църквата е “Молитвен дом.”

Това предполага активност от наша страна. Само театърът е място за гледане и слушане. Тук всеки трябва с духа си да е на работа, да взема участие “с дух и истина”. Който не е взел участие, не е бил на църква. Не само другите да се молят, пеят, четат, мислят, но и аз.

3. За радост.

“Ще ги зарадвам” - обещава Бог. Може да дойдем със скръб и плач, но трябва да си отидем с прояснени души и весели лица.

Бог ще отнеме от всеки нещо - и с това ще го облекчи или пък ще му даде, за да го зарадва. Тук се идва с радост. Тя трябва да извира в нас.

Оставете въвн всичко, което би могло да я убие. Не помрачавайте радостта на другите.

Къде другезде ще намерим това? Бог ни го дава тук. Нека с любов и ревност да ценим своята църква, да сме редовни и точни и Бог ще извърши своето си.

София, 3 юни 1937 г.

Християнски стабилитет

“... дух постоянен обновявай вътре в мене”

Псалом 51:10

Най-разнообразният и бурен живот е животът на християнина. Той не върви по гладки пътища. Не е изтъкан от спокойствие. За да си християнин трябва да минаваш през тясна врата и да носиш кръст. Без тях не може да бъдеш Христов ученик. Християнин означава да си воин: винаги накрак, винаги изложен на опасности. Атаките се редят отвън и отвътре.

Ако е трудно да станеш християнин, може би още по-трудно ще е да останеш такъв. Трудно е да се запазиш от набезите на злото, да се задържиш на висотата. Трудно се превзема крепост, но още по-трудно се задържа. А само това осмисля битката. Иначе жертвите и проливането на кръв са напразни. Ето защо трябва да обърнем по-голямо внимание на вътрешната си здравина и устойчивост. А мнозина днес страдат от непостоянство - то е порок.

Стабилността гарантира щастие: тя не ни навестява само тогава, когато е тихо и спокойно, но когато бури се развихрят, когато кръвта закипи, когато светкавици заблестят, когато се стига до стълкновения и ние устоим и победим. Тя само обуславя успеха. Без нея не можем да направим и да постигнем нищо. Ако първите християни се бяха колебали, какво биха постигнали? Ако и мисионерите се колебаеха? Вместо да привличат, те щяха да бъдат привлечени.

Затова древният псалмопевец се моли: “Дух постоянен обновявай вътре в мен”.

Кое подкопава “стабилитета”?

1. Съмнението.

То първо повали невинната някога човешка душа. То е най-страшният ни враг. То е като червей, който разяжда и смучи жизнените ни сокове.

Питаме се: Дали съм на верния път? Ето че другите не вярват в Бога, те не го признават, вървят по други пътища, гонят други идеали. Не се ли заблуждавам, не е ли измама всичко това?

Защо пък аз да правя изключение? Тук ли е моето място.

Дали е от полза? Не може ли без него, не е ли излишен допълнителен товар.

Постепенно позициите се разклащат. Съмнението се оказва най-ефикасното, най-страшното и опасно средство. То е убило толкова много души, прекършило е толкова много надежди, умъртвило е толкова благородни пориви и желания.

Борбата със съмнението е борба със смъртта!

2. Изкушението.

Хиляди гласове голитат до нас; хиляди чужди ръце се протягат; хиляди примки се хвърлят. Тук блясъкът ни заслепява, там пък сладостта ни подмамва. Една магическа сила ни повлича. Ние се чувстваме безпомощни, висящи без опора. Нещо демонично ни завладява.

Подобно на Исус всеки един от нас отива на своята планина на изкушението. И там духът ни бива разклатен.

3. Гонението.

Започва се с леки закачки, продължава с присмех, злоба, злъч, организирано преследване. Първоначално ударите идват от близките по кръв: не си им приятен вече на трапезата; не си им мил и драг, чувстваш как нещо се скъсва.

След тях идват злобата и безсърдечността на далечните. Вижте Петър.

4. Страданието.

Ние обикновено го отбягваме. Страхуваме се от него. То винаги ни влияе зле. Едва ли правим опит да го осмислим. А то затова ни се дава. И не е вечно!

Готови сме да похулим Бога. Но спомнете си Йов. Колко стабилен бе той: “Господ даде, Господ взе, да бъде благословено името Господне!”

5. Нетърпението.

Колко често бързаме. Кроим планове, искаме да постигнем много неща. И когато не ги получим - униваме. Навеждаме отчаяно глави. Бог за нас е вече глух и безсърдечен.

А той си има своя мярка и план. Всяко нещо с времето си. Той знае най-добре кога това време ще настъпи.

С Бога напред!

6. Чуждото падение.

Ние се влияем взаимно. Другите гасят духа ни, убиват възторга ни, охлаждаат ентузиазма ни.

Каквото и да става край нас - хиляди да падат или да се отречат, ние трябва да останем верни и на своя пост. Именно тогава нашата твърдост и постоянство са двойно по-нужни.

Тяхната задача пада върху нас!

Кое укрепва “стабилитета”?

1. Общението с Бога.

Най-главната ни помощ идва от Него. Той е извор на сили. Той върши чудеса. Затова и псалмистът се моли.

2. Общението с братята.

Когато сме заедно с тях, по-лесно се понасят атаките. На самотен пост трудно се стои. “Съединението прави силата”. Ръка за ръка се побеждава.

3. Работа.

С нея ние се каляваме, добиваме сили, градим, ставаме опитни. Замества всичко, което иначе би подронило душевната ни крепост.

Да се молим и да работим над себе си, докато станем солидни и здрави като канара. В нас да се разбиват несгодите както вълната се разбива в скалистия бряг. Да стоим твърдо. Да не може нищо да ни смути и победи. През всеки нов ден да се изпълваме с нов дух, да закупяват нови сили, да цъфват нови надежди и да се увенчаваме с нови победи.

Никога назад!

София, 26 май 1935 г.

Най-доброто време за молитва

“Призовавайте Го, докато е близо.”

Исаия 55:6

В духовния живот се иска извънредно внимание и грижа. Не бива лекомислено да боравим с него. Ако съумеем да използваме опитността на духовно напредналите, бихме отишли далеч за кратко време.

Всяко нещо трябва да става в своето време. Лете трябва да се обличаме леко, а зиме - с балтон. Представете си обратното. И в духовната област някои не намират подходящото време, затова са жалки за себе си и смешни за другите. Моментът играе решаваща роля. Печели този, който знае кога да действа.

Отговор

Всъщност би трябвало да се молим постоянно. Библията ни казва това. Но въпросът е дали е възможно и как трябва да се разбира.

В молитвения живот трябва да има известна редовност. Има определени подходящи моменти, но те не са единствените. Извън тях съществуват чудни случаи, които не бива да пропускаме.

“Докато е близо” - ето това е най-доброто време. Ако сме далеч, Той също се отдалечава.

Да се молим в моменти на:

1. Вдъхновение.

Има такива моменти на духовен цъфтеж - на преливане, полет, настърчение, чрез слово или музика, постъпка или молитва. Не чакай. Когато имаш настроение, моли се. Където и да си. Мястото не бива да те спира. Важно е присъствието.

2. Страдание.

Тогава пък нуждата е най-парлива. И тогава Той е край нас. Иначе доволството ни отделя от Него. Празнотата ни отвежда направо при Него.

Основание за молитва

1. Лесно е.

Няма пресилване. Не е навик или дъгъл, който тегне над нас, а е удоволствие.

2. Резултатно е.

Когато има дух и сила, вяра и постоянство, не може да липсва и резултат: “Който иска, ще му се даде.”

3. Привилегия е.

Това състояние не трае постоянно. То не трае и дълго, а бързо отминава.

Ценете тези моменти! Използвайте ги!

Ако сега е близо, сега се моли!

София, 7 октомври 1937 г.

София, 8 юли 1943 г.

Да се молят ли младите?

“И помни Създателя си в дните на младостта си.”

Екклесиаст 12:1

Някои ще си кажат, че такава тема не е за младежко събрание. Има много по-интересни неща. Ние и с тях се занимаваме, но никога не трябва да се ограничаваме дотук. Трябва да имаме предвид преди всичко духовното, а всичко останало да му е подчинено.

Общо разбиране

1. Молитвата е за назадничавите.

Тя е за ония, които са изостанали от своето време, които не разбират нищо от наука, които не могат да се освободят от първобитните си схващания, които живеят с духа на миналото време. А младите са ултрамодерни, те не си служат с овехтели средства.

Молитвата не е старо средство, не е архаика. Това, което са колелото и лостът в механиката, това е и молитвата в живота на човека. Може да се изяви по различни начини, в различни форми, при разни обстоятелства, с някои реформи, в нови комплицирани варианти, но все си остава същата по естество.

2. Молитвата е за старите.

Тя е за хора, които нямат какво да вършат, които мислят за своя край, ако изобщо може да бъде приложена.

Но молитвата не е откъсната от работата, тя не е в противоречие с нея. Пък откъде може да се знае кой е по-близо до своя край?

Защо въпросът стои по отношение на младите?

А. Заради тях самите.

1. Молитвата просветлява.

Младите са неопитни, имат повече енергия, но изкуството е в разумната ѝ употреба. Трябва им правилна насока, добра ориентация, познаване на нещата от живота, ясен поглед и светлина. А Бог може да им даде всичко това най-добре. Той е самата светлина.

2. Молитвата засилва.

Тя свързва дребната човешка душа с Бога и от Него потичат сила и вдъхновение. А младите ги чака дълъг път - трябва предварително да си осигурят запаси. Младите търсят успеха. Но ако искат той да бъде нескончаем, трябва да работят, но и да се молят. Колко богати и силни ще са тогава.

3. Молитвата облагородява.

Действително младите могат много да създадат, защото бъдещето е тяхно. Но какво ще бъде то? Важно е мерките да не са само количествени, но и качествени. Творчеството на младия трябва да е благородно и от полза за цялото човечество. Затова е необходимо той да расте в Божествена атмосфера, да се потопи изцяло в нея. Не е достатъчно само да си силен, защото и звярът е силен; не е достатъчно да си ловък, защото престъпникът също е ловък. Важно е да си благороден, честен, възвишен. А това се развива само под лъчите на молитвата. Само човеците се молят.

Б. Заради Бога.

От изобилието, което Той ни дава, трябва поне малко да Му върнем с благодарност и признателност.

Ето един пример: Някой изчислил, че 70-годишен човек има: 25 години работа, 20 години сън, 2 години *ядене*, 1 година обличане, 9 месеца миене, 7 месеца бръснене, 2 месеца чистене зъби. А на Бога какво дадохте?

През годината сърцето бие 36 милиона пъти. Колко пъти то удари вдъхновено и насочено към Бога?

Молитвата е изпитано средство. Много хора са се издигнали чрез нея. Нищо не бихме загубили дори когато тя ни се струва напразна. Аз никога няма да съжалявам, че още от малък реших да се моля: помня този момент.

Решете да се молите редовно, кратко, от сърце.

Колко хубаво е млад човек да се моли. Към своята младост като прибави молитвата, той ще стане гордост за себе си, родителите си, църквата, народа.

Помни Създателя си в молитва!

София, 23 юни 1936 г.

Новогодишни решения

“Има време за всяко нещо...”

Екисиаст 3:1.

Колко бързо се нижат годините: една безкрайна върволица, която се губи във вечността. Отлитат като облаци, погонени от буря, “по-бързи от совалката на тъкач.”

Годините, времето... са толкова голямо благо, а толкова се злоупотребява с него.

Времето е живот.

Разбираме ли тази проста истина? Кой би могъл да си купи и един ден само живот? Времето няма равно на себе си. А ние го пилеем.

Ето например: На едно събрание на квакери един от поканените закъснява само с четвърт час. Извинява се. Председателят му прави забележка: за теб може да е малко, но пресметни - десет души те чакаме, това са два часа и половина загубено време.

Станало е пословично да се оплакваме “нямам време”. Като че ли обичаме да го правим като най-обикновено извинение. Това е паролата на днешния век. Знаете ли какво казва Библията: “Има време за всяко нещо...”

Друг пример: Спърджън разказва: Една дама казала веднъж на един господин, който се извинил, че няма време да чете Словото: “Но, драгий, вие имате всичкото онова време, което въобще съществува; онова време, което и аз имам; никой няма на ден повече от 24 часа”.

Как да имаме време?

Това е един интересен и полезен въпрос. За всичко можем да имаме време, казва Библията.

1. Да искаме.

Заг повечето декларации “нямам време” се крие - “не искам”.

2. Да подбираме.

Да започваме с най-важното. Ако ще четеш книга, прочети я; не брой буквите. Ако се заемеш и с това, разбира се че няма да имаш време.

3. Да разпределяме.

Според големината и важността на работата е необходимо съответното количество време. Необходима е и систематика, последователност - като ще строиш, започни от основите.

Новата година дава ново време и нови възможности. Какво ще правим с тях? Разполагаме с една цяла година време.

1. Време за Теб.

За Бога, за Словото, за църквата, за молитви, за послушание, за свидетелство, за Божието царство на мир и любов. Аз да ти говоря, Боже, Ти да ми говориш.

Пример: В една църква миряните замолили новия си пастор да говори по-кратко; времето им било пари. “Ще си помисля”, казал той. Следващата неделя преди началото той дошъл, едва пристъпвайки, запъхтян, с въздишка, застоявайки се на едно място, едва изкачил стълбите нагоре към амвона. Огледал цялата църква и казал: “Също така труден е пътят към небето.”

Тогава бързо свил дрехите си, възседнал перилата на стълбището и, както правят децата, плъзнал се по него надолу. “Ето пък така гладък е пътят към ада”, извикал той отдолу.

И с това приключил проповедта. Оттогава се научили да го слушат дълго.

2. Време за мен.

Грижата е не само за материалните и временни нужди. И животните се грижат за храна и покрив. А ние сме хора - трябва ни нещо повече. Ние имаме души. Затова се нуждаем от време за съсредоточаване, анализ, поправление, покаяние, усъвършенстване и спасение.

3. Време за другите.

Не трябва да сме егоисти. Има и други на тази земя. На отчаяния вдъхни кураж, на заблудения - посочи път, на търсеция - истина, на самотния - другар, на грешника - спасител.

Времето е скъпоценност, следователно - талант. Ще даваме отчет и за него.

От Нова година да започнем да живеем: за Бога, за душата, за другите.

Ако вземем това ново решение, годината ще бъде действително нова и честита.

София, 31 декември 1939 г.

Чакащи души

“Душата ми очаква Господа повече от онези, които очакват зората...”

Псалом 130:6

Дните преди Рождество са дни, предтечи на най-великия и радостен християнски празник - ден на изпълнени обещания, ден на песни, ден на спасение. Той означава едно мирово събитие, за което вечно ще бъдем благодарни на Бога. Рождението е доказателство за Божията голяма и първична любов: “Ето известявам ви голяма радост...” Който пита какво е Бог, ще го пратя във Витлеем.

Той иде.

1. Тогава.

Преди хиляди години Бог даде своето обещание. Още при първото грехопадение се каза, че ще дойде Един, който ще смаже главата на змията-изкусителка. Един народ векове наред живее с тази жива вяра и в робство, и в свобода. И Той дойде. Ангели запряха, мъдреци се поклониха, царе се изплашиха.

2. После.

Всяка година ние си спомняме за това чудно събитие. Сред шума на живота, в хаоса от скърби и неволи с радост слушаме вестта за родения Спасител. Какъв дълбок символизъм се крие в този празник. Той приближава. Пак ще екнат познати песни; пак ще се чете познатата, но мила рождествена история; елхи ще светнат; децата ще засияят като малки слънца; подаръци ще се раздават по подобие на големия Божий дар. Мало и голямо ще се зарадва. Другояче не може и не бива да е: “... радост голяма...” Така се празнува.

Той ще дойде отново. Цялата човешка история се движи към този ден.

Защо ни е?

Христос отговаря на нуждите ни. Той не е лукс, а необходимост.

1. “В Господа е милостта”.

Той ще дойде, за да стопли студените ни сърца. Ще ни утеша, ще излекува раните ни от жестоките удари на живота, ще измие мръсните ни души, ще заличи черните грехове. Ще даде на жадните, гладните, ще покани уморените.

2. “В Него е пълното изкупление”.

Само с него ще се избавим. Друг изход няма. Той никого не е отхвърлил; никого не е върнал такъв, какъвто е дошъл при Него. В Него е нашето щастие. Той иска и може да ни помогне. Той е спасил милиони души. Той е Синът на Бога. Той ще ни даде вечен живот. Той е духовното слънце, което поражда и поддържа живота.

Как да Го чакаме?

1. Камо “Господ”.

Рождество не е за забава или развлечение. Този, който идва, е по-велик от всеки друг. Той ще направи завои в живота ни. Идва, за да получи отчет, поклонение, служба, да даде спасение. Така ли го очакваме?

2. “Повече...”

Нищо да не се сравнява с Него. Тези, които са в мрак и мраз, те са “Които очакват зората”. Колко силно е това.

Рождество ще има смисъл, ако очакваме самия Христос. Без Него всичко е самоизмама.

Да оставим всичко настрана. Да мислим за Господа, Господа да желаем, Господа да очакваме. Искат се копнеж, чакане, работа, любов. И Той ще дойде.

Готови ли сме? Светилниците горят ли?

“Ела, Господи!”

София, 2 януари 1937 г.

Вик към Бога

“От дълбочините викам към Теб, Господи.”

Псалом 130:1

В този стих ние долавяме богатата и силно вярваща, а така също и силно изживяваща душа на псалмопевеца. Забравяме Бога, но идват моменти, в които няма нищо по-хубаво от това да викаш към Бога. Не с шепот, а с вик... Чудна картина е да видиш някого на колене - очите му са впити нагоре; сърцето тупти, ще пръсне гърдите; ръцете се простират отчаяно, искат да достигнат безкрая; лицето е изопнато; а от засъхналите уста се откъсва вик; викът на човека към Бога; викът на изгубения грешник към Отца; викът на чадото към бащата.

Откъде идва викът?

1. От дълбините на живота.

Лъкатушна е пътеката на човека; пъстра е неговата съдба. Животът не е нищо друго освен едно постоянно издигане и падане, слънце и мрак, връх и бездна. Животът е море: понякога огледално гладко, тихо и приятно, а понякога бурно и страшно - плискат се вълни, отварят се бездни и ти пропадаш. И когато отидеш там долу в дълбините, има само един отвор над тебе, ей там нагоре към Бога. Падаме в бездните на отчаянието без да знаем какво да сторим и тогава викаме заради неволите, които ни душат, мачкат, убиват, притискат; заради ангажиментите, от които ни става задушно, тясно; заради болестите, които едва можем да понесем.

Вслушайте се в живота и ще доловите цял хор виковете към Бога. Колко викащи души. Дали и ние сме от тях?

2. От дълбините на душата.

Там се отразява външният свят. Понякога в нас нещо се надига - мъка, болка, чувстваш един неудържим напън. В нас нещо вика към Бога преди устата да се отвори, вик от дълбините, от основите, а не повърхностен.

На какво се надява човек?

1. На прошка.

Съзнанието за извършен грях е страшен тиранин. Мисълта за неизпълнен дълг е изгаряща. Гузната съвест вика и не намира покой ни ден, ни нощ. Само при Бога има прощение. Той ще ни освободи. И затова трябва да викаме.

2. На помощ.

Когато сме слаби, виждаме края. Викаме като изгубения в нощта; като заблудения в планината; като потъналия във вълните; викаме за спасител и помощник.

Какво се крие в него?

1. Ту тъжна молба.

Човек съзнава собствената си недостойност. Желаете да спечели благоволенieto на Бога. Призовава милостта Му.

2. Ту остра злоба.

Огорчените Го предизвикват, изпитват, изкушават.

3. Ту скрита надежда.

Надяват се Той да ги чуе; да се отзове; да протегне ръка. Блазнят се от мисълта, че това ще докара спасението им.

Как хубаво и утешително е да има към кого да се обърнеш в живота. Да чувстваш, че не си в мъртва и глуха пустиня, а да знаеш, че има едно ухо - ухото на Бога, - което слуша всеки вик и долавя всяка въздишка.

Колкото по-мрачни са бездните, в които падаме, толкова по-усърдно да викаме. Той ще отговори.

София, 18 юли 1935 г.

Варна, 22 август 1935 г.

София, 15 февруари 1940 г.

Забравена мъдрост

“... Не забравяй нито едно от всичките Му благодеяния.”

Псалом 103:2

Тази мъдрост е забравена не защото е много стара, а вероятно защото ни е дадена в Светото Писание. Ние мъчно приемаме онова, което Библията ни казва.

Спираме се само на половината от стиха, но в него е казано твърде много: намираме велика поука, опитност и правота звучат в думите, открояват се нови идеи, дава се ново виждане, нов подход към всекидневието. В него се съдържа цяла житейска философия.

В какво се състои тази мъдрост?

1. Не забравяй доброто.

Толкова уместно и толкова навременно е казано, защото често се случва. Оплакваме се; чувстваме само неприятност; на нея се спираме, никога не свършваме нашата нескончаема песен и нашето недостойно хленчене и оплакване. Сякаш сме дошли в живота само за добро и охолство; сякаш не сме пратени за борби, а те предполагат противодействие, опасност, болка.

Едва ли доброто е по-малко, но ние не го виждаме, забравяме го или го възприемаме като нещо естествено. Ако на него се спирахме поне толкова, колкото и на лошото, бихме станали други.

Не претегляй кое е повече. Има един, който бди за световното равновесие. Нека не се опитваме да влизаме в неговата роля. Да му се радваме толкова, колкото е дадено. Пък даже да е по-малко, малкото не е ли по-ценно? Малко злато, малко любов, малко искреност сред лъжата, малко здраве сред болестта?

Нашето нещастие се крие в това, че сме ненаситни; искаме винаги повече и в този устрем за повече не използваме и малкото. Нека да погледнем и назад - изпитай чуждия кръст и твоят ще ти се види по-лек.

2. Всекиму е дадено.

Колкото и да си онеправдан и нещастен, все ти е дадено поне едно добро. Бог не те е оставил; Той дава живот; слънце, здраве, добри хора, просвета, храна. Може би не колкото на другите - на един 10, а на друг 1 талант, но това си е Негова работа. А може би не си се погрижил да видиш какво ти е дал?

Защо ни е мъдростта?

1. Така ще сме радостни.

Ще се утешим, ще ни олекне. Когато само се вайкаме и тънем в загриженост, какво постигаме? И Христос обърна внимание на това. Нека опитаме да се спираме на хубавото и доброто и ще видим как ще се преродим и как животът ще стане друг. Естествено колкото повече се радваме и гледаме на светлото, толкова по-малко време ще ни остане да страдаме от отровата на злото.

2. Така ще сме във връзка с Бога.

Само така Той ще ни стане скъп и мил. Доброто ще ни даде истински подтик да общуваме с Бога и ще поддържа това общение. Колкото повече блага откриеш, дадени ти от Бога, толкова по-обвързан ще си с Него. А колкото в по-тясна връзка сме с Него, толкова ще ни е по-добре.

Нещастници са тези, които не приемат и не прилагат тази стара мъдрост. Държим ли за себе си и живота си, нека я съблюдаваме. Тя ще ни направи щастливи, а живота ни - светъл и приятен.

София, 2 юли 1936 г.

С кого е Бог?

“Очите ми ще бъдат над верните на земята.”

Псалом 101:6.

Псалмистът иска да подсили вярата на онези, които уповават на Бога. Те минават през проблеми и трудности, но ще ги надмогнат, даже и тогава, когато не могат да прозрат това.

Неоснователните претенции.

Много често ние искаме от Бога повече, отколкото заслужаваме; така е винаги. Искаме да ни обсипе с блага; да ни угва на помощ; да ни прощава; да ни предпазва; да му бъдем галеници. Нескончаеми са нашите молби и искания. Пък даже и нескромни. И когато Той не ни угоди, тогава се оплакваме; негодуваме. Това стига дори до обвинение.

Необяснимото условие.

Преди да искаме трябва да се запитаме какво сме дали на Бога, с какво оправдаваме претенциите си. Ние си живеем както искаме; служим на чужди богове, а искаме да експлоатираме нашия Бог. Но в това никога няма да успеем. Искане е вярност. Той се чувства задължен да проявява особена грижа само към тези, които държат за Него и уповават на Него. Изменниците не заслужават нищо. Те са само за презрение. Да сме верни на Бога във всичко: в мислите си; в разположението си; да не сме колебливи нито двулични; да не се отричаме и отмятаме при несгоди (примерът с Йов); да сме постоянни в характера и вярата си. Само с такива хора Бог може да извърши и постигне нещо. Другите са негоден и непотребен материал. Бог никога не ще ни остави, стига ние да не Го оставим.

Какво означава това?

1. Не сме изоставени.

Никога няма да бъдем сами, никога няма да се чувстваме като

в пустиня, няма да бъдем безпомощни. А ще има някой край нас. Ще бди и в радостта ни, и в скръбта ни. Ще вижда и усмивката ни, и сълзите ни. Ще ни се притече на помощ, макар понякога и в последния момент.

2. Държи ни се сметка.

Не можем да се скрием от Него. Не можем да Го заблудим. Не бива безогледно да допускаме пропуски или да злоупотребяваме.

Да бдим и да работим само над това: да сме верни.

Останалото Бог ще направи.

София, 6 февруари 1936 г.

София, 22 февруари 1940 г.

Кой е за облажаване?

“Блажени онези човечи, чиято сила е в Тебе...

Те минават от сила в сила...”

Псалом 84:5-7

Такива хора има малко. Мъчно се срещат край нас; пък и ние с какво бихме доказали, че сме такива. Хората мизерстват, страхуват се и това съвсем убива мисълта и чувството за някакво блаженство. Пък и проблематично е кой наистина е за облажаване.

Какво мислим ние?

Този, който е силен, не се нуждае от ничия помощ и благоволение. Намира сили за всичко в себе си. Центърът на тежестта е в самия него. Не се моли, не пребива врат, не чака, не желае напразно, когато и в каквато степен иска може да постигне желаното. С волята си и способностите си побеждава всичко.

А друг, който разполага със средства, може да е слаб като човек, но материалното го крепи. Парите владеят света. Който има приятели и връзки, ще получи съдействие навсякъде; пътищата му ще се отворят, чужди ръце ще го подкрепят.

Ние облажаваме такива хора. А така ли е? Не пагат ли силните? Не чезне ли имането? Не се ли провалят онези, които са се издигали?

Какво казва Библията?

Тъкмо обратното. Бог се слага на първо място, а не човекът: “Чиято сила е в Теб.” Ние постоянно изразходваме сили - телесни и духовни, - и трябва да си ги набавим. Те ни са необходими, без тях не можем. Затова ни трябва обилен и неизчерпаем извор. А такъв е Бог. С нашето упование на Него ние черпим сили.

Там се крие всичко за нас. Извън Бога всичко е немислимо - неем ли, работим ли, почиваме ли - все там да ни е силата. “В Бога” се крие нашето блаженство.

За облажаване тук и през вечността ще е този, който е с Него. Това е трайното блаженство.

Защо е така?

1. “От сила в сила”.

За тези хора няма оскъдица, не се спират, израстват постоянно, един-единствен Божи гръжд докарва изобилни благословения по техните житейски ниви. Днес те са повече, отколкото бяха вчера: все по-горди, по-силни, по-богати, по-добри.

2. “Превръщат годината на плача в място на извори.”

Там, където другите плачат, те ликуват. Чудни хора са: за другите е немотия, за тях - изобилие; жажда или бликащи извори; плач или песни; нощ или ден - като че ли са в друг свят и друг живот.

Но то не е само за тях, те го предават и на другите. Освежават умиращите, насърчават отчаяните, утешават наскърбените. Близките им може да са с празни души, но когато се докоснат до тях, чашата им прелива от блага. Те сеят навред радост, светлина и песни. За облажаване е действително да можеш да превърнеш плача в песен. Тези хора имат своите извори в Бога, а самите те стават извори за другите пътници в долината на плача.

Блажени сме, че уповаме на Бога!

София, 28 ноември 1935 г.

София, 5 декември 1940 г.

Защо мълчи Бог?

“Боже, недей мълча.”

Псалом 83:1

Пред псалмиста се разгъва една нерадостна картина: Божиите врагове надигат глава, служат си с коварство, сключват съюзи, кроят планове. И прицелната им точка са Божиите хора. Затова се моли: “Боже, недей мълча.” Така се ражда въпросът: защо мълчи Бог.

Колко печално е: Бог да мълчи. Представете си това положение. Колко трагика има в него. Това е добре изразено в описанието на големия гвубой на боговете на планината Кармил. Стотици Ваалови жреци късат месата си, кръвта им шурти, пяна излиза от устите им, погледите им са мътни: само за да предизвикат техния бог да проговори. Но отговор няма. Ваал мълчи. Представете си: да викате от гуша, да се молите горещо, а Бог пред вас да бъде като студен истукан: без уши, без сърце, без уста, без ръце, небесата да са глухи като пустиня.

Иска ни се да не е така. Факт е обаче, че Бог понякога мълчи. Не можем да отречем това, макар да ни се вижда странно, необяснимо и нежелателно. Ако не беше така, псалмопевецът не би се молил “Боже, недей мълча”.

Но не винаги Бог мълчи. Това е втората истина, обгърната в нашия стих. Моли му се, защото Бог може да говори. Нека си спомним как проговори Той на Адам и Ева, на Каин, на Ноевия свят, на Фараона. Там е разликата между лъжливия и живия Бог: последният проговаря.

Защо мълчи Бог?

1. За да ни изпитва.

Изглежда понякога, че ни е забравил. Като че не се интересува от нас. Прилича на родител, който стои до операционната маса на своето дете и не грабва ножа от ръцете на лекаря. Човешката

душа се огъва понякога като червей, а Бог невъзмутимо мълчи. Спомнете си за Йов - като че Бог е онемял, а Сатана е полудял. Или случаят с морската буря - животът им виси на косъм, а Христос спи спокойно.

Божието мълчание понякога е време, в което да покажем какво можем, какви сме, доколко ще издържим; да се опознаем взаимно. Изявяваме цялата си скрита дълбина.

2. Защо не одобрява.

И мълчанието е отговор в известен смисъл. Защо не си заслужава да ни се отговори по друг начин. То е като укор: “Не получавате, защото зле искате”. Лоши са или начинът, или мотивите, или обектът на молитвите.

В такива случаи Божието мълчание е благовремие да се коригираме.

3. За да ни изобличи и накаже.

Ужасите и нещастията от последната война често караха хората да си задават въпроса: защо Бог мълчи, защо не се намеси, защо не поправи нещата, защо не каже какво да се направи?

Понякога мълчанието Му е като изоставяне - предоставя ни сами на себе си. Щом сме непослушни и горди, нека си носим последствията. За да се стреснем и опомним.

4. За да викаме повече.

Нека си спомним притчата за вдовицата и съдията. Не се молим достатъчно или не сме достатъчно вярващи.

Но досегашното мълчание да не ни отчайва. Да продължаваме, докато проговори.

5. Защо не Му е дошъл часът.

Ние бързаме. Отзивчивостта на Бога не означава, че Той трябва винаги по наша воля да прави всичко. Той знае кога. Необходимо е търпение.

6. Защото не Го чуваме.

Светът около нас силно шуми и ни проглушава. Но “който има уши, нека слуша”. Да се ослушваме. Дали не е проговорил? Не сме ли изпуснали отговора?

7. Достатъчно вече е говорил.

Какво не е казал: Евреи 1:1: “Бог по много начини е говорил в старо време на бащите ни чрез пророците; в края на тия дни ни говори чрез Сина”; “Словото стана плът ...”; “Който е видял Мен, видял е Отца”.

Не искаме да Го чуем. Единственото, което ни остава, е да потърсим Библията и Христос. Назад към тях. Те са Божият глас.

Дори понякога да мълчи, няма да е завинаги. **Последният говор** на Бога ще бъде второто идване на Христос!

София, 7 юли 1946 г.

Загубени души

“При всичко това те продължаваха да съгрешават.”

Псалом 78:32.

Историята на избрания Божий народ е и история на света. Кой народ не идва от черната земя на робство, кой не минава през морета и пустини, кой не се лута и бори, кой не догонва своя Ханаан? Нали това е пътят на всеки? В тази история ние може да видим себе си, своя народ и своята църква.

Кои са те?

Псалмистът ги описва само с няколко думи, но много правдиво и сполучливо: “при всичко това, те продължаваха да съгрешават”. Грешни има много. И ние сме от тях. Но има надежда и възможност за поправление. Само да сгрешии е човешко, но да продължаваш, е сатанинско. А изгубени са онези, които “въпреки всичко” продължават да вървят по старите си пътища; които са негодни за поправление. Те са просвещавани и предупреждавани, но все пак си остават същите. На тях е говорено и те знаят, но не вземат поука. Те са хора с корави сърца и слепи очи.

В какво грешат?

1. Неблагогарност.

Тя е сред четирите велики греха: “Да не забравят делата на Бога” (стих 7) Той ги освободи от смъртно робство, пресуши морето заради тях, канарите пуснаха студена вода, облак и стълб ги водеше и пазеше, даде им закони. И все пак те не останаха признателни.

Неблагогарността към Бога и хората говори за окаяното положение на човека. Не сме ли всички такива? Кой мисли за Бога? И кой е признателен на човека? Ежедневно губим душите си.

2. Лакомия.

“Може ли и хляб да даде, и да гостава месо” (стих 20) Не им стигаше това, което им даде; недоволни бяха; искаха повече.

Така е и днес - обхванала ни е лакомия за земя, за власт, за пари. А последиците са пред нас. Лакомията е засиления и проявен егоизъм. Неин резултат са войните, неправдите, грабежите и оплакванията.

3. Ласкателство.

“С устата си го ласкаеха, а с устните си го лъжеха” (стих 36) Сърцето им беше далеч отчуждено. Най-голямата глупост, на която е способен човекът, е да мисли, че може да залъже Бога и да си играе с Него. Сигурен признак на загиващата душа е едно да говориш, а друго да вършиш, едно да изявяваш, а друго да чувстваш.

4. Отстъпничество.

“Нито бяха верни на завета му” (стих 37) Пожелала да се върнат назад, а като връх на всичко - си направиха златен телец и паднаха и му се поклониха.

Какво прави Бог за тях?

“При всичко това” - подсказва какво именно:

1. Добро.

а. Дава. Щедри са даровете му и неправедните имат достъп до благата му. С това Той иска да ги накара да се опомнят и помъдрят.

б. Търпи. Дава ни време сами да вкусим от горчивите плодове на нашите неразумни постъпки; чака дано видим окаяното си положение.

2. Зло.

а. Наказва. Често пъти избличава чрез онова, на което ние сме били сляпо отгадени; което сме считали за добро и което сме превърнали в свой идеал. Тежко е да паднеш под неговата ръка. Той няма да позволи неправдата и злото да тържествуват и затова вдига ръка да ги сломи.

б. Изолира. “Отказва се” (стих 67). Премахва тези, които застават на пътя Му, и поставя други да продължат делото му: имаха случаи, но ги пропиляха.

Да не сме и ние от тях? Не ни ли говори Бог чрез: Библия, проповед или събития - приятни или болезнени? Не каза ли Той нещо? Кой има уши да го чуе и разбере? Ще продължаваме ли? Докога?
Пазете душите си! Какво по-ценно имаме от тях?

София, 25 октомври 1936 г.

Безрезервната преданост на едно сърце

“И все пак аз винаги съм с Тебе...”

Псалом 73:23.

Едно от съществените качества на Бога е неговата вездесъщност. Той е навсякъде. Дали ще вземем крилата на зората, за да отлетим в най-далечните селения на земята, дали ще си постелем в ада или където и да отидем, Той е винаги с нас. Не можем да се освободим от неговото присъствие.

В какво се проявява безрезервната му преданост?

Като плод на една огромна, гореща борба в душата на псалмиста, от неговите уста се отронват многозначителните думи: “И все пак аз винаги съм с теб...”. Той е видял ужасното противоречие в живота. Същото застава пред нас и ни тормози, макар и след толкова стотици години. От една страна, ние виждаме, че ония, които не вярват в Бога имат успех, имат всичко на разположение. Добруват. А от друга страна, са вярващите, които постоянно страдат; те са отхвърлени, презрени, живеят в мизерия. Същата картина е имал пред себе си и древният псалмопевец. Тя е подклаждала в душата му ужасна борба. В началото той не могъл да намери разрешение и това ужасно го измъчвало. Стигнал даже до отчаяние. Докато един ден казал: Все пак... Ето тук се открива безрезервната преданост на неговото сърце. Когато не може да намери отговор, когато е безсилен, когато съмнението се опитва да превземе крепостта на сърцето му, той може да изрече обещанието: “И все пак аз винаги съм с теб...”

Този неразрешен още проблем за страданието и противоречието в живота става и днес камък за препъване за мнозина християни. Единственото разрешение се заключава в смелото: “И все пак аз винаги съм с теб...” Какъв героизъм...

Кога има безрезервна преданост към Бога?

За да има, трябва:

1. Да сме намерили Бога.

По естество ние сме далеч от Него. Всички сме в грях. Затова дойде Христос да ни възвърне към Бога. Той премахна греха, който вечно ни отделя от нашия създател. Пътят за изгубения рай е очистен за всички: млади и стари, бедни и богати, раси, класи. Необходимо е да прибегнем към Христа.

2. Да се гържим за Него.

Не само веднъж да отидем при Бога. Но веднъж завинаги. Това значи да скъсаме със света и греха. Край на старото.

3. Да вложим всичко.

Иска се борба. Ще има препятствия, ще бушуват бури, цял свят може да възстане против нас. Но ние не можем да бъдем като морската вълна или като слабо стъбълце, да се поклащаме от всеки вятър. Иска се воля и сила.

4. Да ни води.

А неговите пътища не са такива, каквито ние ги желаем. Ще се преминава през много страдания. Ще се прекосява долината на смъртта. Ще има неразрешени проблеми. “Ще ви мразят, гонят...” Трябва да вдигнем кръста си. Да не се страхуваме от страдания.

Ползата от нея

1. Ще побеждаваме.

Винаги ще има неприятели и нападки. Съмнението и маловерието ще ни заобикалят. Но ние няма да падаме. Ако Бог е с нас, кой може да е против нас? На кого се доверяваме? На най-големия победител - Христос: “Дерзайте, аз победих света!”

2. Ще се радваме.

Това е същността на християнството: “Винаги се радвайте”, защото сме придобили Христос. Той е всичко за нас.

3. Ще работим.

Такива ще бъдат допуснати в Божието лозе. Чернейки сили от Бога, ще бъдем светлина на света, сол на земята. Със свидетелство и живот ще печелим души.

4. Ще имаме “вечен дял”.

Има награда за верните труженици на Бога. Тяхното “все пак” ще ги преведе във вечността. Въпреки всичко и след всичко те има на какво да се надяват.

Нека да прибягваме към това “все пак”. То да ни води към живот.

София, 28 март 1934 г.

София, 7 април 1938 г.

Народите в света

“Народ против народ няма да вдигне нож...”

Михей 4:3

Пред себе си ние поставяме един извънредно голям обект. Не обръщаме внимание на малцинствени или локални интереси, а на един глобален въпрос - на целостта. Пред нас е грамадният земен глобус. По него гъмжат хиляди народи, говорещи хиляди езици. Всеки един от тях има своя история, свои специални нужди, прогрес и завоевания, падения и възход. Всеки един от тях има своята специална роля в дългата и сериозна игра на земния живот.

Ние можем да хвърлим поглед за момент към далечния север, където студът е сковал земята в ледените си пръсти и я души; където бушуват бури; където чистият сняг покрива като небесна дреха снагата на майката Земя. И там, в сред снегове, ледове и студове живее човекът; и там живеят народи; те се борят; те творят каквото могат.

А сега нека направим големия скок към слънчевия юг. Там слънцето със своите горещи целувки просто разтапя земята; там въздухът трепти като в пещ; там хората са мургави и с буйна кръв.

И най-сетне нека за момент да кръстосаме умерения пояс. Да тръгнем по широките асфалтирани улици на многомилionните градове; да минем край небостъргачите; да надзърнем в огромните фабрики; да отидем в крайните квартали на крайна мизерия. Там пълзят цели народи, там се раждат, работят и умират.

Колко много синове има майката Земя, с които ние никога няма да се срещнем, за които не сме помисляли, чието съществуване и не подозираме.

Днес народите се мразят.

Един сляп егоизъм е обхванал всички. Всеки народ иска да се издигне за сметка на другия. Особено безогледни в избора на средства и цели са силните народи. С юмрук създават правото си.

Прекрои се картата на Европа. Изяви се вълчият апетит на някои; показаха с това острите си зъби. От снагата на много малки и беззащитни народи жестоко са отрязани части. Те се гърчат в предсмъртна агония, а от общото тяло се леят кърви. Мнозина са прокудени и се скитат немилу-недраги по чужди земи. Мнозина са станали безотечественици. Това е плод на международната омраза, посята и подклаждана от човеци-изроди. Раса, благородна кръв!

Днес народите нямат доверие.

Всеки тайно се страхува; всеки се приготвя да посрещне очакваната атака. Разменят се идеи за споразумение, говори се за приятелство, за разоръжаване, но всеки иска да запази своята сигурност като свещена. Надпреварват се във въоръжаването. Причината за всичко това са страхът и омразата.

Днес народите изнемогват.

Те страдат от своето велико безумие, че се обърнаха едни против други. От това идват днешната криза и безработица. Време е да се разбере, че не може да има щастие за никой народ, докато другите страдат край него. Никой не може да благоденства, докато други мизерстват. Докато работим един против друг, никога не ще успеем. Защото цялото човечество представлява един огромен организъм. Отделните му части не бива да работят едни против други. Ако правят това, те сами се обричат на смърт. Не омразата, а сътрудничеството ще ни спаси.

Трябват ни повече правдини.

Нека не се водим от интересите на малцина народи-избраници - да не се налагат само те, но да се търси благо за цялото човечество. Да вършим не това, което ни се иска, но което е право. И малкият, и големият народ имат своето място на земята; всеки има правото да живее и да се радва. Да се решават големите международни въпроси не от позицията на егоизма и тесногърдието, а от тази на Бога. Той трябва да стане върховен съдия. С Неговия дух и ръководство да регулираме международните отношения. Бог да бъде съдията, а не позицията на силата.

Трябва ни повече любов.

Във всеки дрогоезичник да виждаме брат. Да си погадем ръка. Да хвърлим мостове над пропастите и бездните, които са ни

разделяли досега; да сринем стените на омразата. Това е позор за модерния човек. Нима не ни стигат две хиляди години да се учим на любов от Христос. Да създадем свят, в който да няма войни; да няма избиване на достойни народни синове, да няма вдовици и сираци, изгубили бащи по бойните полета; да няма човешки трупове, да няма безкръстни гробове, да няма телени мрежи. Да заживеем мирен и спокоен живот. Над оръжейните фабрики да се понесе безсмъртната песен: “Мир на земята...”

Казва ни се, че някога тук на земята е имало рай, който днес се е превърнал в ад. Наша задача е да превърнем ада в рай.

Трябва да се обикнем като братя. Да си подадем ръце за взаимен творчески живот. И днес Бог вика от небесата: Християни от всички страни съединявайте се! Вие сте творците на новия живот. Вие ще създадете новата земя. Всеки да започне оттам, където е. И ние ще превземем света. Християнската съвест трябва да порицае злото; християнската ръка трябва да посее доброто, да изгради Царството на Бога, новия живот. А в огнената пещ на нашите горещи молитви да изгори международната омраза, за да се роди едно ново човечество.

София, 9 януари 1935 г.

Кой е виновен за нещастията в света?

“Вашите грехове ви лишиха от доброто...”

Йеремя 5:25.

Има много мъчни и парливи въпроси за човека, но нашият е един от първите между тях.

1. Сами се питаме.

Не можем да стоим безучастни пред лицето на изтерзаното и окървавено човечество. Защо става това? Кой ни доведе дотук? Кой е виновникът?

2. Питат ни другите.

Кажете ни от вашето християнско становище: как гледате на нещата? Да чуем гумата ви. Длъжни сме.

Нещастията са факт. Те са нещо нескончаемо; има ги предостатъчно. С всеки изминал ден картината става все по-мрачна. Положението става по-безнадеждно. Кой ще изброи гладните в света? Кой би могъл само да обозре голите? А ето, че и войната вече ни навести. Тя покосява живота на хиляди мъже, жени и деца. Кой я прати? Кой я създаде? Защо има война?

Има ли въобще виновник за всичко това? Може ли да се търси такъв? Светът е толкова огромен, отношенията - така заплетени, че не можем да се ориентираме. Но ние бързаем да отговорим - ДА, в този свят не става нищо случайно, безпричинно. Толкова многобройни и така тежки са страданията на човечеството.

Двата фактора, на които бихме могли да се спрем преди всичко, са: Бог и човек. Те са творците на земята. Другото е само материал. Следователно въпросът се свежда дотам: кой от двамата е виновен?

Дали Бог? Нарочно започвам оттук, защото обикновено хората оттук започват, но и тук остават. Хвърля се цялата вина

върху Бога. Нали Той е Вседържителят на всичко? Нали нищо не става без Неговата воля? Той стои зад всичко.

Дали обаче е така? Не трябва ли да се започне отдругаде?

Ще спомена **два факта** :

1. Ако Бог е жесток, защо постави първия човек в Едемската градина? И кой направи от живота аг?

2. Как ще ми обясните Голготската жертва? Кой би могъл да измери тази Божествена любов, която доказва, че не познава граници? Възможно ли е някой, който толкова силно обича, да наказва така жестоко?

Вярно е, че Библията говори за много случаи, при които Бог иска да накаже, но да не изпускате предвид две неща:

1. Той е предупреждавал ясно и категорично какво ще последва. Никога не е наказвал от мъст, коравосърдечие, опиянение.

2. Винаги е давал възможност за поправление и опрощение. Вратата на Божията милост е била всякога отворена.

И днес могат да спрат въздишките, да престанат сълзите, да се възрадваат всички. Може да се ликвидира със страданията и нещастията, но това не зависи от Бога. Той е извършил вече своето.

Да правим разлика: Бог праца нещастията, но вината е винаги наша. В нас е причината.

Ето един пример. Имате пред себе си заловен от властта убиец. Кой е виновен за неговото наказание? Стражарят ли, който го е заловил? Прокурорът ли, който го е обвинил? Съдията ли, който го е осъдил? Или законодателят, който е създал закона? Отговорът е само един: никой друг, освен престъпникът сам.

Така е и с Бога. Той играе ролята на законодател и съдник. Създал е строги и справедливи закони. Следи за тяхното изпълнение. Не може да допусне да бъдат безнаказано нарушени. Който ги престъпи, непременно ще понесе последствията. А има нещастия, защото има престъпления!

Каква е ролята на Бога в случая? Той само допуска да последва онова, което човек причинява със своето поведение. Той само ни остава да берем горчивите и отровни плодове от нашата неразумна сеитба.

Рядко Бог е активният. В повечето случаи ние се самонаказваме.

Друг пример. Пътуваш във влака. Ако скочиш в движение в противоположната посока, ще пострадаш. Но нима влакът ще е виновен за твоего нещастие? Твой дълг е да съобразиш накъде отиваш. Така и Бог е определил за човека една посока. Който скача против Бог, сам си причинява страдания.

Да се спрем на човека.

1. Можем ли да докажем, че сме направили всичко възможно от наша страна? Кой би заявил, че нещастията падат като гръжд от небесата, без ние да сме взели каквото и да било участие. Нима ние сме ангели?

Истината е, че ние създаваме, ковем, кроим в нашите работилници, фабрики, училища, бюра, канцеларии нашите си проблеми.

2. Бог ли ни праща на война? Той ли създаде бомбите? Той ли ни учи да крадем, лъжем, насилничим?

3. Правим ли това, което Бог ни казва? Не можем да обвиняваме лекаря, преди да сме изпълнили рецептата му.

Имаме ли морално право да обвиняваме Бога, дори да е вярно, че Той ни наказва? Когато ние сме засегнатите, викаме, пищим, вдигаме заканително ръце. Но нека се поставим за миг в положението на Бога. Ние не Го зачитаме, а искаме Той да ни зачита. Ние не Го питаме, а искаме Той да ни пита, ние не сме справедливи към Него, а очакваме справедливост. Нека не правим това, което не искаме и Той да ни причинява.

Какво мисли Бог?

Нека Го чуем. Ето как Той разрешава въпроса.

1. “Вашиите грехове ви лишиха от доброто”. (Йеремия 5:25).
2. “Онзи беззаконник ще умре в беззаконието си, но от твоята ръка ще изискам кръвта му” (Йезекил 3:18).
3. “Не благоволя в смъртта на нечестивия, но нека се върне в пътя си и да живее. Върнете се, върнете, защо да умрете.” (Йезекил 33:11).

Какви мерки да вземем? Не можем да се задоволим само с направената констатация.

1. Всеки трябва да се убеди, че е виновен, че е допринесъл за нещастията като част от цялото. Той е засегнатият и ние сме виновни.

2. Да спрем нещастията. Да неутрализираме отровата, която вече сме създали. А това може да стане само с “кръвта на Христос”. Тя спасява, дава живот, радост, блаженство. Да получим прошка за вече извършеното, което не може да се заличи. Да търсим милост и амнистия.

3. Да сме сигурни, че никога вече няма да повтаряме предишните си грешки и безумия. А това ще стане само с помощта на Христос: “Без мен не можете нищо да направите”.

Вместо да се оправдаваме, по-разумно е да се поправим.

София, 17 септември 1939 г.

София, 24 октомври 1943 г.

Варна, 22 април 1945 г.

Фалшиво величие

*“Така казва Господ: Мъдрият да не се хвали с мъдростта си;
Силният да не се хвали със силата си; Богатият да не се хвали с
богатството си...”*

Йеремия 9:23

Ние чуваме гумите на негодуващия пророк Йеремия, който се чувства като Божи глашатай, който говори истини, преживели столетия, истини, които не са повяхнали и никога няма да умрат. “Така казва Господ!”. Фалшиво е човешкото величие в сравнение с Божието. Напразно и безцелно е себевъздигането. Преклонете смирено глави пред Бога. Благоговете, отдайте се на страхопочитание - казва смелият пророк.

Човек се опитва да детронира Бога.

И то по най-различни начини. В един руски учебник била отпечатана картина, на която била изобразена огромна стълба, стигаща чак до небето. На нейния връх се е покачил един работник с червена риза. Той държи в ръката си секира, замахнал е, готов сякаш да разсече самите небеса. Под картината е написано: “Със земните величия се разправихме, сега идва ред на небесните.” Всичко, което става там в онази огромна славянска земя, не е нищо друго освен една открита борба против Бога. Те искат на всяка цена да го детронират. И този опит се прави навсякъде. Ние живеем във време, в което човек се самозабравя от своите успехи, в което той величае сам себе си. Опиянен от илюзиите си, той не може да търпи господството на Бога. Отрича го и затова вдига закана ръка против Него. Исква да Го свали от вечния му престол. Исква да изгаси това, що не гасне. Води се отчаяна борба. Ще видим кой ще възтържествува: дали човешкото или Божието величие.

С какво се гордее той?

1. Знание.

Общопризнато е, че знанието е сила. От него са се въодушевявали милиони и милиони се стремят да го овладеят. Напоследък всеки се стреми да добие повече познания. Защото тогава животът сам ще отвори пред него своите врати, ще му поднесе богатата си трапеза. Със знание си правят чудеса. Това, което е било невъзможно за нашите бащи, е станало нещо обикновено за човека на науката. Със своето знание той използва закони и сили по своя воля. В своята самозабрава той стига даже дотам, че иска да разполага и с Бога. Философът доказва или пък отрича съществуването Му. Значи той е, който ще позволи или няма да позволи на Бога да живее. Говори за Него като за нещо най-обикновено. Страхопочитанието е непознато за днешния образован човек. Но Йеремия се провиква: “Мъдрият да не се хвали с мъдростта си.”

2. Сила.

На нея той се крепи. Замайващо е наистина впечатлението от това да застанеш пред чудесата на техниката, пред един огромен параход, който наподобява градче, пред един мощен самолет, който цепи висините, пред голяма фабрика, която непрестанно “изхвърля” нови стоки. Какъв гений е човекът. Той има право да благодари за тези свои постижения. Може да се гордее. Но грешката е там, че той започва да мери силите си с Бога, иска да го надграсне, да го обяви за излишен. За втори път Йеремия се провиква: “Силният да не се хвали със силата си”.

3. Богатство.

То управлява света. Който има днес пари, има всичко: и къщи, и удобства, и автомобили, и сила, и влияние, и право. Дори когато е виновен, той може да подкупи подкупническите съвестни и пак да се оправдае. Какви ли не злини са донесли богатствата. Колко лесно те отдалечават човека от Бога. Как го карат да пада пред златния телец. А знаете ли, че често пъти единици - големи капиталисти, направляват човешката история. По такъв начин не остава място

за Бога. Но Йеремия се провиква за трети път: “Богатият да не се хвали с богатството си.”

Това са трите оръжия, с които човек се бори за първенство. С тях той иска да детронира Бога. На тях той уповава. С тях се гордее.

Участта на човека.

Нека да разгледаме по-обстойно тези три подпори, за да видим дали действително те са здрави. Може ли човекът да се опре на тях и да се почувства в безопасност? Ето аз виждам там галеч, между бреговете на двете големи реки Тигър и Ефрат да се събира едно голямо множество. Събрала ги е една обща идея, свързала ги е една обща мисъл: те твърдо са решили да построят кула, която да стигне гордите небеса. Смелост се чете по лицата им, а ръцете им пързаво работят.

Но наг всичко се понася като светкавица мощното и съдбоносно: Аз съм Господ, Бог твой, и ще остана такъв. Кой ще успее да свали Бога? Той се смее на такива безумци. Как ние ще го достигнем? Без Него нашият път води надолу, а не нагоре. Бисмарк е казал: “Колкото повече се занимавам с политика, виждам, че ние не знаем нищо; в следния момент положението може коренно да се промени и ние да се лутаме като деца в тъмнината”.

Колко бързо се влошава напоследък положението. От ген на ген става все по-безнадежно, въпреки че имаме дълбоки мислители. Щом сме толкова горди, защо не поправим този хаос. Нали цялата ни мъдрост и знание се разбиват на парчета пред очите ни.

Никой не знае какво да се прави. За какво говорят непрекъснатите конференции и заседания? За нашето безсилие. Кой ще ни избави? Ние така схващаме днешното положение: Бог иска да ни убеди в нашата нищожност, да разбие нашето фалшиво величие. Иска да накара гордия човек да признае, че Господ е Бог.

Нека не се мамим и по отношение на силата си. Ако не идва приток от Бога, тя самата се превръща в зародиш на безсилие. Нека не бъдем едностранчиви да виждаме само триумфа на силата - било то на машината, на закаленото човешко тяло или на волята. Има още една страна: признаването на нашата слабост. Когато

земята се разтресе, кой ще я спре? Фабрики и небостъргачи падат като картонени постройки. Нали катастрофите потвърждават, че Господ е Бог; на Него принадлежи силата. Той е Господарят.

Какво представлява и нашата волева сила? Тя отпада толкова лесно. Когато ни завладеят низшите страсти, когато изкушенията ни заобиколят, волевата ни сила изчезва. Апостол Павел признаваше това безсилие, казвайки: искам да извърша добро, а ето злото ме изпреварва. Богатството и то изчезва; и то е суетно. Какво ще направим с него, когато не знаем дали утре ще го имаме. То е като дим.

Така се разбива нашето фалшиво човешко величие. Словото разкъсва нашата украса и ние оставаме голи - само като едно човешко същество, създадено от Бога и отговорно пред Него. Негова е славата.

София, 18 март 1934 г.

Дали да отречем религијата?

“И Бог насади градина... постави там човека.”

Битие 2:8.

Големи събития стават околу нас. Дават тон на мисъл и настроение. Затоа треба да живеем в крак със современоста.

Налага ни се да сме актуални

1. Старијат свят си отива.

Рухва од основи. Преоценуваат се стойностите. Пожари и дим обхваќаат минали и отживели разбирања и живот. Световнијат океан поража вълнения. Дали и религијата ќе падне?

Спомнам си за “вратата адови...”. Кој е прав: животот или Христос?

2. Войната бушува.

Страхотни титнежи сепваат срца; може ли да се мисли за Бог? При воя на сирените може ли да се пејат песни? При свистенето на куршумите - да се отправаат молитви? При разрушени домови - да се отбиваме в цркви? При ранени бойци - да се говори за душа?

Сјакш нема место.

3. Идеологии и системи се борат.

Има ли какво да кажем? Сјакш е излишно. Има ли противоречие? Дали религијата е изпреварена?

Да отречем религијата, ако:

1. Ако е вредна.

Нема предварително да ја защитим, нито ќе ја отхвърлим. Резултатот од анализа ќе покаже.

Аз прв бих ја отрекъл, ако заграбва мисъл и душа; ако

осакатява ръката; вгорчава живота; трови радостите; сее заблуди; ако обезобразява човека и го прави лош.

2. Ако е излишна.

Защо да мъкнем излишен товар? Но без религия не можем. Забелязвам това. Само нейното име се сменя.

Отричат я, защото:

1. Своите често я обезобразяват.

Светотатства се. Какво са направили религиозните църковни догми - отпращат мухлясали молитви; служат си с отвлечени понятия; водят празни спорове; измислят еластични построения; формират анемично създание; създават инквизиция и благославят войните; говорят безмислици; сеят гребни спорове; превръщат я в безжизнен труп; извършват загробни спекули; правят я негодна за живота, за ежедневните борби и нужди на човека.

Обаче правилно ли е заради един негоден лекар да отрека медицината изобщо?

2. Чуждите не я познават.

Не са изучавали Бога, не могат да отсъждат. Представете си, че музикантът критикува художника, писателят учи земеделеца, касапът - хирурга.

Да разгледаме следния пример: Работилница. Чуват се подигравки, че християнството е вредно. Тих работник отвърща: “Да, много загубих заради него! Загубих скъсаната греха, беднотията вкъщи, мизерията на децата си, винената чаша, лошото си име, гузната си съвест, домашния аг”.

За коя религия става дума?

1. Не става дума за нея:

- а. философски или принципно, но конкретно;
- б. за далечните и различните;
- в. за църковни учения и форми.

2. Но става дума за библейската религия; за същността и духа на тази книга.

Същността ѝ.

Трябва да знаем какво отричаме или приемаме!

А. Рая.

Бързам да предпазя от грешка: това не е детска измислица. Ориенталецът мисли в картини и образи. Ние трябва да разберем библейската символика така, както формулите от химията. На модерен език това означава идеален строй, идеален порядък и хармония.

“И Бог постави човека там”. Мястото на райското създание е в Рая. Там е останало сърцето му. Там е родена идеята за най-хубавото и най-красивото, което можем да помислим и пожелаем.

1. Обстановка.

Картината е описана в Битие 2:8-18: “красиво и добро... злато... реки... плодни гървета... зверове и птици... свободно да ядеш... не е добре да е сам...” Няма по-хубава картина.

2. Душевно състояние.

Описано е отново в Битие 2:25: “не се срамуваха”. Душата му е бистра като слъза, осветена е като от ярко слънце, животът му е спокоен като планинско езеро; дните му са слънчеви.

Но нещата се променят след бурята: Битие 3:1-10: “Истина ли... скриха се... уплаших се...” Колко зависи от душата?

Б. Божието Царство.

В името на Божието Царство Христос дойде, живя и умря. За да наложи:

1. Една мярка за всички. Една върховна воля. Позиция на равенство. Не съществуват два морала. Няма игра. Бог е бащата, хората са братя. Най-доброто управление е теокрацията.

2. Междучовешки отношения. Техни характеристики са:

Любов.

Правда.

Отговорност.

Простителност.

Хляб и грехи за всички.

Истина.

В. Новият свят.

“Според обещанието Му, очакваме ново небе и нова земя” - 2
Петрово 3:13:

1. Очистен.

Откровения 21:1: “първите преминаха...”

Откровения 21:7: “няма да влезе нещо нечисто, нито който върши мерзост, нито който лъже”.

Сега “световете” са смесени. Но ще настъпи времето за прочистване, казано на религиозен език: страшният съд.

Откровения 21:4: “ще обърше всяка сълаза... смърт няма да има... ни жалеене... ни болка”.

Откровения 21:8: “страхливите... мръсните... убийците...”

Исаия 11 глава

2. Прогресивно-творчески:

Изобилието ще е пълно, ще се излива постоянно, а не оскъдно и от канки!

Откровения 22:1: “река с вода от живот ... и дърво на живота, което раждаше дванадесет пъти плод”.

Религията е:

1. Благовестие

2. Надежда; подготовка; борба. Там е нашето място.

“Божието Царство наближи!”, “Ето, уга скоро”.

Пример: Християнин и безверник вървят заедно по един път. Безверникът си мисли: християнството не е от полза, иначе не би имало толкова злини. Когато срещат мръсно дете, той продължава: сапунът трябва да е лош, иначе не би имало мръсни хора. Но християнинът знае, че: “Сапунът е добър, но малко го употребяват”. Така е с християнството.

Плевен, 22 октомври 1944 г.

София, 5 ноември 1944 г.

Пловдив, 25 февруари 1945 г.

Хотанца, 11 март 1945 г.

Варна, 15 април 1945 г.

Ямбол, 25 февруари 1946 г.

Лом, 11 март 1946 г.

Велик е Бог!

*“Бог е наше прибежище и сила;
винаги изпитана помощ в напасти.”*

Псалом 46:1.

Взимаме началните думи на най-силния сред силните и безсмъртни псалми на древния цар и псалмопевец. Тук с мощен замах се описва великото значение на Бога. Това е любимият псалом на Лютер. Той написа тези думи гордо на своето знаме; с тях тръгна да клейми и осъжда, приканва и пробужда. В него говори езикът на непоколебимата и чудновата вяра - вяра, която може и планини да премести. Този псалм е песен на вдъхновението.

Как възприемат хората Бога?

1. Че не съществува.

Мнозина се препъват още в първата дума на псалма: Бог. Все се намират хора, които го отричат, макар и привидно. Защото всеки безверник дълбоко в себе си се колебае и страхува. Той не може да бъде толкова убеден, колкото е вярващият. Все се намират хора, които го говорят против Него и започва неравна и недостойна борба. С това сякаш искат действително да Го премахнат. Но то е все едно да отричаш слънцето. Човешките думи и обиди няма да затъмнят неговия блясък. Понякога то може да се скрие - така е и с Бога, - ние може да не Го виждаме, но Той пак съществува.

Тези хора не са толкова опасни. А само доказват с позицията си, че Бог е могъщ и че дребните хорица не могат да го премахнат. Те са нещастни!

2. Че е нещо обикновено.

Това се среща в средите на вярващите. И представлява голяма опасност. С едно такова схващане ние Го развенчаваме. Вярно е, че често името Бог е износено за нас като най-обикновено нещо. Затова на Синайските скрижали е писано: Да не изговаряш името на Бога напразно.

Говорим за Него в църква така както се говори на пазара за стока. Бог не ни обръща внимание - Той не е импозантен за нас, не е изключителен във всяко отношение. Причината е в нас самите - виждаме Го такъв, защото сме дребни и нечисти.

Трябва отново в нас да се пробуди съзнанието, че Той е наг всичко - велик и неузнаваем, че не Той трябва да се върти около нас, а ние около Него. Че вярата ни трябва да е богоцентрична, да показваме повече респект, да не построяваме нищо по-горе от Него; да не считаме нищо за по-достойно, за по-възвишено, съвършено или по-скъпо от Него. Когато говорим за Бог или с Бог, да си служим с най-хубавите думи, песни и молитви. Да благоговеем, да треперим, да се вълнуваме, да сме във възторг, да се боим, да Го почитаме.

Защо е велик?

Има много доказателства и свидетелства за това. Погледнете устремите в небесата горди планински върхове, вечно спокойните морски бездни, бушуващите вълни, милионите небесни тела, цветните губери, чудото - наречено човек. Но това е по-отдалечено. Нека го проследим в непосредственото му отношение към нас хората. Това оценяваме много рядко. Непонятно е за мнозина.

Защо вярваме? Защото Той е:

1. “Прибежище”.

Той ни е закрила в живота, закрила от неговите хиляди опасности. И само затова сме могли да оцелеем и да се опазим. При Него сме в безопасност, намираме почивка, когато сме отпаднали във великата борба на живота, когато завеят зли вихри, при Него сме на завет; когато бушуват бури, Той ни е тих пристан; предпазва ни от неприятели, страдания, обезсърчения.

Но Той ни предпазва не само от забележимото и видимо зло, а от много повече неща, които ние даже не сме подозирали. Той ни е избавял от незнайни за нас болки, грешки, загуби, сълзи. И с това Той става още по-велик.

Проявява се и Неговата любов - винаги са отворени обятията Му за морната и нападната душа.

2. “Сила”.

Той ни е на помощ не само когато отбягваме, но и когато се впускаме подир нещо; когато се борим и отстояваме; когато се стремим. Успехите ни се дължат на Него. При гигантските офанзиви на злото бихме отстъпили или паднали, ако Той не ни крепеше. Не е достатъчно само да знаеш волята на Бога, но и да си в състояние да я извършиш. Той ни дава сила да страдаме за правдата, да чакаме по-светли времена, да любим, когато не ни любят, да прощаваме, когато ни петнят, да творим, когато хората очакват това от нас.

3. “Изпитана помощ”.

Вярно ли е всичко казано по-горе? През колко много напасти сме преминавали! Нито книги, нито време биха стигнали да опишем това. Понякога трудностите са се трупали повече, отколкото трябва, били са и по-тежки, отколкото можем да носим. Често сме били в безизходно положение - сякаш всичко е загубено; неминуема гибел се приближава, - но Той прави чудеса. Колко пъти ни е изваждал от пропаст, спасявал от срам, предпазвал от отчаяние, дарявал живот. Безчет. Помощта му е “изпитана”. Имаме опитност. А нищо по-ценно и по-солидно няма от нея. Може другите да Го отричат, да се съмняват, много работи да са им неясни, да не можеш да ги обясниш как стават, но достатъчно е да си Го проверил. Опитността стои над всяко отричане, съмнение, противоречие и мъдрост. Когато знаеш, че Той те е избавил, благословил, издигнал, как да не признаеш, че е велик и че по-велик от Него няма?

В резултат на Божието величие:

1. Да не Го оставим.

Може ли да се изостави толкова важно нещо? Какво да правим без Него? Той е жизнена необходимост. Тогава не ще има никакво униние, отпадане или угасване. Напротив, мнозина ще се върнат към Него. Но такъв трябва да Го покажем, представим на другите и според Него да живеем.

2. Да не се страхуваме.

Да не се страхуваме, каквото и да става - земята да се

поклати, планини да се преместват и тресат, морето да бучи, народите да се вълнуват, царствата да се разклацат. Смели хора са тези, които са познали величието на Бога. От такива има нужда днес. Човекът е такъв, какъвто е неговият Бог.

Бог е велик. Да го хвалим. Да Му пеем, да Му благодарим и да се радваме. Той да е нашата гордост.

Амин.

София, 2 февруари 1936 г.

София, 2 юни 1940 г.

Душевният смут на вярващия

“Защо си отпаднала, душе моя?

И защо се смущаваши дълбоко в мене? Надявай се на Бога...”

Псалом 42:11,12.

Чудна е човешката гуша. Понякога тя е тиха и спокойна. Нейната повърхност е гладка като огледало, понякога - с приливи и отливи. В нея всичко е приятно. Но идват моменти, когато тя започва да се набръчква. В нея започват да се плискат вълните на тъгите, страстите, разочарованието, възмущението. Тогава тя се превръща в един кипящ котел. Буря се извива и се чува страшен шум, рев и вой. В такива случаи именно трябва да проличи вярата ни, ако тя е истинска. Тя не бива да остане скрита в дуплите на гушата, а да излезе на показ. Псалмистът сполучливо ни излива своя вътрешен живот и душевен смут.

Кое го причинява?

1. Раздялата от близките.

Далеч е той от милата родина. Откъснат е от земята, която го е откърмила. В чужбина е. Други са тук небесата, друго е слънцето, друг въздухът, друга земята, друга водата, други са хората. Чужденец е той сред чужди хора. Това го измъчва.

Всеки един, който няма поне една близка гуша, се измъчва. Самотата го тормози. Тя вълнува неговата гуша. Той няма къде да излее онова, което се набира в него или пък не среща нещо, което би могло да го уравновеси. Вие сами знаете колко е тежко, когато нямате човек близък по кръв или още повече - човек близък по дух, с когото да общувате. Откъснете се от своите близки и ще изпитате това.

2. Раздялата от Бога.

Далеч е той и от храма, от мястото на тържествените богослужения, които са ощастливявали гушата му някога. Останал

му е само един спомен от светлото минало, който още повече прави днешното му положение непоносимо. Той е взимал участие в процесите, заставал е пред олтара, пеел е песни на Бога. А сега? Захвърлен в страната на мъртвите богове, той копнее по живия Бог. Сега животът му се вижда празен, еднообразен, без смисъл.

Но нещо в него се раздвижва - надига се вълната на копнежа. Когато Бог ни потрябва, а ние Го нямаме, тогава настава смут в нас. Ние чувстваме болезнено Неговото отсъствие. Тогава няма кой да прочиства душата. Много нечистота се поленва и набира по нея. Съзнанието за виновност започва да я измъчва. И тогава морето на душата се разплисква, надига се, иска да достигне Бога. Когато ние не сме близо до Него, когато липсваме от богослуженията, смут ще зацари в нас. Нещо ще размъти душата ни.

3. Подигравките на невярващите.

Те го питат подигравателно: “Къде е твоят Бог?” Този въпрос гръмва в ушите му и раздира сърцето. Той се влива като нож в душата, иска Бог да го изтръгне.

Нашите несгоди в живота са тежки, обезсърченията - големи, а неверниците - отгоре на това, - удрят като с чук чрез своите подигравки. Те бият безжалостно по душата на вярящия. И с това често предизвикват страшни урагани в нас.

Кое го премахва?

Въпреки големите страдания псалмистът вижда винаги Бога пред себе си. Той Го нарича “мой”. Той е уверен, че рано или късно Бог ще се намеси, ще чуе гласа му и ще го избави. Единственото средство против ужасния смут е безусловната вяра. Не забравяй Бога - Бог не е ли по-голям?

Вярата не зависи от нищо и от никого. Тя е насочена само към Бога. Жадува и копнее само по Него.

Каквото и да става: “Надявай се на Бога”.

Амин.

София, 10 май 1934 г.

София, 21 ноември 1940 г.

Какво да правим?

“Предай на Господа пътя си...”

Псалом 37:5.

Нормално е да си зададем този въпрос в началото на Новата година. Нов път се простира пред всеки един от нас - дълъг, краят му не се вижда. Какво ли ще срещнем по него? Дали трудности, сълзи, болки, загуби? Дали светла радост, щастие и слънце? Кое да бъде основното ни становище и разположение и при едното, и при другото? Няма по-хубав лозунг от този: “Предай на Господа пътя си...”

1. Не бъди безгрижен.

Имай “път”. Някои не се замислят по този въпрос, живеят ден за ден, на повърхността, без да вкусят от скритото съдържание на живота. Не се вълнуват от никакви големи и благородни въпроси, нямат път, нямат цел.

Замисли се: има нещо достойно за теб, тръгни подир някоя звезда. Имай крайна цел, имай път!

2. Не бъди роб на грижите.

Това често се случва с повечето хора. Толкова много ангажименти имат: кое по-напред да сторят. Много неща ги очакват; времето минава в напрежение и недоволство. Искат сами всичко да постигнат; нямат покой; натоварени са с тежко бреме; нямат празник за душата. Животът им е черна робия.

3. “Предай на Господа.”

Ето това е идеалното положение. И ние да работим, но винаги в зависимост от Бога. На него да възлагаме. И без това Той е господарят. Нашето нещастие се състои в това, че искаме всичко сами да извършим, а нямаме време, сили и търпение за това.

Не прави сметката си без Бога, защото Той е мощен и разбива като черупка най-солидните и добре обмислени човешки планове.

Не гледай само на лошите страни; не забравяй, че има и един Бог в живота. Той е жив фактор.

Това да бъде лозунгът ни за Новата година. Всеки да Го нарече “мой” и с Него да живее. “И Бог ще извърши очакването му”. Уповаваме ли на Бога, ще имаме всичко.

Амин.

София, 2 януари 1936 г.

Богоупование

*“Предай на Господа пътя си и уповавай на Него
и Той ще извърши очакването ти.”*

Псалом 37:5

Певецът на псалмите - онзи, който разполагаше с големи богатства и възможности, чиято глава бе коронована, - говори твърдо и уверено, пее от сърце своята посветена на Бога песен: “Предай на Господа пътя си...” Колко хубави и нежни са тези слова. Те са изречени от една бащинска уста като напътствие към нас, които се борим и мъчим в този живот. Това са думи, които са отправени преди всичко към ония, които изнемогват, които са паднали.

Богоупованието ни липсва

Действително са хубави тези думи, но те са чужди за нашите уши. Те сякаш идват от един друг, непознат свят. Ние не сме свикнали да уповаваме на Бога. То би било даже чудно за мнозина от нас. Ние не го практикуваме в нашия живот. Днешният човек е извънредно самонадеян. Успехите му, особено през последните години, са заслепили неговите очи. Той се възгордя. Той се обляга само на себе си. Убеден е, че само Той е решаващ фактор в живота си. Мисълта, че може да постигне много повече от онова, което сега лежи зад него, никога не го напуска. А също така той се обляга и на онова, което вече има. И в краен случай - възлага своето упование на другите. Разчита, че с тяхно съдействие ще може да реализира своите горди планове.

Но и при това той се държи резервирано към тях: упованието му не е пълно. Защото той е бил толкова пъти горчиво мамен и подлъгван. При това положение дори и вярващият е забравил в своя ежедневен живот да хвърля поглед към Онзи, Който стои над всичко. Като модерен човек той уповава и гради само на това, което предварително може да бъде пресметнато от неговия

спекулативен ум. Признава възможностите само тогава, когато се убеди в тяхната сигурност и когато застане пред тях. Ако ние разчитаме на Бога, то днешните изключителни времена не биха могли да разклатят вярата ни. Ако уповавахме на Него, не бихме изгубили надеждите си за едно по-хубаво бъдеще; не би имало нескончаеми оплаквания, хленчения, наведени глави, протести, негодувания.

Богоупованието включва

1. Нашето настояще.

Ако ние действително уповаме на Бога, то ние ще Му възложим, първо, грижата за нашето настояще. Ние ще Му предадем това, което засега е в нашите ръце. Ние ще възложим напълно товара си на Бог, този товар, който сега, понастоящем, лежи на плещите ни. Ние ще Му открием мъката си, която сега тормози нашата гуша. Ще му открием напълно голямото и трудното, с което ние сега не можем да се справим. Ще донесем пред Него грижите и неволите, които сега са ни заобиколили, които сега ни измъчват и убиват. Каквото и да е нашето настояще: дали то е тъмно като тъмна нощ или пък светло като светло утро, трябва да го положим в ръцете на Бога. Защото е безмислено човек да мисли, че Бог може само утре да помага. Той и днес е властелин.

2. Нашето бъдеще.

То е нашият път, който ние още не сме извървяли. То именно е онова, пред което ние толкова много се страхуваме, още повече при наличността на едно такова безнадеждно настояще. Мисълта за утрешния ден, за изненадите, които Той може да ни донесе, е страшна и ужасна за нас. Та нали това най-много ни вълнува? Как ще ни свари най-близкото бъдеще? Нали то за нас е една тайнствена страна, чиито богатства и опасности са скрити от нашия поглед? Ние таим в себе си толкова много идеали, ние кроим планове, но дали те ще се сбъднат, дали те ще се осъществят, ние не можем да кажем. Тази именно голяма неизвестност ни налага да уповаме на Бога. Всичко онова, което ни смущава, в чийто добър изход ние се съмняваме, нека да Му го предоставим. Защото и без това всичко лежи в Божиите ръце - нашите успехи и нашите неуспехи. Само

Той стои над нас - едnodневките, - и над нашите кратковременни желания и успехи. Той е същият вчера, днес и утре.

Това пълно Богоупование не е един студен и мъртъв фатализъм, но една жива връзка с един жив Бог. То не ще рече, че ние можем да скръстим ръце в бездействие, но да сме твърдо уверени, че край нас и в най-големите борби на живота, има един Невидим, който единствен може да ни помогне и избави.

На кои е нужно богоупованието?

1. Подтиснатите.

Онези, които са смазани от товара на живота, които се мъчат и охкат, които гинат в неговите жестоки борби. Родината на тези думи е стаята на болния, на вдовицата, на нещастника. Тези думи биха били като освежителен дъжд за пропукана земя.

2. Обезсърчените.

Те са тези, които са прекършени жестоко от живота, които са изгубили всичко, лишени от утеха и надежда, пред чието поглед е само мрачно. Богоупованието за тях е последната надежда, последна опора. То ще им вдъхне смелост.

3. Изоставените.

Това са тези, които са отхвърлени от другите - вероятно именно тези, които са консумирали тяхната скъпа любов. Ще се уверят, че има Един, който никога не ги оставя.

Нека уповаваме винаги и напълно. И знайте, че Божията мощна и спасителна ръка ще се протегне и към нас. Бог не е ли повече от Баща?

Амин.

София, 27 юли 1933 г.

При извора на живота

“... В Теб е изворът на живота.”

Псалом 36:9

Животът е свещено право и неоценимо благо за всеки от нас. Ние таим в себе си неутолима жажда по него. Жагуват по него млади и стари. Той не се мери само с време - може да бъде продължителен, но празен.

Искаме животът да е разнообразен, дните да не са сиви, щастието да не е стереотипно.

Искаме той да е богат: да се насищаме, но не само с трохи; искаме да е изпълнен с творчество.

Искаме да е дълбок, осмислен; да проникнем в тайните и сладостите му, а не само да пълзим по черупката му; искаме да остави трайни следи и спомени.

Къде е изворът на живота?

1. На земния.

Как да го намерим? Около нас е суета и страдание. Къде са просторът и сладостите? Около нас се стелят широки и мъртви пясъци на отчаяние, невежество, мъка и злоба. Къде са цветята на живота? Къде блика нова струя - струя, която ще освежи и възкреси? Нека не го търсим другаде. Всяко нещо, колкото и приятно да е, ще ни задоволи за кратко; а после ще пресъхне.

Извън Бога няма живот - “У Тебе е изворът на живота”. Извира от Него и изтича от Него. Питат ни защо вярваме в Него. Защото Той е изворът на живота. Другото не е живот. То може да е измама, лъжа, празен копнеж, безмислени дни, жестоки борби, но не е живот.

Колкото пъти сме се отдалечавали от Бога, винаги сме обеднявали. При Него трябва да се върнем. Бог осмисля всичко; поставя го в движение; без Него е пустош и мъртвило. От Него извират правдата, любовта, жертвата, доброто. Всяко

вдъхновение, идея и творчество се черпи и поддържа от Него. Иначе пресеква.

2. На вечния.
3. Материалния.
4. Духовния.

Да отидем и да пием, да се наситим. Да станем и ние извори за нашите братя.

Амин.

София, 30 април 1936 г.

София, 1 май 1941 г.

Хора на мира

“Търси мира и стреми се към него...”

Псалом 34:14б.

Днес е ген на миротворците. Днес, ако не всеки ген, трябва да се говори и апелира за мир. Защото той е едно от основните и най-важни блага на човека за неговото творчество и бъдеще. Няма ли мир - няма живот и творчество. А при все това мирът е застрашен постоянно от всички страни.

Нужни са хора на мира, които да го разбират, почитат, желаят, проповядват и създават. Трябват хора, които да дадат гуша на този иначе чуден идеал: мир по цялата земя. Докато не се създават убедени миролюбци и миротворци, докато хората не подемат този идеал, той ще си остане празен, а човечеството ще се дави в кръв.

Днес има нужда от хора на мира, защото световните отношения са обтегнати до скъсване. А това е опасно и съдбоносно и може да стане фатално в следния миг. Едва заздравяха раните от миналите войни, едва засъхна кръвта, едва заглъхнаха писъците - и ето ви ново надпреварване за нови изтребления и безумия. Светът е станал огромен арсенал, в който денонощно се работи в служба на смъртта. Отново Сатана иска да превърне тучните поля и цветните градини в тъжни човешки гробове. В своето увлечение хората ще стигнат може би скоро дотам, че да разбият самата земя на хиляди парчета, а с нея и себе си да разпилеят като прах из всемира. Така върви светът. Обратно на това Бог ни говори чрез Библията: “Търси мир и стреми се към него.”

Мир с кого?

Мирът е такова състояние и отношение, което предполага най-малко две страни.

1. С Бога.

Оттук трябва да се започне. Иначе усилията са напразни. И животът потвърждава това: викат за мир, а го няма; създават планове, а никой не ги приема или не ги прилага; събират се на конференции за обезоръжаване, а зад гърбовете им военните фабрики трескаво работят. И при това давад вид, че нищо не чуват. Защо? Защото Бог е изоставен. Не сме Го потърсили и не сме уредили отношенията си с Него. А онзи, който не живее добре с Бога, не може да живее добре и с хората. Ако божи и вярващи хора стояха начело, картината би била напълно различна. Който гържи на връзките си с Бога, никога няма да сее омраза между хората.

а. Не се бори.

Защо си против Него? Защо Го отричаш и клеветиш? Защо си се заловил да го детронираш? Не виждаш ли, че това е безмислено. Който е гръзвал да вдигне ръка против Бога през цялата човешка история, е бил смазван, и който се е опълчвал против Него, е бил побеждаван. Напоследък какво става в Русия? Смири се пред Него, преклони глава и мирът ще дойде.

б. Не греши.

“Нечестивите нямат мир”. Гузната и виновна съвест не може да ти даде спокойствие. Мисълта за справедливост и отплата те смуцава. Затова иди при Христа, признай му всичко и искай прошка. А Той е готов на това. “Елате при Мен всички, които сте отрудени и обременени.” Пръв Той ни отправя покана. “Моят мир ви давам” - и тогава ще ни олекне. Ще имаме на своя страна най-силния, от когото всичко зависи. Тогава как е възможно да не живеем в мир? Няма друг път.

2. С другите.

Може да не е лесно. Но ако ние не го сторим, с какво право ще искаме същото от другите? Дали причината не е в нас? Какво повече ще постигнеш, ако не търсиш мир? Вместо да си пречите взаимно, не е ли по-добре един друг да си помагате?

3. Със себе си.

И това е необходимо. Напразно искаш да има мир навън, когато той липсва в теб. А това може да се дължи на:

а. Лекомислие.

Вършим неща, заради които после страдаме и се разкайваме. Може да са поправими, но все пак остава горчилката. А може и да са непоправими. Ето защо това, което може да ни оплете и да създаде неприятности, трябва навреме да отстраним.

б. Раздвоение.

Сякаш две души живеят в нас: едната тегли нагоре, другата надолу. Искаме да служим и на Бога, и на Мамона. Знаем волята на Бога, а не я зачитаме. Това е ново разпъване на кръст. Освободи се от двойствеността, определи се и ще имаш желания мир.

Търсете мира

1. Мирът е възможен.

Не губете надежда. Вярвайте, иначе Бог не би го изисквал. Но с празно чакане той няма да настъпи. Трябва да се постави началото. Започни от най-малкото и близкото: ако в света трябва да има мир, създай го в дома си. Иначе е смешно да го очакваш.

а. Чрез правда.

Всяка неправда е взрив - тя разстройва и разкъсва добрите отношения. Махнете неправдите и мирът ще дойде.

б. Чрез прошка.

Отстъпи, не бъди дребнав, не бъди злопамятен. Бъди готов да сложиш кръст на миналото и да започнеш нов живот. А не би ли искал и на теб да ти се прости?

2. Мирът е твой дълг.

Бог иска това от нас. Ние сме отговорни за бездействията си. Търси мир, ако искаш да си човек, а не звяр. Търси мир, ако искаш да си християнин, а не Самана. За най-малкото, което би разстроило хармонията, хората ще бъдат отговорни. Ако няма мир, причината е в нас. Означава, че ние не сме го създали. Днешното състояние говори за неизпълнени действия.

а. Бъди миротворец.

Не чакай другите, но ти започни, защото са “Блажени миротворците”. Не само говори, но и твори. Ето една благородна задача.

б. Бъди мирносец.

Където и да отидеш, внасяй хармония и оказвай успокояващото си влияние.

в. Бъди молител за мир.

Обгърни с молитвите си раздробените души, изригващите като вулкани домове и целия озлобен свят. По тези невидими пътища можеш да извършиш велики дела.

г. Бъди пазител на мира.

Не е достатъчно само да създаваш. Не ставай никога причина да се наруши съществуващият мир. Бъди готов на жертви. Не позволявай на другите да го нарушават, защото после мъчно се създава.

Защо ни е мир?

Аз пък ще задам обратния въпрос: Защо са ни угризения, крамоли, войни? Каква полза от тях? Какво постигнахме с тях досега? Къде успяха грубостта и жестокостта? Защо да има вдовици, които да жалят за своите непрежалими другари? Защо да има сираци, които да се скитат немилу-недраги? Защо да има сакати, които да проклинат живота? Защо да има гладни и голи, когато милиони се хвърлят в желязо и взривове, а складове се палят? Защо да има безбожници, които не зачитат Бога, не се боят от Него, а вършат каквото си искат? Не е ли това едно велико безумие?

Ето защо: мирът е едно основно благо. Имаме ли го, можем всичко да имаме. Живеем ли в мир с Бога, Той ще ни благославя непрестанно. Ако сме в мир с хората, те ще ни помагат и ние ще им помагаме. Спокойно ли е в нас, ще станем способни да се радваме.

Хора на мира, кажете вашата дума, подайте си ръце. Миролюбци от всички страни, съединявайте се. Мощната армия на мирносеците трябва да се изправи пред смъртоносците.

Хора на мира, спасете света, живота, културата, себе си.
Чуйте, всички, повелята на живота и исканията на Библията:
“търси мир...”

Всички да станем хора на мира.
Днес направете първата стъпка.

Амин.

София, 16 май 1937 г.

Ето как минават скърбите

*“Вечер може да влезе плач да пренощува,
а на сутринта иде радост.”*

Псалом 30:5.

Това е един въпрос, който интересува всички ни. Където има живот, има и скръб. Или някога сме страдали, или понастоящем носим скърбите в душите си, или може утре те да ни споделят. Мисля, че мога с положителност да кажа, че няма човек без скръби. Следователно няма човек, който не би се интересувал от нашия отговор или не би имал полза от него.

Има повече скърби, отколкото мислим. Колко безсънни нощи прекарват хората! Колко тайни въздишки отекват. Колко скрити скърби остават. Има такива, които никога не ще видят бял свят. Един друг не знаем всичките си скърби и трудности.

Факт е, че скърбите са част от живота ни. Той представлява странна мозайка от тъмни скърби и светли радости; дни и нощи; тръни и цветя; сълзи и смях; мъки и удоволствия. Така беше с Аврам, Йов, Христос, Павел, с всеки. Прав е псалмистът, когато казва: “Вечер може да влезе плач да пренощува, а на сутринта иде радост.”

“Вечер може да влезе плач да пренощува”

1. Неканената гостенка.

С положителност ще кажем, че ще дойде, независимо от нашата воля. Така както нощта настъпва без да я каним.

Пример: Шивач написал на вратата си с тебешир: всеки миг скръбта може да похлопа на твоята врата; ако не е така, изтрий го с ръка. Минава покрай дома му веселяк и охолник. Изтрива го. След като си тръгва, катастрофира, счупва си ръката. И разбира, че шивачът е имал право.

Не искаме скърбите да ни споделят, но те идват.

2. Причините.

Много са, хиляди - загуба на здраве, имане, чест, обществено положение, срещи с лъжата, обезсърчението и съблазънта, обидата, съжалението.

“А на сутринта иде радост”.

Трудностите се понасят по-леко:

1. Като знаем, че не са вечни.

След скръбта идва нещо друго - “Иде радост”. И скръбта има свой край. Ако знаеш, че имат край: операцията, нощта, болестта, ученето, изпитът, така те по-лесно се понасят и забравят. Скръбта не е вечна.

2. Като си спомним, че и другите ги имат.

А не само ние. Общата участ успокоява поне малко. Твоята болка и скръб не са единствените в света. И друг някой се мъчи.

3. Като изчакаме да мине време.

Нощта трябва да премине; чак тогава идва денят. Тя може да трае нормално - 12 часа. Но понякога може да продължи дни, седмици, години.

Примерите ни поучават: 38 години страда болният от Витезда; 40 години израелският народ се скита из пустинята; 500 години робува българинът. За да зарастне една рана, се иска време. Времето лекува.

4. Като правим усилия.

Нощта идва, но ние не стоим бездейни срещу нейния мрак. Запалваме лампи и осветление.

Когато евреите са пред Червено море, Бог пита: “Защо викаш към мен? Кажу на Израелците да вървят напред”. Да не стоят. Да не се отчайват. Обещана им е нова земя, но тя няма да дойде само при тях.

Да вървим напред. Да изпълним нашия дълг. Да правим усилия според възможностите си.

5. Като разчитаме на Бога.

Има един, който е по-силен от всички. Той превръща нощта в ден; болестта - в здраве; развълнуваното море - укротява като дете.

Ние се отчайваме. Смятаме, че сме забравени. Не! Не може да бъде! Защото Той даде сина си. “Всяка ваша грижа възложите на Него, защото Той се грижи за вас”.

Израил мина през пустиня; Йов понесе болести и изпитания; Данаил - ров и пеци; Христос премина през Гетсимания и Голгота. И навсякъде Бог беше с тях. Нощта също принадлежи на Бога.

Когато някой изживява своята нощ:

1. Нека си спомня за това, което казахме днес.
2. Нека да мисли за своето утро. И то ще дойде.
3. Нека се помоли на Бога денят му по-скоро да дойде. “Вечер може да влезе плач да пренощува, а на сутринта иде радост.”

Амин.

София, 22 март 1942 г.

Чакащите Господа сърца

“Наистина, никой, който чака Господа, няма да се посрами.”

Псалом 25:3.

Старият пеец на избания от Бога народ застава пред нас и с няколко кратки думи ни предава дългогодишната си опитност: “никой, който...”. Това е крайният резултат на неговите наблюдения и изживявания в областта на вярата.

Мнозина чакат Господа

1. Знайни.

Такива, които ние постоянно срещаме из нашите християнски среди и общества. Такива, които се кичат с хубавото име на Христа, които открито изповядват вярата си в Него. Те са хора, които, общо погледнато, не се интересуват само от земното, не уповават само на суетното, но пред чиито духовни взори е очертан и груг един образ - образът на Бога. Те са хората, които имат и една друга опора в живота си.

2. Незнайни.

Колко много такива хора има, за които нищо не знаем. Колко много са изоставените от другите, отритнатите от живота, пренебрегнатите и въпреки това пак уповаващи на Бога. Колко много хора има, които са изгубили всичко в своя живот, жестоко са откъснати от всичко мило и любимо, и все пак са запазили в сърцето си едно, никому не открито и непознато, но твърдо упование в помощта на Бога.

Винаги в този така сложен и труден живот, в много от потайните кътчета на човешката гуша се таи по една, макар и слаба, искра надежда в Бога. Колко много неизпълнени желания не ни дават покой. Колко много страдания има, за които другите нищо не подозират. Колко много болки, които никой не може да долови,

се пораждат в нашите гърди. Има много хора, които твърдо и със силно копнеещи души чакат Господа и които само Бог познава. Четирите стени на тяхната самотна стаичка могат да свидетелстват за дълбоките въздишки и горещите сълзи. Мракът на нощта е поглъщал техните искрени и усърдни молитви. Там някоя благородна мъченица се моли за своя мъж тиранин; тя чака онзи момент, в който най-сетне и в неговата тъмна душа ще проникне светъл лъч.

Другаде някоя страдаща майчина душа се отдава цяла в молитва за своето заблудено чадо; тя чака деня на неговото горчиво разкаяние. Колко много хора има, за които ние никога нищо няма да узнаем, които са вътрешно измъчвани, които не намират никаква утеха в живота, които немилостиво биват жигосвани от мислите за своите минали грехове, които биват тормозени от своите пробудили се съвести. Те чакат с много по-голям от морните пазачи копнеж първата светлинка след тъмната и страшна нощ. Чакат избавление от своите тежки едва поносими страдания. Мнозина очакват Божията намеса в техния живот, която да промени тежката им и корава участ. Мнозина - отрудени, обременени, погиващи, - чакат милостивата Божия помощ. Чакат здраве, хляб, осветяване, мир.

При всяка работа: с Бога напред.

Тяхната участ

1. Не е разочарование.

Действително много често онзи, който уповава на Бога, трябва да бъде притискан в живота и то продължително време. Ехото на неговите молитви не всякога ще зарадва сърцето му, възложило всичко на Бога. Християнинът е онзи, който действително знае да чака дори тогава, когато изпитанията изглеждат безкрайни. Но все пак, колкото и дълга да е нощта за християнина, за чакащото Господа сърце, ще изгрее най-сетне красивата зора на новото утро. Надеждите и вярата няма да бъдат жестоко похитени. След дълготърпението и чакането никога не следва разочарование. Който чака Господа, чака дотогава, докато му се помогне.

2. Не е гибел.

Те гразят не на пясъчна основа. Онзи, когото те чакат, основата на тяхната вяра, е Вечният - онзи, който никога не се променя. Те биват притискани, мачкани от живота, но никога умъртвявани. Никога не стават жертва. Бурите може да са страшни и ужасни, натискът голям, но те устояват на всичко.

3. Чудно избавление.

Когато всички наоколо изгубят вярата си, когато погребат и последните си надежди, когато се разочароват във всяка човешка помощ, когато са сигурни в залеза, тогава става голямото чудо. В последния момент, когато пропастта е готова да ги погълне, тогава се простира невидимата десница на Бога. Тяхното чакане, търпение и вяра винаги се оправдават.

На какво се дължат упованието и избавлението?

1. Божието могъщество.

Онзи, когото те чакат, е безкраен в мощта си. Той е създал всичко, Той го и управлява. Всички възможности - и тези, които са непознати и немислими за нас хората, - лежат в Неговите ръце. Той стои над всичко: над нашите страдания и над безизходното ни положение.

2. Божията любов.

Те не възлагат своята гореща вяра на един студен Бог, който мрачен и непричастен гледа на жалката човешка съдба. Той не е за тях един мъртъв истукан, който стои ням пред техните напоени със сълзи молитви. Но, от своя страна, Той винаги отговаря с любов на нашата любов, със съчувствие на нашето страдание. Той гори от стремеж към нашето добро, както баща - по доброто на своите чеда.

3. Божията вярност.

Той никога не изоставя своите си. Той може да не откликва на това, което ние горещо бихме желали да имаме, но Той никога не ни забравя. Той чува през цялото време нашите въздишки, Той вижда

много добре нашите тегла. От сълзите, които ние сме изплакали, Той ни оплита най-сетне една бисерна озърлица, с която можем само да се гордеем.

“Наистина никой, който чака Господа, няма да се посрами.” Ние не знаем колко ще е дълго страданието, но сме сигурни в това, че то ще има своя край. Ние не знаем колко дълго ще трае нощта, но вярваме в настъпването на светлото утро и го очакваме.

Приятели, вие, които сте страдали много и сте чакали едва ли не цяла вечност, знайте, че вашата вяра никога не ще ви посрами. А вие, които не искате да бъдете посрамени в живота, “чакайте Господа”.

Амин.

София, 13 юли 1933 г.

София, 2 юни 1940 г.

Полет на душата

“Към Теб, Господи, издигам душата си...”

Псалом 25,:1

В нашите уши прозвучават гумите на един цар и певец, който цял се е превърнал в молитва. Те са най-хубавия плод на една копнееща душа. Той се моли така, както може да се моли само един лужняк с топла и буйна кръв в жилите. Той говори това, което може да се рогу в една влюбена в Бога душа: “Към Теб, Господи...”

Необходимостта от полет

Печален е фактът - трябва да си го признаем, - че нашите души не са вече така пъргави и живи, както са били някога. Няма т онази сила, която ги е карала да набъбнат, да разцфтят. Те не са тъй жилави, втвърдили са се, атрофирали са се. Ние сме забравили своята небесна родина. Забравили сме, че идваме отгоре. Там е нашето отечество. Там е нашият Баца. Тук на земята ние сме само пътници и гости. Ние не сме рожби на черната пръст. Нашите души са отвикнали да летят нагоре, там, където има простор, където могат да се къпят в светлина.

Ние сме обвързани със земята с помощта на тежки вериги. По душите ни се е напластила много земна кал; тя не ни позволява да се понесем нагоре. Ние сме стигнали до положението най-мизерно да пълзим из безкрайните прахоляци на земята. А ние трябваше да летим. Затова се задушаваме тук, атмосферата е тежка за нас. Поставили сме душите си в един затвор. И ги нараняваме в железните решетки. А бяхме призвани към пълна свобода. Но въпреки големите тежести, които са сложени върху плещите на всеки един от нас, въпреки атрофията, нека се опитваме поне от време на време да литнем; нека разперим мощно криле и да се понасяме към Бога. Който иска много да постигне, трябва от много да се отрече! “Stiro und werde!”

От какво да отлетим?

1. Суетата на света.

Животът гъмжи около нас постоянно. Кипи безспирно. Неговото течение е мощно. То влече след себе си мнозинството, което не знае накъде се е отправило, но тича подир онова, което светът му подхвърля като примамка. Хората пропиляват своето скъпо време; увличат се по онова, което не е нищо друго, освен прах. Живеят лекомислено и едва ли си спомнят за вечното. Но ние не трябва да оставим душите ни да бъдат удавени от този поток. Не трябва да тичаме подир измами. Да не стискаме страстно онова, което утре ще стане на прах. А да се понесем над празнотата.

2. Греха на земята.

Той е като едно чудовище, което е сграбчило в окървавените си нокти човешката душа. Той я гържи здраво и я измъчва. Ние сме виновни, защото сме отдали нему душите си; ние сме се поласкали от неговите обещания, полъгали сме се от неговите думи и примамки. Ако останем все под неговата власт, смърт ни чака. Там ние ще бъдем задушени, ще загинем. За това нека използваме всеки един удобен случай да се изтръгнем от него, да го напуснем и да литнем нагоре, където той не може да ни достигне, защото неговото царство е долу в дълбините, в преизподнята. Нека разкъсаме веригите, които той е оплел около душата ни, да се освободим с помощта на Христа.

3. Идолите на сърцето.

Изградили сме толкова много идоли. Те са нашите божества. На тях ние принасяме жертви. Пред тях коленичим, пред тях прекланяме глава. Ние се валяме в праха пред кумирите, които са плод на нашите собствени ръце. Стига идолопоклонство. Стига прекланяне на глави. Разрушете идолите на сърцето. Нека над техните развалини се понесат душите ни към Бога.

4. Тежестите на живота.

Те също са извънредно много. Всеки нов ден ни носи и нови тегла. Така месец след месец и година след година товарът на душата става извънредно голям. Трябва да се грижим да припечелим настъпния хляб. Но при това трябва да знаем, че не само с хляб живее човек. Ние трябва да се грижим и за облекло, но да не забравяме, че има Един, който облича по-разкошно, отколкото несметните богатства на царя. Ние трябва да изпълняваме нашите човешки задължения, да влагаме усилия и амбиция, но да не забравяме, че нищо не става без Неговата воля. Ежедневното, прозаичното, сухото не трябва напълно да ни ангажира. То не трябва да ни тормози. Ние не трябва да охкаме и да хленчим безспирно под него. Но да умеем да се отърсваме долу от него, а ние самите да литваме към Бога.

С какво да литнем?

За да можем да се откъснем от земното и да се впуснем в небесните простори, на нас ни трябва мощни криле. Те са две:

1. Дейна вяра.

Тя е единствената сила, която може и планини да премества. Само тя може да разкъса веригите на греха, да сруне кумирите, да си играе с грижите на живота, под които другите гинат. Вярата ще ни показва пътя. Тя ще ни кара да се издигаме нагоре. Тя ще ни нашенва за Бога, за Неговите грижи и готовност да ни приеме. Тя ни прави способни да станем от болничното легло и да продължим напред и нагоре.

2. Дейна любов.

Това е другото крило. Тя не ще ни дава покой на тази земя. Ще ни напомня постоянно, че ние сме от друг свят; че ние имаме един небесен баща; че ние трябва да се върнем в бащиния дом. Любовта е стимулът да литнем нагоре. Тя е силата, която ни понася в небесни висоти.

Дано не гледаме вече само на себе си. Да не се унасяме до забрава в земното. Но да мислим и за Бога. Да се пробуди в нас неутолимият копнеж да се слеем с Него. Всеки ден да разперваме крилата на вярата и любовта, та душата ни да литва към Бога.

Животът ни е един полет към Бога!

Амин.

София, 7 декември 1933 г.

Самоков, 13 април 1934 г.

Химн на блаженството

“Господ е Пастир мой, няма да остана в нужда...”

Псалом 23.

Достатъчно би било да кажем само “23 псалом”. Той говори сам за себе си. На колко хора е помагал. С какъв възторг са го произнасяли.

За по-ясно и пълно схващане ще го наречем с подobaващото му име: Химн на блаженството. Един щастлив човек пее. Псалмът е всъщност една възторжена песен, подобна и на други: Химн на вярата (Римляни 8 глава и Евреи 11 глава); Химн на надеждата (1 Коринтяни 15 глава); Химн на любовта (1 Коринтяни 13 глава).

Причината за блаженството.

1. “Господ е пастир мой”.

Царят говори. Но някога той е бил овчар. Връща се назад в своя живот. От опитност знае всичко това. И сравненията му са живи и изразни. Думите му са изповед и свидетелство.

а. “Господ”.

Никой друг. Колко много означава това. Кой друг би могъл да се сравни с Него? Той създаде света, в Негови ръце е всичко: “Аз победих света”; “Аз съм добрият пастир”.

б. “е”.

Не предположение, пожелание, вероятност, а факт, действителност, настояще.

в. “Пастир”.

Какво би направило агънцето без Него? То е неразумно и беззащитно. Но пастирът се грижи за него. Без него не може. Това сме ние, това е и Той за нас.

г. “мой”.

Пример: Работник ежедневно минавал по една пътечка през едно имение, за да отиде във фабриката. Виждал всичко, което се случва в имението: почистване, хранене, поене, развъждане. Но му

било безразлично. Веднъж минавайки, му казвали: Господарят на имението почина и посочи теб за наследник. Чувството му към имението станало съвсем друго.

Смисълът е вече в притежанието: мой успех, моя книга, мое дело.

2. “Няма да остана в нужда”.

Е, как тогава да не съм блажен? Нали на това почива щастието? Кой не би завидял на такова едно положение? Какво повече можем да си пожелаем? Няма ли да сме доволни, ако бихме го имали?

Същност на блаженството

1. “На зелени пасища ме успокоява; при тихи води ме завежда”.

Чудна картина: пасища и води. Та това е всичко. Това е целият му свят. Нуждите му са задоволени. Има всичко. И в неговите очи това е най-доброто.

2. “Освежава душата ми”.

Това е още по-важно: да няма отпадналост, отчаяние, съсухреност, а напротив - да се изявяват само сила, красота, плодовитост, свежест, гъвкавост, дейност.

3. “Води ме през прави пътеки заради името си”.

Ние сме на път. По какви пътеки? Накъде?

Той е водачът. А това означава: подир Него.

“Моите пътища не са като вашите пътища”. Щом пътят е Негов, той винаги ще е правилният, независимо дали в моите очи и според моя вкус изглежда такъв.

4. “И в долината на мрачната сянка ако ходя, няма да се уплаша от зло”.

Той не изключва дори и тези моменти, но те не затъмняват чувството му на блаженство. Готов е да влезе с радост в тесния проход на несгодите и страданията. Може да е тъй тъмно, че да не се вижда никакъв изход. Това ще е само преход. Там, вътре, не се

остава. Влиза се за кратко, както фотографът в тъмната стаичка, но когато излезе оттатък, изнася един промит чуден образ.

Не го желая, но когато дойде, няма да се страхувам.

5. “Защото Ти си с мен; Твоят жезъл и Твоята тояга те ме утешават.”

Това означава осъзнаване на Божието постоянно присъствие: “Ти си с мен”. Ти си по-силният, по-умният, по-преданият.

Жезълът е като този на Мойсей - разсича бесните вълни.

Тоягата е, за да се опирам на нея.

6. “Приготвяш пред мен трапеза в присъствието на неприятелите ми”.

Долината води до трапезата. След мрака идва зората; след облака - слънцето; след съзвите - смехът; след бурята - покоят; след скръбта - радостта.

Враговете са много. Но те са безсилни да разрушават или ограбват щастие.

7. “Помазал си с миро главата ми; чашата ми се прелива”.

Това означава, че всичко необходимо му е осигурено - до подробности, до крайност, до пълнота. Повече не му трябва.

Трайност на блаженството

“Благост и милост ще ме следват през всичките дни на живота ми”.

Щастие е като стъкло. Но това блаженство е друго: тук и оттатък, докато Господ е пастир мой, докато живея. Под знака на “благост и милост” ще премине цялото му бъдеще.

Резултатите от блаженството

“И аз ще живея завинаги в дома Господен.”

Започва и завършва с една и съща дума: Господ. Веригата е затворена. Блаженството води към блаженство.

Блаженството е и в твоята църква; в близостта с Него. При кого друг да отидем? И защо? Има ли смисъл?

Той пее. Та това е естествено. Може ли слънцето да не грее, птичката да не чурулика, цветето да не цъфти? Или блаженият да не хвали Бога?

Пее, та и други да чуят за блаженството и да го намерят.
“Вкусете и вижте, че Господ е благ.”

Амин.

София, 25 октомври 1942 г.

Какъв е Бог за нас?

“Господ е пастир мой”.

Псалом 23

Въпреки че напоследък безбожническата вълна става по-силна и по-страшна, вие ще намерите малцина, които със спокойна съвест биха отрekli съществуването на Бога. Въпреки че са разпалени гонителите на всичко верско, въпреки че хвърлят много обвинения по адрес на религията, въпреки че демонстративно говорят против Бога, в дълбините на техните души се надига глас, който ги смущава. Ами ако не е така? Ако ние се лъжем? Тогава какво? Безбожниците са много по-малко, отколкото хората с неопределени понятия за Бога. За мнозинството Той е нещо отвлечено. Той е чужд и далечен за тях. За мнозина Той е може би само едно книжно и мъгляво понятие. Затова е редно и ние да се запитаме: как Го възприемаме? Какъв е Той за нас? Как сме Го опознали? Как трябва да Го познаем, като какъв? Всеки един от нас трябва да има свое схващане за Бога.

Великият израилски псалмопевец дава един хубав отговор на този въпрос: “Господ е пастир мой”. Казано е с изключителен възторг. С това той иска да изрази много неща, защото е знаел какво означава пастирът. Той е познавал добре красотите и опасностите, ролята и значението на пастирския живот. Защото преди да заживее в царски палат, той е прекарвал младините си - денем и нощем, - по палестинските поляни. “Господ е пастир мой” - това е една от най-сполучливите картини за отношението на Бога към нас; най-силната демонстрация на значението на Бога за нас хората. “Господ е пастир мой” - ето ви отговорът на поставения въпрос: Какъв е Бог за нас?

Той се грижи за нас.

“Води ни на зелени пасища и при тихи води”. Та това е образ

на най-необходимото за човешкия живот. То е най-същественото. Онова, без което ние не можем. Всичко идва от Неговите ръце.

1. Материалните блага.

Той е подателят на нашия живот. И тъй като живеем в материален свят, ние се нуждаем и от материалното. Той ни дава светлия слънчев лъч, който пръска радост и живот. Той кара малкото хлябно зрънце да умре в пазвите на покритата със сняг земя и напролет отново да покълне, та стократно да възнагради трудолюбивия селяк. Ние само обработваме даденото.

2. Духовни блага.

Дал ни е разум, за да схващаме и преценяваме. Дал ни е съвест, която да ни води и избличава. Кой е вложил в човешката гръб любовта към човека? Кой ни даде надежда за вечността? Кой ни вдъхва вярата? Кой дава приятелството на две сърца, които бият едно за друго? Откъде дойдоха идеалите? Спасението от грях?

Всичко това е израз на Божията грижа към нас хората. Но същевременно с това Той иска да ни каже и нещо друго:

1. Не се отчайвай.

Ти няма да останеш в нужда. Най-необходимото ще го имаш, стига да уповаваш на мен. Не се съмнявай. Ако се грижа за небесните птици, мога ли чедото си да забравя?

2. Не се възгордявай.

Всичко, което имаш, е Мое. Ти си зависим от Мен. Всичко идва от Моите ръце: ако им дам, ще имат.

Той ни води.

Тогава, когато търсим насъщното в живота, ние ще можем да го намерим само под Неговото водителство. Без Него ще има заблуди, ще има отчаяние. А чудни са Неговите пътища. Той ни води не винаги така, както ние искаме. Колко често Неговото водителство ни се вижда непланимерно и безмислено. А много често и противоречиво; против нашата воля, против нашите намерения и желания.

Тези Негови пътища не са най-удобните. Те не са най-леките. Те са тук стръмни, виещи се над шеметни висоти, тук водещи през долината на смъртта. Те са каменисти: нозете, които ходят по тях, се израняват. И затова ние често се надигаме против Бога. Затова ние се бунтуваме против Него. Готови сме да вдигнем ръка против Него. Но нека никога да не забравяме, че Неговите пътища са прави. Той никога не ще ни поведе по лоши пътеки. Нима допускате обратното?

Ето един пример-доказателство: Един многообещаващ младеж е на смъртно легло. Остава след себе си майка-вдовица, на която той е единствената опора. В последните си минути той ѝ казва: “Ако имаше друг път за нас, Бог би ни повел по него, но тъй като няма, трябва да изминем този”.

Как ни води Бог?

1. Със Словото.

То е виделина на пътеките ни. В Словото се разкрива Неговият план; вписана е волята Му.

2. Чрез Дух.

Посещава ни. Изпълва сърцата ни. Действа чрез нас. Шепне, спира и насърчава.

Той ни пази.

Пази ни така, както прилежният пастир пази ваклото си стаго. Зверове го причакват, зверове се нахвърлят за плячка, но Той знае да брани. Сам Давид много ноци подред е рискувал живота си. Той знае какво значи да имаш неприятели: имал ги е достатъчно и като обикновен човек, и като цар. Достатъчно често се е оплаквал от тях.

1. Външни врагове.

Те са опасни за тялото и за имуществото. Те грабват от ръцете ни това, на което се радваме след толкова много труд и лишения.

2. Вътрешни врагове.

Те са в нас, те се надигат в нашата гръб. Те ни смазват вътрешно. Те нанасят ударите на душата.

Той ни утешава.

Той е до нас, когато изживяваме времето на големи страдания и изкушения. А те са и най-опасните. Те са един страшен, болезнен изпит. Но ние негодуваме, губим вярата си, обзема ни отчаяние. Стигаме до раздяла с Бога. Именно в тези критични моменти Той може да ни утеша и успокои.

Той ни носи щастие.

Бог е този, който прави празния ни живот съдържателен: “Господ е пастир мой, не ще остана в нужда”. Вярно ли е това? Та в нас кипят толкова горещи желания. Постигнахме ли всички? Защо да сме в нужда? Защото Той е наш пастир. Той е нашето удовлетворение и нашето щастие. Той е дарителят, а не дарът.

Без Него ще бъдем в постоянни лишения. Ще ни липсва най-главното. Ще се заблуждаваме. Ще има падения. Ще има разочарования.

Какво правим ние за Него?

Ако Той е наш пастир, това не означава, че трябва да си играем с Неговата добрина. Ние не сме Негови задължителни храненици. Той не е пастир само за да пълни нашите ненаситни стомаси. Какво ние Му даваме? Как се отнасяме към нашия пастир? Той иска само едно: “Сине мой, дай ми сърцето си”. Да Му поднесем сърцата си.

Той е за нас, но и ние сме за Него.

Амин.

София, 25 февруари 1934 г.

Какъв е Бог за мен?

“Вън от Теб няма добро за мен.”

Псалом 16:2.

Дали сме си задавали някога този въпрос: “Какъв е Бог за мен?” Дали съзнаваме голямата полза, която имаме от вярата си в Него?

Какво е Той за нас? Има ли Той значение за нас? Какво намирам аз в Бога? Това е най-важното, а не само да наблюдаваме какво е той за другите хора, да се радваме на техните опитности, да приемаме техните твърдения и да стоим на дистанция.

Бог ще ни стане мил само тогава, когато Го оценим правилно. Ще жертваме, ще Го слушаме, ще бъдем верни, само когато Го разберем. Това е първото, което трябва да сторим. Останалото е по-лесно.

Някои мнения за Бога

1. Той е излишен.

Защо ли ни е? Къде и в какво Бог ни помогна? Та ние имаме достатъчно разум и сили. Какво не сме направили? Не е ли всичко плод само на нашия труд? Човекът създаде всичко.

И без Него можем, както е било досега. Да Го оставим. И без това Той не се меси в живота ни. И без Него се радваме.

2. Той ни обременява.

Той ограничава свободата на човека. Иска всичко да знае, за всичко отчет да Му се дава. Не оставя хората да си живеят както си искат и както намират за добре. Те започват да се страхуват; съвестта им стават гузна. Ако Го нямаше, бихме имали една грижа по-малко.

3. Той е върховното благо.

Той стои над всичко. Всичко в Него се слива. Където е Бог, там има добро; където Той липсва, липсва и доброто. Нищо не може да се сравни с Него.

Вярно ли е?

Достатъчно е само да размислим, да анализираме живота и душата си. Когато сме болни, кой ни връща здравето; когато сме тъжни, кой ни развеселява; когато сме отчаяни, кой ни освежава; когато сме слаби, кой ни дава сила; когато сме невежи, кой ни просветлява. Има ли ситуация, в която Той не би могъл да ни помогне?

Каква би била картината без Бог? Пуста, страшна, тежка? Кому ще се оплачеш? От кого ще очакваш справедливост?

Той е всичко за нас. Нищо не може да го надмине. С Него се чувстваме вдъхновени и горди! Имаш ли Него, имаш всичко. Само такава оценка е полезна и подобаваща.

Амин.

София, 17 ноември 1937 г.

София, 30 януари 1941 г.

Има ли Бог?

“Безумният рече в сърцето си: няма Бог.”

Псалом 14:1.

Това е вечният въпрос. Докато има хора на тази земя, въпросът “Има ли Бог?” ще бъде задаван. Преди хилядолетия човекът, който е живял примитивно в девствените гори, се е питал: какво ли са светкавицата, гръмотевицата? Всички носят в гушата си въпроса за съществуването на Бога: и селякът на нивата, и модерният гражданин от американските небостъргачи. И около нас колко пъти е задаван; и ние сами сме се питали. Понякога сме сигурни, понякога се съмняваме “Има ли Бог”.

Защо поставяме този въпрос?

В Библията пише “Безумният рече: няма...” Налага се да разгледаме този въпрос, защото е:

1. Основен въпрос.

а. Оттук се започва. С него се полага основата на мирогледа. Идеята за Бога разделя хората главно на две. Вярващият гледа с едни очи на събитията и нещата, оценява ги по един определен начин. Който пък отрича Бога, дава тъкмо обратните отговори. От позицията ни по този въпрос зависи към кой от двата основни мирогледа ще се причислим.

б. Въпросът е от значение и за самия живот. Една е етиката на вярващия, друга - на атеиста; едни са постъпките на набожния, други - на безбожния.

Този въпрос е най-големият синор, който разделя цялото човечество на две.

2. От полза за вярващите.

а) дава ни по-голяма сигурност. Понякога се сблъскваме със случаи, които не можем да разберем и оправдаем, и тогава основите на вярата ни се разклащат. Та малцина ли са отпадали от вярата?

А положителното разрешение заздравява позициите на вярата.

б) дава ни улеснение. Питат ни, привеждат ни доказателства за обратното, но ние не трябва да мълчим и да се страхуваме. Трябва да знаем какво и как да кажем.

3. Заради безверниците.

Искаме да ги накараме да погледнат и другата страна на нещата, да се поразмислят. Да им дадем възможност да намерят най-великото в живота: Бога.

Доказателства

Някои твърдят, че Бог е непознаваем, други - че е познаваем, а ние твърдим, че е познаваем отчасти: до степенята, до която ни се себеоткрива, и до степенята, до която можем да Го схванем.

И без нашите доказателства и с нашите отрицания Той пак съществува и ще си съществува. Ние правим само опит за доказване - несъвършен като всичко човешко,- без да мислим, че ще решим сега съдбата на Бога. Независимо от нашето неразбиране и даже отричане, нещата си съществуват.

Нека да бъдем обективни. Оставете убежденията, освободете се от предварителни мисли и желания. Така не се търси истината: предварително да изберем каква да бъде тя. А да я приемем такава, каквато я намерим.

Не може да се докаже, че няма Бог. Не еди какъв си Бог, а че изобщо не съществува такава личност!

Давам примери: Невярващ откривател пътува с арабски водач през Сахара. Когато го вижда, че редовно се моли, го пита подигравателно: “Откъде знаеш, че има Бог?”. - “Откъде знам, че е минала камила през нощта покрай палатката ми? По следите в пясъка.” Посочва чудно красивото залязващо слънце и казва: “Не е ли това една следа на Бога?”

“Покажи ми Бога си” - казал римският цар Траян на един равин. “Не може да се види, въпреки че се чувства присъствието му” - отговорил той. Но царят настоял. Равинът го извел навън и го накарал да погледне слънцето. “Не мога, блести в очите ми”. - “Как тогава искаш да видиш Бога, когато не можеш да погледнеш неговия пратеник”.

Ще приведем доказателства:

1. Космологично доказателство. Може да се открие още при Платон и Аристотел. Изходната му точка е в ограничеността и променливостта на света. Всеки вярва в това, защото го вижда и изживява. Всичко тече, животът постоянно се мени, той съществува като вечна промяна и кръговрат, губи се и все пак никога не изчезва, той е непрекъснатата верига от причини и следствия, постоянен поток, чиято вода изтича и никога не се връща - и нали всичко това предполага един общ извор. Никъде не виждам Бог, но когато отворя часовника си, в него също няма часовникар. Всичко трябва да има първопричина, която да е различна от този преходен свят.

Светът съществува и доказва, че има свой създател, творец.

Млечния път е колело с диаметър 200,000 светлинни години; във Вселената има повече от 30 билиона слънца. От полярната звезда разстоянието е 40 светлинни години.

2. Онтологично доказателство. За нас съществува категорията съвършенство. Ако Бог не съществува в действителност, а само като идея, това би противоречало на понятието Бог като съвършено и реално същество. Субективната идея за съвършенството и съвършеното същество предполага обективното съществуване на същото. Съществуването се изявява чрез определена същност.

3. Теологично доказателство.

Появява се първо при Сократ. Негова изходна точка са величието, хармонията, целесъобразността на света, огромните му мащаби и разстояния от хиляди слънчеви години, багрите и уханията на природата, движението на небесните тела и планети, допълването на растителност и животински свят и невъзможността да съществуват разделени. Този съвършен ред и осъществяването на разумния и велик световен план предполагат наличието на върховен разум, така както законът доказва съществуването на законодател, а машината - на майстор.

Целесъобразността и редът в света доказват съществуването на Твореца.

4. Морално доказателство.

Кант се опита да елиминира първите три. Във връзка с това доказателство се споменават имената на Калвин и Меланхтон. То е субективната страна на теологичния аспект. Изходна точка е съществуващият в нас морален закон. Все трябва да ни е даден от някого. Понякога сме против себе си, против своето щастие и живот, не се жертваме за идея или личност.

Идеята, че съществува нравствено и справедливо възнаграждение, доказва присъствието на един съдник.

5. Историческо доказателство.

“Народ без Бог” още не е открит. При това никои човек не е бил първоначално атеист. Всеобщото съзнание за Бога е указание за вечната истина.

6. Психологическо доказателство.

То принадлежи на Декарт. Идеята за Бога в човека е толкова важна и основна, че тя може да се обясни само с присъствието на Бога, който я е вложил там. Изходна точка е “идеята за Бога в човека”. Всеки мисли за Него по различен начин; има различни представи за Него, но това не пречи. Факт е, че нематериалното съществува у човека; то е дълбоко родствено на Бога, който е много повече и по-различен от този свят.

7. Евдемонично доказателство.

Стремежът към щастие е мотив за всички човешки действия.

8. Йерархично доказателство.

Бог стои на върха на стълбицата на всичко съществуващо.

9. Автентично доказателство.

Бог се самодоказва чрез откровението. То е най-силно. Пример

може да бъде случаят с Павел пред Дамаск. Имаме цял облак от свидетели за Бога.

Трябва да добавим и личната верска опитност: ако не си опитал нещо, не означава, че то не съществува; и обратно - ако си го опитал, вероятността, че съществува, е по-голяма.

Атеизмът и безбожието са породени най-вече от незнанието и неразбирането на Бога: или изобщо не знаем за Него, или не се оказва такъв, какъвто очакваме.

Но трябва да разграничаваме **съществуването от съцината на Бога**. Това са два отделни въпроса. Някои мислят, че са невярващи, а са само незнаещи.

Какво губим, ако приемем съществуването на Бога? Каква ще бъде изненадата ни, ако Го отричаме, а Той съществува. Волтер казва: “И да няма, трябва да си Го създадем.”

Да сме разумни! Който търси, ще намери! Не е лесно. Колко много може Бог да ни даде: здраве, истина, сила!

Амин.

София, 21 юни 1936 г.

София, 13 септември 1942 г.

Блаженството на праведния

“Блажен онзи...”

Псалом 1

“Приятелци, този път ще се спрем на темата: Блаженството на праведния. Обръщаме се към началния и един от най-хубавите псалми, които е родила душата на древния певец. Той е великолен по съдържание. Разглежда материал, който никога се остарява: за разликата между праведния и нечестивецата или безбожника. Такава разлика съществува и на нея трябва да се обърне по-голямо внимание. Тя трябва да се има предвид и в живота. Светлината няма нищо общо с тъмнината; правдата с неправдата; служението на Бога със служението на Мамона. Отдаваме сърцето си непременно на един от тях, на едно от двете. Каква е ползата, когато сме с Бога? Какви ще бъдем ние? Кое ще ни отличава?

Средата на праведния

Всеки човек има и трябва да има своя среда. Там той израства, там се възпитава, там се подвизава. Средата е от огромно значение за него. “Лошите общества развалят добрите нрави”. “С каквото се събереш, такъв ставаш.” Ако Ева не беше послушала съвета на изкушителя, не би последвало голямото падение. Ако Юда не се беше поддал на мръсните души на книжници и фарисеи, не щеше да отиде на бесило. Ако Петър не се беше приобцил и седнал край огъня на онези, които мразеха Христа, едва ли щеше да се отрече тъй подло от Него. Такива места, хора и обстоятелства винаги вредят на праведния. “Не обичайте този свят, нито що има в него...” Не е възможно праведният да ходи по съвета на нечестивия или да седи там, където седят присмивателите, и да си остане праведен. В неговия живот трябва да се откроява разрывът, скъсването със света и греха. Той ще има връзка и близко общение само с тези, които са като него. Те ще му бъдат братя и сестри. Те ще му бъдат най-близките в живота. Всяко едно изолиране от тях ще

представлява опасност за него. В дома Господен ще се чувства най-щастлив.

Храната на праведния

Той трябва да поддържа вътрешния си живот. Най-силната и питателна храна за него е Словото Божие. Тя го задоволява. Тя му дава сили. Тя е светилник на нозете му по пътя на живота. Когато дойдат трудностите, той посяга към тази храна. Когато не знае какво да прави, тя му служи като незаменим съветник. Тя му открива бъдещето. Храни неговия стремеж да проникне в тайните на това, което го очаква. Словото е над всички други книги.

Подхранваме ли ние нашите души с тази храна? Или само ги залъгаме? Или ги оставяме да прегладнеят? Тогава какво да очакваме от тях?

Животът на праведния

“Ще бъде като дърво, насадено при потоци.” Каквото и да става, праведният ще бъде в безопасност. Може да дойде най-голямата суша, но той пак ще има от къде да черпи сокове и сили. Всичко около него може да се превърне в пустиня, но той не ще повехне. Ще има красив и сочен живот. Ще принася плодове. Ще се радва на изобилие, а не на жалко съществуване. Животът му ще е плодовит. “Ще благоуспява”. В земните дълбини има нещо, което го поддържа, нещо скрито за погледите на другите, нещо, което те не познават.

Пътят на праведния

“В пътя на грешните не стои... Господ наблюдава пътя на праведния”. Той го води нагоре. Към висините. Далеч от калта. Далеч от мизерията. Далеч от мъглите и тъматата на греха. Високо горе, където има светлина и въздух. Където е просторно. Пътят води към осветяване и усъвършенстване, не към гибел, а към Бог.

Краят на праведния

Нечестивите са “като плявата”. Те ще бъдат разпръснати

от бурите на живота. Ще бъдат разнесени. Те нямат нищо твърдо и трайно в себе си. Ще изчезнат. Колкото и да са горди, каквито и успехи да имат, колкото и много да са, тях ги чака смърт, разрушение, погубване, огън; край на безкрайността, смърт на безсмъртието.

Животът на праведния е точно обратното. Той се влива в блаженството, величието и безкрайността на небето.

Към кои принадлежим ние? По кои пътища сме тръгнали? С кого се съветваме? С какво се храним? Под влиянието на Христа ли сме? Само Той дава блаженство. Без Христа няма блаженство и няма утеха.

Амин.

София, 24 май 1934 г.

София, 12 март 1939 г.

Сбъдват ли се сънищата?

Йов 33,15-16.

“Сбъдват ли се сънищата?”

В състояние на сън прекарваме една голяма част от нашия земен живот. Проспиваме **една трета** от живота си. А това ще рече: 15, 20, 30 години сън. И когато спим, ние сънуваме. Едни сънища помним, други забравяме.

Малко знаем за сънищата, въпреки че ежедневно сънуваме. За тях има различни схващания. Тълкуват се, приписва им се символика. Но няма да се спираме на това. Те ни интересуват повече като факти, отколкото като проблеми. Сънищата са продукти на душевната дейност, на подсъзнанието.

Те могат да са различни **видове**: нагледни, символични и пр.

Има такива, **които не се сбъдват**. Няма връзка с бъдещето. Но са продукт на миналото или настоящето, на нещо складирано в подсъзнанието или в душата, или пък се дължат на физиологични въздействия. В Библията има текстове, обясняващи съня като резултат на физиологично или психично състояние: Исаия 29:8: “Както гладният сънува, че яде.. както жадният сънува, че пие”; Еклезиаств 5:3: “както съновидението произхожда от многото занимание”.

Извънбиблейски случаи

1. Данте умира през 1321 г. във Флоренция. Синът му Яков бил силно загрижен, защото не знаел къде баща му оставил последните 13 песни от “Божествена комедия”. В съня си вижда ръка, която му посочва едно място на стената в бившата му спалня. Оказало се, че там се намират ръкописите.

2. През 1901 г. жената на един лодкар край Берлин отива на полето, но не се връща. Търсят я, никъде не я намират. Няколко дни след това 15-годишният ѝ син сънува, че е нападната от двама

мъже и е убита. Сънува дори мястото - на 30 крачки от полето, заровена в гората. Разследването потвърждава същите факти.

3. Стар рибар заспива край камината. Сънува, че хвърля мрежата си на едно познато място на Дунава и хваща голяма риба. Отива там веднага; хвърля мрежата, тя се пълни, но не с риба, а с 16-годишния син на съседа. Момчето било спасено. По-късно става мисионер в Кавказ.

4. Когато първият инспектор на Базелската мисия Блумхарт (умрял през 1839 г.) бил още студент, трябвали му пари за изпит. След една от лекциите професорът пита: има ли тук някой си “Блумауер” или нещо подобно. Блумхарт става, професорът му дава 200 гулдена - точно колкото му трябвали, - и му казва, че сънувал през нощта името му и какво трябва да направи.

5. През 1870 г. езичник сънува поръчение: върви по шосето към селото, ще намериш една книжка, занеси я на мисионерите и те ще ти кажат какво да правиш. Става, отива, намира точно на мястото книжката, занася я, прочитат му я. Това било песен с покана да гоиде при Спасителя на грешните. Той се покайва. Скоро жителите на още пет села са спечелени за евангелието.

И много други...

Библейски случаи

Бог използва сънищата като средства за откровение.

Числа 12:6: “Ако има пророк между вас, аз Господ ще му се опозная чрез видение, на сън ще му говоря”.

Йов 33:15-16: “В сън, в нощно видение, когато сънуват на леглата си, тогава Той отваря ушите на човеците и запечатва поука в тях”.

1. Битие 20 глава: Цар Авимелех взема жената на Авраам - Сара. Авраам представил, че тя му е сестра. Бог се явява на сън: ти умираш поради жената, която си взел, защото тя си има мъж; върни жената на човека. Авраам се моли за него.

2. Битие 28:12-17: Яков сънува стълба до небето. “Аз съм с теб и ще те пазя”.

3. Битие 31:11-13: “Ангел Божий ми рече в сън; върни се в родината си.”

4. Битие 31:24: “Бог дойде насън при сириеца Лаван през нощта и му каза: внимавай да не речеш на Яков ни добро, ни зло.” - след като открил, че е побегнал.

5. Битие 37:5-11: “Вашите снопове се поклониха на моя; слънцето, луната и единайсет звезди се покланят”.

6. Битие 40:9-13: за виночерпеца и Фараона. Значение: възстановява го на работа след три дни.

7. Битие 40:16-19: за началника на хлебарите и Фараона: три кошници с бял хляб и птиците кълват. Значение: ще бъде обесен и птици ще кълват месата му.

8. Битие 41:1-7: Фараонът сънува: край Нил седем тлъсти и седем мършави крави; седем житни класа с едно стъбло - сочни и пълни, после седем презорели класа.

9. Съдии 7:13-15: Видях сън и пита от ечемичен хляб, която се търкаляше в Мадиамския стан; дойде до шатъра и го удари и той падна. Това е сабията на Гедеон. Гедеон послуша предупреждението.

10. 3 Царе 3:3-14: Самуил си беше легнал;

11. Данаил 2:31-35: Цар Навуходоносор; образ.

12. Данаил 4:10-17: високо дърво до небето; хубави листа; храна; птици; “това си ти”.

13. Данаил: четирите звъра: лъв, мечка, леопард и десет рога.

14. Матей 1:20: Ангел му се яви на сън и каза: “Йосифе, не бой се да вземеш жена си Мария, защото заченатото е от св. Дух”. Ще ти роди син; ще спаси людеге си.

15. Матей 2:12: “понеже бяха предупредени от Бога насън да се не връщат при Ирод”.

16. Матей 2:13: “ангел се явява насън: вземи детето и бягай в Египет, защото Ирод ще потърси да погуби детето”.

17. Матей 27:19: Жена му изпрати до него да каже не струвай нищо на тоя праведник, защото днес пострадах много насън поради него.

18. Деяния 16:9: “Яви се на Павел през нощта видение: македонец стоеше та му се молеше, казвайки: Дойди в Македония и помогни ни”.

19. Деяния 27:23-24: “ангел застава до мен тая нощ и рече: не бой се, защото ти трябва да застанеш пред Кесаря; Бог ти подари всички, които плават с теб”.

Бог ни търси. Ще го чуем ли?

Амин.

София, 3 януари 1943 г.

Избавление от бедите

*“Ето, блажен оня човек, когото Бог изобличава...
Той наранява, Той и превързва...
В шест беди ще те избави,
дори в седмата няма да те досегне зло”.*
Йов 5:17-19

Животът, който желяем, и животът, който живеем, са много често различни до неузнаваемост. Желяем здраве, щастие, успехи, богатство, знание, радости, а те идват толкова рядко и са тъй оскъдни. Бягаме и се страхуваме от болести, нещастия, неприятности, недоразумения, разочарования, а тъкмо те идват до главите ни.

Най-много се боим от бедите. Те са загуби, страдания, неуспехи, болки, неприятности. И кой ги няма? Те са основата на живота.

Да можеше да ги избегнем. Да можеше да се избавим от тях. Кой ще ни каже как? Библията: “Ето, блажен е оня човек, когото Бог изобличава; Той наранява, Той и превързва; в шест беди ще те избави, дори в седмата няма да те досегне зло”.

“Ето, блажен е оня човек, когото Бог изобличава”

1. Какво “ето”? Никаква следа от блаженство. Напротив - горчивина. **Така ли е?** Най-общо казано, би следвало според нашето разбиране добрият и набожният човек да е блажен и щастлив, а лошият и безбожният - нещастен и окаян. Така ли е обаче? Не винаги. И по-добре, защото, ако зависеше от нашата доброта, кой би останал пощаден на земята. Трябва да свикнем с мисълта, че бедите и страданията не са само наказания. Цял един живот и една книга свидетелстват за това: Йов.

2. Бедата е **изпитание**. Не че Бог не ни познава. Това е невъзможно. Но ние себе си не познаваме. Ние се лъжем по отношение на себе си. Ние се надценяваме. Приписваме си героизъм и възможности, които нямаме. Какво можем и доколко го можем показват бедите, които понасяме. Колко слаби и нищожни сме понякога. Следният *пример* онагледява мисълта: Пасторът напразно се опитва да утеша болния. Чува, че вѣн се вършее. “Защо вършеете” - пита пасторът. “За да излезе зърното от сламата”. “Докога?”. “Докато всичкото зърно падне”. “Повече не?”. “Не!”. Така е и с нашите беди и страдания. Бог удря, докато излезе зърното. Постигне ли целта си, страданията спират.

3. Бедите са **възпитание**. Те нямат за цел да ни обезличат. Сплавта се слага в пещта за топене не за друго, а за да се очисти и да получи предназначенията си форма. Човек, за да стане такъв, какъвто го иска Бог, за да получи образа и подобие на Божие, трябва да падне в пещта на бедите. Страданията не са доказателство, че сме изоставени от Бога. Напротив. Той иска да направи нещо от нас. *Например*: Големи параходи са извадени на док. Тогава работниците могат да достигнат и най-долните части. И тогава се уверяват колко много поражения има там. Така понякога Бог също трябва да ни извади на док и да покаже нездравите места в душата ни, които стоят скрити под повърхността. Докато сме в нормални води, всичко изглежда добре. Но в друга среда - нещата проличават. Дръж се. Майсторът има добри намерения.

“Той наранява, Той и превързва”

4. Заг едното “Той” стои и другото “Той”. Не е сяка случайност. То е включено в Божия план - както щастие и слънцето. Всичко е в Божиите ръце.

“В шест беди ще те избави, дори в седмата няма да те досегне зло”.

5. Когато сложат сплавта, това става не за да я изгорят или забравят там. **Някой бди**. Така и Бог бди: да придобие най-добрата форма. Следователно не бягай от пещта, не презирай, не се

бунтувай срещу бедите. Смири се под мощната ръка на Бога. Какво искаш да станеш? Парче сурово желязо, което струва 20 лв.; преработено в подкови, което струва 50 лв.; в шевни игли - 2000 лв.; в часовникови пружини - 1 милион. Не се чуди какво точно ще стане от теб, когато повторно те хвърлят в пещта или те поставят под чука.

6. **Ще угват.** Не е казано, че Бог няма да праца беди. Но, че ще ни избавя. Това означава, че беди ще има. Обещано е не предпазване, а избавяне. Има разлика: не изобищо да не влезеш във водата, но да излезеш от нея. “Няма да ни досегне зло”. И ще излизаме по-ценни.

7. **Примери.** Не умират ли гладни хора, невинни във война или наскърбени от бича на езика? Да, но това не заличава и другата истина. Моусей, Йосиф, Данаил, Илия, вдовиците, болните от години, подложените на изпитания - от десетки беди сме избавяни. Ще потвърдим.

Ние не сме съветници на Бога, че да се питаме защо става това или онова. Ние сме деца, които трябва да слушат.

Когато дойдат часовете или даже годините на беди, да си спомним истината: “Той наранява, той и превързва... в шест беди ще те избави”.

Амин.

София, 26 април 1942 г.

Радостта е сила

“Да се радвате в Господа е вашата сила”.

Неемия 8:10.

Разрушените стени на свещения град Йерусалим са отново изградени; похитеният и разграбен величествен храм е отново въздигнат. По време на едно масово събрание на градския площад, където се ронят сълзи, чува се плач, откъсват се тежки въздишки, прокълнява гласът на Ездра сред морето от всеобща тъга: Не, радвайте се!

Така трябва да прогърми и всеки амвон. Под всеки църковен покрив да заехти жива песен. Стига сме поили Бога с нашите сълзи. Стига сме се оплаквали. Той иска да ни вижда във в живота и тук в храма все радостни.

Кое парализира силата ни?

Не е ли това картината на нашия живот? Не тъгуваме ли и ние за толкова много неща:

1. Жал по миналото.

Спомниха си какво е било някога при Давид и Соломон, в златния век, по време на величие и цъфтеж. Така е и с нас. Тъгуваме за миналите дни, за изгубените благовремия. Колко много от нас живеят само с изтъркани спомени.

Радвайте се, оставете миналото. Оценете малкото, но “от днес”!

2. Обезсърченията от настоящето.

В душите си са още роби, невежи в закона. Още не е издигнат храмът на душата. Такива хора има много, на всяка крачка. Съществуват покъртителни сцени: на нужди, на слабости.

Радвайте се. Всичко ще се уреди. Всяко нещо с времето си. Поне външно храмът е възстановен...

3. Страхът от бъдещето.

Те успяха, но имаха толкова неприятели. Не ще ли рухнат пак стените; няма ли вражеската ръка да превърне в пепелище техните олтари? Няма ли веригите отново да се затворят около ръцете им?

И ние треперим. Въобразяваме си хиляди опасности и неприятности. Безпокоим се за утре.

Рагвайте се. Доста е на деня злото...

Резултатът е: разпокъсани нерви и безсилие. Тъгата и безсилието вървят заедно. Ставаме все по-неспособни. Върна ли някой чрез тъга миналото? Успя ли някой по този начин?

Извори на силата

Хората ги търсят. Правят опити. Самовнушаваме си, че сме силни, здрави, способни. Упражняваме волята си. Каляваме я постоянно. Молим се да се доближим до Бога. Но нищо не помага. Божиите благословения са над нас, но трябва нещо да ги докосне, така както температурата охлажда парата-облак, за да рукне гъжд.

Както цветето се нуждае от слънчевия лъч, така и човекът - от радостта. Тя е сила. Това трябва да се разбере и използва. Да търсим радостта и в най-малките неща.

Радостта:

а. Осмисля. Много неща ни се виждат безцветни, празни и тъмни, но щом грейне радост, картината се променя. Богословът, търсец насърчение го намира на вратата на църква в лицето на един просяк. Поздравил го с “Добър ден, братко” и получил отговор - “Още не съм имал лош ден”. Богословът му пожелал: “Да ти даде Бог по-добри”. Просякът отговорил “Моята съдба е най-добрата”. “Как е възможно?”. “Ами така - отвърнал просякът, - защото Бог ми прати раните”. И радост засяла по лицето му.

б. Подтиква. Сили кипват у човека, потичат буйни реки и водопади от вдъхновение, ледове се стопяват и ладията на надеждата потегля. Така е с учениците след възкресението. Радостта е пружината на успеха и прогреса. Радостта е като пролетта: разцъфтява и дарява красота.

Избор на радостта

Не говорим за външната радост - безмислената, шумна, но празна. Тя не се крие в изобилието, почитите, здравето. А “В Господа”. Защото всяко нещо има своята присъща среда: рибата - водата; чучулигата - небесната синева; корените на дървото - земята, а клоните му - висините. Присъщата на човешката гуша среда е Бог.

Радостта извира от Божията:

а. Любов. Стени, храм, най-здравото и святото може да се разруши, но Той пак ще го съгради. Няма да забрави своите. Веднъж китайски мъдрец купува пред градските порти градинка. Радостен вика приятелите си. Те се учудват, че тя е “толкова малка”. “Малка” - отговаря той с усмивка, - “не е много дълга и широка, но е висока”. И ръката му посочва нагоре към синьото небе. Той знае цената на земната широта за сърцето, което живее с радост в небето. Нямаме ли и ние нашата “малка градинка”, но с простор към небето.

б. Мощ. Ако се крием в Него, ще е най-безопасно за нас. Той ще надмогне всичко. Ако радостта ни е в Бога, нищо няма да я смрази, засенчи или ограби.

Там е силата ни.

Животът е мъртва пустиня. Хората умират от жажда за радост. Да внесем нова струя в живота.

Да не добавяме тъга към световната тъга; нито плач към световния писък или сълзи към морето от сълзи. А да огряваме с лъчи и песни на радост. Един старец очаквал операция от рак на езика. Попитал: “Ще мога ли да пея?”. “Не”. “Тогава почакайте да изпея на Бога последна песен”.

Нека бъде изтъкан от радост целият ни живот. Всеки ден да е един звук от нашия житейски “химн на радостта” в Бога.

Амин.

София, 22 март 1936 г.

Заветът на един умиращ

*“... Елисей ... цар слезе ...
татко мой... лък и стрели...
отвори... стреляй... три
пъти и престана... трябваше
да удариш пет-шест пъти...”*

4 Царе 13:14-19

Заветът на един умиращ е нещо свято. Пред него няма извинения, оправдания, философстване, а благоговение, покорност и готовност за изпълнение. Какво бихте направили, ако вашата майка, чедо или другар изявят някакво желание преди да склонят очи. Всичко. Ще изпълните последната им воля.

И ние стоим пред един умиращ. Елисей - приемник на Илия и голям пророк - живее през IX век пр. Хр. Царят лично го посещава на смъртното му легло. Плаче, като го нарича “татко”. Покъртителна картина. Елисей се надига със сетни сили. За да каже нещо на своя цар, което винаги да помни. Има какво да му завещае. Предава есенцията на своя живот и опитност. Бог от нивата го призова. Видя какво Бог може да направи.

Не за себе си мисли пред лицето на смъртта, а за живите, за царя и народа, за тези, които остават след него. Колко е мил и скъп. Дава едно символично и нагледно обучение: лък, стрели, прозорец, стреляне, мърене. Какво ли значи това? И въобще дали има смисъл. Който мисли, може много да разбере.

Заветът ни учи:

1. Не се обезсърчавай. Сирийците бяха един голям и жесток в победите си враг: “беше ги направил като стъпкана пръст”.

Вярвай, “стреляй”. Защо се боиш и трепериш? Вижда ти се смело и рисковано? И най-големите врагове могат да бъдат победени. Не се предавай. Не падай духом. Няма нищо, с което човек

не би могъл да се справи. И Христос каза: “да бъде според вярата ти”.

Постоянствай. “Трябваше да удариш пет-шест пъти”. Защо спря? Не спирай. Не се връщай напред пътя, когато работиш и се бориш, когато прощаваш, когато се молиш. Накрая успехът ще дойде. А ако успехът все още не идва, значи краят още не е дошъл.

2. Не се задоволявай. “Удари три пъти и престана”. Такъв беше царят. Нали удучи, стига вече.

И ние така спираме. Наполовина вярваме, наполовина следваме и спираме. След добро начало преустановяваме; след успехи почиваме. Не спирай, докато Бог не спре. Смажи враговете си напълно. Стреми се към повече. Съвършенство ни чака.

3. Не се скъпи. Не дръж сметка за изразходваните сили: “удари три пъти, а трябваше...” Имаше възможност, но не я използва.

Скъпим търпението си - не мога ли повече? Скъпим любовта си - не мога ли повече? Дай всичко. С последни сили и възможности. Не спирай по средата. Защо са ти тези стрели? Всичко добро, което Бог ти е дал, хвърли в живота. Ако не го използваш, защо ти е било?

Да оставим настрана нашите досегашни гребни човешки разбирания. Да последваме примера на великите Божи мъже.

Който се е спрял, нека да продължи. Започни, ако искаш да победиш пред хората и пред Бога.

Амин.

София, 8 юни 1939 г.

Чудото с генерала на Сирия

4 Царе 5:1-19.

Животът е чуден: забранените неща стават отново актуални. Така е в Сирия, където самолети, танкове, петролопроводи днес са на мода. Споменава се там за разиграването на една стара чудна история.

Случват се необикновени, чудни неща: с личността, опитността му и с края му.

Чудният генерал

1. “А Нееман, военачалникът на сирийския цар бе велик и почитаем човек”. Бил е в завидно положение и пред царя, и пред народа с военните си подвизи, мъдрост и богатство. Бил е човек на гения.

2. “Но беше прокажен”. Думите са само три, но хвърлят страшна черна сянка върху него. Под блясъка и златната повърхност се крие белегът на смъртта. Едновременно съществуват славата и неволята; успехът и ужасът. А това е реалната картина на човека: отвън за завиждане, отвътре за окайване. Валидна е ако не за всички, то за мнозинството.

Бог даде на Нееман със завидни постижения. Но въпреки това той не можа да познае Бога. Затова Бог му прати проказата. Ние често принуждаваме Бога да си служи със зло.

Човек може да има много добри качества, но ако е “прокажен”, грешен, доброто му нищо не струва. Проказата е страшна болест. Тя е картина на греха.

А грехът е:

а. Жива смърт. Умира се бавно. Ефесяни 2:1: “бяхте мъртви чрез своите престъпления и грехове”.

б. Начин да отстранява. Изключва, елиминира от човешкото общество и от Бога. Един от Хавайските острови се

нарича “Остров на ужаса”. От 1865 г. на него се намирала колонията на прокажените. Една хубава долина е оградена от едната страна от океана, а от другата - от планината. С останалата част от острова я свързва само тесен скалист проход, който се пази от стражи. В тази долина живели нещастниците. Който попадал там, никога не се връщал. Можели са да работят, играят, свирят, спортуват. Но никой не можел да се доближи до тях. Живеели са без надежда.

в. Опасност. Страда и умира не само болният, но заразява и други.

г. Лечим. Нееман може да бъде спасен. Но само чрез Христос. Той не чакаше съвсем да се разложи и тогава да се лекува: 4 Царе 5:11-15. А колко неразумни и небрежни са хората.

Малката пленница

“Дано беше господарят ми при пророка” - тези думи са малка звезда на надеждата.

Тя е робиня, но царица по душа и вяра. Обича неприятеля си и не забравя Бога. Вярна свидетелка е на своя Бог. Малките хора също могат да бъдат полезни.

“Нееман влезе, та съобщи на господаря си.” - имал е доверие в нея.

Готов е да опита. Дано всеки, който чуе за Христа - великия лекар на тяло и душа, да е готов веднага да отиде при Него, както постъпи Нееман.

Прекатурените плановете

“Аз мислех” - така започва той да се оплаква. Но истината се оказва друга.

Враговете на човека са три:

1. Гордостта. Отиде, като взе със себе си жълтици, сребро и грехи. Искаше да направи впечатление. И мислеше: “той непременно ще излезе при мен”. Но Елисей не благоволи, а само прати човек да му отговори.

2. Своенравността. “Че ще призове името... ще помахва ръка и така ще изцери прокажения”. Прилича на пациент, който сам си

носи рецептата и настоява на нея. Мисли си, че трябва да стане така, както той предполага.

Човек все иска да знае повече от Бога: не така; днес няма да се покая; нека Бог направи това. Искаме да се излекуваме от някои нещастия, но не тръзваме по посочения от него път. А ние трябва да знаем, че Божиите мисли и пътища не са като нашите (Исая 55:8).

3. Предразсъдъкът. “Реките на Дамаск, Авана и Фарфар не струват ли повече от всичките води на Израил?” Били по-добри от Йордан. Той се “обърна и си отиде много разгневен”. Но това помогна ли му? Гневът не лекува. Ако не се умиеш в кръвта на Христа, нищо не ще ти помогне. Промени възгледа и оценката си за презираните от теб духовни неща. Като грешиш, губиш много.

Истинските доброжелатели

“Слугите се приближиха та му говориха: Тамко, ако ти бе заръчал нещо голямо, не би ли го извършил? Колко повече като ти каза: окъпи се и се очисти.”

Съдействат му да не изпусне благоприятния случай. Знаят как да му помогнат: апелират първо към чувството му, после и към разума.

Излекуването

1. “Слезе та се потопи”. Той бе готов да свали униформата си; да видят тялото му и онова, което грижливо е скривал. Човек обича да покрива проказата си. Смирението е колкото трудно, толкова и необходимо.

2. “Според гумите на Божия човек”. Ще има спасение, ако послушахме Бога.

3. “Месата му се обновиха като на малко дете”. Колко ефикасно. Колко радикално. Като младенец. Старият грешник става ново създание.

Признанието

“Ето, сега узнах”. Какво? Своите грешки, окаяност, Божия правота, сила и любов.

Колко хора късно познават истината! Но и това е добре, защото други никога не я откриват.

Решението

1. “Нека се даде на слугата ти товар за две мъски от тая пръст”. На свята земя ще ходи; там ще гради живота на нова основа.

2. “Не ще вече”. Дава свято обещание: да не допуска никога вече грешките на стария живот.

Имало граф, който живеел суетно и разпуснато. Но Словото го трогнало. Хвърлил чашата и заровете от прозореца навън и си обещал: никога вече. Накарал да издълбаят тези думи върху камъка при входа на замъка му. “Никога вече” - се превърнали в паролата на живота му.

Знаеш ли, че всъщност когато говорих за Сирийския генерал, исках да говоря за теб? В нещастие си, в твоята проказа ти си като него. Но и в щастие си и благословението можеш да бъдеш пак като него. Искаш ли да бъдеш здрав и щастлив? Ела при Христа!

Амин.

София, 15 юни 1941 г.

Ударил е часът на Бога

“Нека стане известно днес, че ти си Бог”.

3 царе 18:36.

Както в живота на отделната личност, така и в историята на цели народи можем да отбележим периоди на духовни приливи и отливи. В един от страшните духовни отливи 900 г. пр. Хр. живял големият еврейски пророк Илия.

На тронът е Ахав. За него е казано: “върши зло пред Господа повече от всички преди него”. Достатъчно е това да се знае за него - най-лошата, но същевременно и най-справедливата атестация. Цели 22 години той си играеше с народа и с Бога. Жени се за езичница от Сидон и въвежда езичеството в своето царство.

Но Бог не стои. За три години небесата се затварят за земята на вероотстъпника-цар: не пада нито капка гъжд, не заблестява роса. Страшна суша и глад морят хората и добитъка. Царят тръгва да търси храна и фураж.

Тогава Илия се изпречва на пътя му. Не ти ли стига това наказание? Толкова ли си корав, та не разбираш езика на Бога? Ела, нагледно да ти докажа, кой е истинският Бог. Свикай народа; говеди и пророците на Ваала на Кармил. Там ще се реши съдбата на Бога.

Народът пъпли нагоре. Събира се множество любопитни и боязливи люде. Илия е сред тях: “Който е за Ваала, нека на него да се моли. Който е за Бога - да дойде при мен”. Цял ден Вааловите пророци викат и късат месата си; но чудото не става.

Привечер, всичко живо се събира около Илия. Какво ли ще стане? Горкият малко време има. Той е строг; погледът му блести като светкавица; гласът му гърми като буря. Отива до олтара: “Нека стане известно...”.

Ударил е часът на Бога. Ако не сполучи, всички ще го поругаят, ще го удавят в заплювки. Но Илия мисли другояче: Бог трябва да се прояви, хората трябва да се убедят в неговата сила и реалност.

Време е

Ние живеем в подобни времена. Кой не чувства, че нещо трябва да стане? Кой не вижда, че небесата са затворени? Кой не е убеден, че промяната трябва да настъпи? Не може все така да се живее. Живеем в Ахавови времена. Кое е характерното?

Безнадеждността и безверието давят вярата в истинския Бог. Истината е поругана, съвестта - приспана.

Малко ли са днес тези, които искат да премахнат вярата в Бога? Не се ли издигат нови идоли? Не се ли развяват нови знамена? Колко са останали под кръстното знаме на Христос? Ще бъдеш и мразен, и гонен, и подтискан, даже и убиван, ако искаш да останеш верен на Бога. Такова е нашето време.

2. “Оставихте Господните заповеди” (3 Царе 18 глава). Това е вярно особено за тези, които искат да минат за религиозни. Държим ли на Господните заповеди? Ние знаем за себе си. Какво стана вчера и днес; какво мислим да направим утре? Божия заповед ли е? Колко хора минават по тесния път? Колко обичат другите като себе си? Колко правят на другите това, което искат да им правят на самите тях? Колко прощават 77 пъти по 7? Водим ли се от тези заповеди?

Докога ще има страдания, неправди, сълзи, безбожие, войни? Докога ще се богохулства? Сякаш е решена съдбата на Бога - да си мълчи затворен в небето. Докога злото ще тържествува? Не е ли време “да стане...”

Възможно е

Но не за всеки. Само за погледа и вярата на последователите на Илия; за тези, които носят в себе си нещо пророческо.

Така е вървял светът, така и ще продължи. Не можем да го поправим.

Кое ни спъва?

1. “Само аз останах” (3 Царе 18:22). Каква болка изразява Илия, но и каква вяра. Един против хиляди; последният, но все пак горд, смел, дързък.

Сам съм като се огледам. Какво мога да сторя в дома, училището, магазините, препълнени с безбожници? Малко сме.

Това не е обаче призив за отчаяние. Напротив: повеля за решителна борба. Трябваше ли и Илия да млъкне? Да се крие ли? Да стане ли като гругите? Един е, нека и той да падне. Така се превзема крепостта на света.

2. “Водата обикаляше около олтара” (3 Царе 18:35). Всичко е плувнало във вода - и жертвеник, и жертва, и окопи. Не е останало нищо сухо, нищо запазено. Как да се възпламени? Невъзможно.

Олтарите са потънали в светски води; затова Божият огън не гори. Как да стоиш повече там?

Как ще стане?

1. “Той поправи Господния олтар” (3 Царе 18:30). От религията трябва да се започне. Върху верските развалини да въздигнем нови олтари. Да ги построим преди всичко останало: железници, пътища, фабрики, оръжия, граници. Така ще настъпят нови времена. Оттук се започва. Вземете пример от историята. Народ без Бог лесно се погубва.

2. “И каза: Господи, нека...” (3 Царе 18:36). Да не отлагаме за утре. Да не се боим от резултатите, ако Бог е Бог... Трябва да вярваме до мозъка на костите си. Да поставим въпросите алтернативно и да започнем работа.

3. “Огън от Господа падна” (3 Царе 18:38). Небесният огън ще ни спаси. Той ще извърши най-важното. Когато духовният огън загори в нас, тогава “пръстта” ще бъде изпоядена. Ще се освободим от нашата земна робия, “камъните” на препъването и греховете ще бъдат пометени, “водите” на обезсърченията, в които днес се давим, ще се изпарят.

4. “И заваля силен дъжд” (3 Царе 18:45). Чак тогава небесата ще се отварят. Това, което ни е липсвало години наред, ще го имаме в изобилие. Бог ни говори и чрез суша, и чрез дъжд. Благословенията

ще ливнат над главите ни. Нашата мъка и труд ще дадат изобилен плод. Надеждите ни ще се раззеленят.

Не бива да се чака. Обезверяването става все по-голямо; злините по-силни. Ударил е часът на Бога, а това означава, че е ударил и нашият час за борба и победа.

Часът е вече ударил. Илиевци, излезте! Защитете своя Бог. Разбийте лъжовните кумири. Трудете се и молете се, докато хората край вас се уверят и извикат: “Йехова, това е Бог”.

Да живеем всеки ден с това решение и молба: “Нека...”

Амин.

София, 23 октомври 1938 г.

София, 30 май 1943 г.

Какво може един човек

“Само аз останах Господен пророк”.

3 Царе 18:22.

Когато говорим за възможностите на един-единствен човек, искам да поставим въпроса на лична почва. Ще го решаваме преди всичко по отношение на самите нас. По този начин той се свежда конкретно до: какво мога аз?

Грешките на индигида

1. Подценява се. Живеем във времена, в които отделният човек се намира в опасност да бъде обезличен. А оттам до подценяването има само една стъпка. Някой работи с огромния “организъм” на народа например, а всички останали са безволеви частици от него. Друг мисли и решава. Доминират масата, големината, тежестта. Основна мярка е числеността; тя има решаващата дума. Ценно е това, което е голямо и много. Масата се налага.

2. Повлиява се. Остава се пороят на времето да го завлече.

3. Обезсърчава се. Илия е на Кармил. Двубой между боговете. За Божията чест Илия се излага на опасност. Оглежда се: никой няма край него; сам самичък е. “Само аз останах Господен пророк” - каква болка има в тези думи. Сълзи заблестяват в очите му. Дотук ли стигнахме? Това пред мен не е ли Божият народ? А кой е с Бога?

Често и ние изпадаме в подобно положение. Къде са Божиите хора? Какво стана с вярващите? Къде са християните? Къде са църковниците? Само аз ли да вярвам, да се моля, да ходя на църква, да съм честен, да чета Библията, да не крада, да не лъжа, да не греша.

Но има и гордост в тези думи. Чест е за мен, че всичко стига до мен, че от мен зависи изходът.

Зависи с кого

Няма абсолютна изолираност и самота. Привидно Илия бе сам, но всъщност имаше Един с него.

Съществуват две възможности за всеки - да бъде:

1. Със Сатана. Той е невидимият вожд и господар на мнозина. И тогава е тежко.

Ахав внесе чужд култ. Поквари Божия народ. Юда предаде Божия син. Настъпиха войни, разрушения на църкви, на народи и домове.

Този път отвежда до ада.

2. С Бога. Той също може да води и вдъхновява. Блазе му. Само заради Бога Илия бе способен на такъв безсмъртен подвиг.

Христос казва: “аз и Отец ми едно сме”. И показва що е любов, правда, съвършенство.

Този е пътят към рая.

Възможностите на индигуда

1. Сам да каже истината. Ахав го пита: (3 Царе 18:17) “ти ли смутителю?” А той отговори: “не аз смущавам Израиля, но ти и твоят дом”. Какво от това, че е цар? Нима стои по-горе от истината? Какво от това, ако тя струва живота му: нима една смърт за истината не е по-ценна от един живот на лъжи?

Човек може да казва истината на всеки и всякога. Въпреки че може скъпо да плати за това, ще победи като я каже. Евреи 13:6: “Господ ми е помощник; няма да се убоя. Какво ще ми стори човек?” Да сме смели, когато сме с Бога.

2. Сам да стои на Божия страна. Близо хиляда чужди жреци; цар и царица; хиляден народ са срещу него. Той е сам.

Като се огледаме не откриваме ли, че сме в същото положение? Но да не се боим; да не се срашим да се определим за Бога. Дори и сам, но вярвай.

3. Сам приканва на състезание. Към двубой. Така направи и Давид.

Можем да се осмеляваме да рискуваме, когато се касае за Божието име и чест. Да откриваме несъстоятелността и жалкото състояние на тези, които не са от Бога.

4. Сам поправи разнебитения олтар. При такава голяма работа в такъв решителен момент той не се усъмни, че ще успее.

Днес има разрушени олтари. Те чакат Илиевците си - и вън, и в душите. Да се заловим за възстановяването на вярата, честността, любовта, християнството.

5. Сам слага жертва. Никой нищо не дава. Даже вода отгоре наливат.

Не гледай другите. Ти прinesi жертвите си; ти изпълни дълга си. Чуждите води няма да удавят твоята жертва.

6. Сам се увери в Бога. “Огън падна от Господа”. Как? Той го измоли. И вече знае: Бог има уши; Бог е силен. Няма нужда други да му казват това.

7. Сам засрами цял народ. Неговото положение действително не бе лесно. Но можете ли да си представите колко засрамени бяха останалите. Как са го гледали в очите?

Той се наложи. Човекът с Бога прави винаги болшинство. Краят му е: възтържествуване.

Бог и индивидът

С Илия си послужи.

Ной стана родоначалник на нов свят.

Моисей избави от вековно робство народа си.

Павел разпръсна евангелската вест широко по света.

Ами с нас?!

Чудни възможности дава за цъфтеж и ускоряване.

Ние какво можем? Аз какво мога?

Примерът е пред нас. Илиевци!

Амин.

София, 8 септември 1940 г.

София, 2 декември 1945 г.

Ратник на живия Бог

*“Докога ще се колебаете между
две мнения... вие призовете
името на вашия бог, а аз ще
призова името на Господа...
и всичките люде рекоха:
Йехова той е Бог...”*

3 Царе 18:21-40

Приятели, този път ще се занимаем с темата: Ратникът на живия Бог.

В Стария Завет ни се рисуват сцени, които са образцови по своята драматичност; споменават се моменти, които държат човека в такова напрежение, каквото другаде едва ли ще изпитаме. Един такъв момент е онзи, в който смелият пророк Илия, застанал на гръбнака на Кармилската планина, заобиколен от неприятели, ратува за живия Бог, който може и върши чудеса.

Острият повук

Израил е избраният Божи народ. Той се открива още на неговите патриарси, пази го по време на робство, води го през пустинята, докато най-сетне стигне обещаната земя. Но тук Божият народ е заобиколен от други народи, които не познават Йехова. Те търсят своя Бог ту в плодородието на природата, ту в нейната красота, в нейното изобилие или в радостите на живота. И тези чужденци започват да се промъкват между Израилските синове, носейки със себе си заразата на езичеството. Докато един ден Изавела, гъщерята на Сидонския цар, става царица на Божия народ. Каква гавра и какво злощастие! В сърцето на израилския народ започват да никнат като гъби жертвениците на Ваала. И цял народ се подхлъзва: забравя своя изпитан, жив Бог, обръща му гръб и отива да петни себе си, своето верско достойнство пред мъртвите и глунави езически идоли. Нима Богът на техните отци

им се вижда толкова беден, толкова строг и взискателен, че търсят такъв, когото могат да лъжат.

Но всяко изоставяне на Бога влече след себе си злини. Така е и в дадения случай. Бог затвори небесата: за години подред капка дъжд не падна на грешната израилска земя. Тези Божии отстъпници трябва да познаят кой е истинският Бог. Но и това не помогна. Те не можаха да се самоопределят напълно. Съмняваха се във Ваала, съмняваха се и в Йехова. Затова пророкът иска нагледно и недвусмислено да им докаже в кого трябва да вярват. И той призовава всички да дойдат на гористия хребет на планината Кармил. Там се е съблизил народът-изменник, жалките свещеници на мъртвия бог, там е и царят Ахав, който позволи да бъдат изоставени Господните заповеди. Ето че Божият ратник застава пред всички. Те вперват очи в него. И в гърдите на всеки израилтянин оживява по нещо от старата вяра. Той се провиква мощно: “Докога ще се колебаете между две мнения. А Йехова...” Неговата смела и решителна душа не може да търпи тази двойственост у народа. Или с Бога, или против него. Среден път няма. И този вик разтърсва много сърца, разклаща много души; той предизвиква към размисъл цял народ. И този повик на божия ратник прозвучава през дългия низ от векове и стига до нашите уши. Днес не се правят вече идоли от дърво, но ние имаме други такива; изградили сме ги с нашите мисли, идеали, стремежи. Ние се опитваме да служим и на Бога, и на нашите любимци-идоли. Но то е невъзможно, то е само една самоизмама, защото право е казал Христос: “не можете да служите на Бога и на Мамона”. Колко често сме се разколебавали в своята вяра. Когато дойдат трудностите, когато пресата на живота ни притисне, тогава ние се питаме дали сме на прав път. Съмнението започва да гризе в гърдите ни. А още по-печално е това, когато то става с хора вярващи, които не знаят какво да правят: дали да държат още на старата си вяра или да протегнат ръце към нещо ново. Тежко на такива, които се колебаят между две мнения: или наляво, или надясно; или да бъдем топли, или студени. Докога - пита Бог, - ще се лутате? Бог не може да търпи една такава двойственост, неустановеност, защото той е “Бог ревнив”.

Събоносният двубой

Дошъл е вече решителният час. На всеки ще стане ясно кой е истинският и живият Бог. Но за отбелязване е, че страните не са еднакви. На едната страна са стотиците свещеници и голямата част от народа, а на другата - има само един борец, Илия. Със скръб в душата си той казва: “Само аз останах Господен пророк”. Кой може да измери тъгата, която се крие в тези думи? Страшно и опасно е да останеш сам и всички да са против теб. Но той всъщност не беше съвсем сам. Имаше един с него. А това е важното. Не колко са с теб, а кой. Бог беше с този самотен ратник. Затова, макар и сам, той трябваше да победи. Защото “когато Бог е с нас, кой може да бъде против нас?” Трябва да се отбележат две неща:

Първо, той имаше увереността, че е на правилната страна. Вярата му е била непоклатима. Въпреки че пред него е стоял толкова голям и вражески настроен народ, въпреки че стотици след тях са били служители на чуждия Бог, Илия твърдо е вярвал в крайната победа. И той толкова се срастнал с тази си вяра, че тя му станала кръв от кръвта и плът от плътта. “Аз съм сигурен” - се провиква ап. Павел и затова е могъл да отбележи такива големи успехи. Това е била и песента на всички мъченици на вярата, които са умирали по клади, арени и затвори. За тях не е имало абсолютно никакво съмнение. И затова те са извършвали подвизи, затова са правили чудеса.

Второ, той имаше ревност за Бога. Илия бе човекът, който бе отдал на Бога всичко що имаше: душа и тяло, живот и способности. Той се беше предоставил на Божие разположение. Той бе станал напълно негов: божи човек.

Прекрасно е да видим пред себе си някой, който напълно се е отдал на някаква кауза: това може да стане на спортното игрище, в кабинета на учения, в болницата, храма, селото. И творци са само тези от тях, които създават нещо трайно.

Чудната победа

Ето че стотици жреци започват да се молят: техният бог трябва да прати огън. Но всичко е напразно. Часовете минават.

Ето свечерява се. Те викат, те късат месата си, защото борбата е на живот или смърт, но резултат няма. Тогава Илия призовава народа. Той поправя Господния олтар. На колко места и днес този олтар е още разрушен. Той лежи в развалини. Трябва да бъде отново въздигнат и осветен. Чисти ръце трябва да принесат в жертва най-доброто, което имат.

И тогава Илия започва да се моли. Не за себе си. Не за своя слава, та хората в почуда да падат пред нозете му. Но за “да стане известно, че Ти си Бог...” И ето, в миг, кладата с жертвата лумва. Огнени езици като змии се вият нагоре към небесата. Лицата на всички стават червени - дали от огъня или пък от срам. Как са могли досега да се съмняват в един такъв Бог, който върши чудеса; който чува молитви; който е жив и истинен? И тогава всички падат на лицата си, отварят уста и цялата планина потрепва от тяхното признание: “Наистина Йехова е Бог.”

Ето как само един вярващ, ревностен и предан ратник за Бога, може да спечели цял народ. Нека и ние да вървим по неговите стъпки, да не се отчайваме, нека и ние да се въодушевяваме от неговия светъл пример. И най-сетне да станем такива като него. Нека и ние да работим и да върнем нашия народ към живия Бог.

Амин.

София, 30 септември 1934 г.

Между две мнения

*“Докога ще се колебаете между
две мнения? Ако Йехова е Бог
следвайте го, ако Ваал...”*

3 Царе 18:21.

В тези гуми се отразява и кипи пламенният дух на един от най-енергичните и смели пророци - Илия. Молитвите му към Бога и вярата му в Него бяха толкова силни, че можеха за години да затворят небесата, така че капка дъжд да не падне от тях, или да разпалват жертви и олтари, потопени във вода. Когато ставало дума за Бога, когато се докосвал до Неговите интереси, име и влияние, той забравял себе си напълно. Стигал е дотам, че се е решавал да се бори за Бога.

И много естествено, един такъв човек не може да търпи двойствеността. Той я бичува и зове към определяне. Започва да обвинява дори и царя - дотам го довежда ревностното му поведение.

Веднъж народът се събрал на планината Кармил по царска заповед, подтикната пак от пророка. Сред тях били и стотиците пророци на Ваала. Какво ще става? Ето че Илия излязъл напред и с укор и болка извикал: “Докога ще се колебаете...”.

Кои са те?

Борбата тогава се водила между Йехова и Ваала. А днес тя е между Бога и света; вярата и безверието.

Едва ли има хора, напълно и безрезервно отгадени на Бога, или такива, които да са само за света. Днес страдаме от двубожие: опитваме се да служим и на Бога, и на Мамона. Това отбеляза още Христос на времето си. Това е основната ни грешка и вина; това е днешното заставане “между две мнения”.

Защо сме там?

1. От интерес. Да харесваш религията, нейното съдържание и лозунги, а да живееш като че ли няма Бог, е колебание “между две мнения”. Да се откъснем от света - а именно да се отречем от лъжа, от неправди, да събудим съвестта и отговорността си, - определено би ни оцетило и би създавало много неприятности. Но ако се откажем от Бога, какво тогава ще стане - не бихме могли да живеем и час сред лъжи, неправди, несигурност, безотговорност, - а това би направило живота невъзможен. Затова се съгласяваме и с двете: на кого каквото му допада.

2. От страх. Страхуваме се, че ще ни се надсмеят, че ще ни гонят или дори че ще загубим положението си и службата си. Защо да си разваляме удобството? Прави се отстъпка на грубата сила и обстоятелствата.

3. Поради влияние и авторитет. След като царят е въвел тази служба и той прави така, защо не и аз? Хората на науката, които са царе на царства без граници, влияят много върху останалия народ. Хората с обществено положение са отговорни за народното неверие, защото никога не са дали добър пример.

Имате ли основание?

“Докога” пита пророкът? Нима не ви стига? Толкова чудеса извърши Бог за вас. Не виждаме ли и ние, че от Бога зависим? Не виждаме ли, че все по-зле става? Докога и ние? Докога ще се готвим за войни? Докога ще се онеправдаваме?

“Не отговориха ни дума”. Това е забележително. Няма какво да се каже като възражение. Какво ще загубиш, ако си с Бога? С какво ще ти навреди вярата ти? Какво ще спечелиш като служиш на Мамона?

Какво от това?

Положението е тягостно, когато хората не са се определили. И Христос каза: “На двама господари не...”

1. Вредни са за себе си. Обезличават се; лишават се от духовен растеж, защото нямат гръбнак.

2. Вредни са за другите. Съблазняват; застанали на прага, не позволяват друг да влезе.

3. Вредни са за делото. Спъват; колебанието не е довело никого до Бога. Светът получава тласък само от решителните и изцяло преданите хора.

Какво да се прави?

1. “Ако”. На колко свободна позиция застава пророкът. Това прави впечатление: предоставя на хората да опитат и обмислят.

а. не мами. Не иска да представи положението такова, каквото не е или да го подсили в някое отношение.

б. не напранва. Човек сам трябва да намери и избере; да има убеждение и любов.

в. не се бои. Предварително знае, че ще отговори; та Той е най-доброто.

2. “Следвай го”. След като си проверил, твой грях е да се определиш. Духовният флирт не е позволен. Не може и двете: не се смесват злоба с любов и светлина с тъмнина.

Има ли такива хора между нас? Ще ни бъде по-леко, ако не се самозалъгваме.

Амин.

София, 21 март 1937 г.

Примерът на една царица

*“И Савската царица... чу...
дойде... говори... в своята
си земя”.*

3 Царе 10:1-13

“Примерът на една царица”.

В дълбока древност, преди три хилядолетия в южна Арабия живяла Савската царица. Коя е била тя, какво е било нейното име - ние не знаем. Едно само знаем, което е достатъчно, за да я направим незабравима през вековете - отиването ѝ до мъдрия цар Соломон. И до днес тя живее в паметта на източните народи. И до днес с почит се говори за нейната неземна красота и труден подвиг. Ние спокойно можем да кажем, че тя е била жена с широка душа.

Даже Христос в една от своите речи споменава за нея и казва: “Южната царица ще се яви на съда с това поколение и ще го съди, защото тя дойде от края на земята, за да чуе Соломоновата мъдрост”. Сам Христос намира нещо извънредно ценно в живота на тази езическа царица и затова я сочи като пример.

Почетете се от нея. Тръгнете по нейните блажени стъпки, тя и вие да споделите нейната завидна участ. Направете това, което направи тя. А казаното за нея не е само едно минало събитие, но и един вечен символ: Савската царица потърси Соломон. Царицата-душа трябва да потърси Царя-Христос.

Искам днес да говоря на душите; искам днес да пробудя волята, искам да насоча нозете в нов път - в пътя на Христа.

Имаме достатъчно основания:

а. Тя беше царица. Живееше в страна, смятана за щастлива; пред нея се трупаха радостите на живота; блясъкът на златото не угасваше пред нейните очи; трапезите бяха пищни; разнообразието безкрайно. И въпреки това стана да потърси нещо

друго. А какви сме ние спрямо нея? Роби, бедни, не в злато, а в пръст; не край трапези, а на сухи кори; не щастливи, а в сълзи и скука. Тогава не трябва ли и ние да тръгнем нанякъде? Не трябва ли и ние да потърсим нещо трайно? След като царските души правят усилие към нещо по-добро, колко в по-голяма степен то е нужно за нас малките и обикновените.

б. Какво е Соломон пред Христа? За един смъртен човек като Соломон тя тръгна по далечни пътища. Не трябва ли и ние да тръгнем към Онзи, който е “същият вчера, днес и вовеку”? Какво е мъдростта на Соломон пред тази на Христа, “в когото са скрити всичките съкровища на премъдростта и знанието”? Каква е морето. Сам Соломон каза: “Ето, тук има повече от Соломон”. Христе, Ти си повече от всичко. Кои ще се мери с Теб? Твоят палат е целият свят; Твоята войска са легиони ангели; подножие на нозете Ти е огромната земя; трон Ти е небето; корона Ти е слънцето - корона най-светла от всичките корони. Ако Савската царица направи подвиг заради един човек, кажете тогава, какво трябва да сторим ние за един Бог?

Примерът на една царица е пример изобличаващ и пример насърчаващ.

1. Предпоставките за подвига. Кое накара Савската царица да остави трон и царство? Кое ѝ даде сила да мине пустини и гори? Главно две неща:

а. “като чу да се прочува Соломон”. Това е искрата. Нейните кораби са кръстосвали моретата на познатия тогава свят; нозете на нейните хора са стъпвали по всички земи. Един ден при нея идва флотски капитан. Разказва ѝ за палата на Соломон, направен от слонова кост. Говори ѝ за неговото несметно богатство, а най-вече възхвалява го забравящата му мъдрост. И царицата го слуша внимателно, унесена в разказите му. Идват и други - втори, трети. И все същото повтарят: живее някъде човекът-чудо за времето си.

Не сме ли чули за Христа? Не се ли носи днес по целия свят от

уста на уста благата вест за спасение на душата и щастие в живота? Кой не знае за вярата в Христа, която мъртви възкресяваше? Кой не знае за силата Му, която морета умирваше? Кой не знае за щедростта Му, която хилядите хранеше? Кой не знае за любовта Му, която на Голгота Го отведе? Не стига ли? Какво повече искаме?

б. “да го опита с мъчни за нея въпроси”. Царица беше, а беше духовно бедна; със съдбата на милиони разполагаше, а душата си не можеше да поправи; казваха ѝ всичко, а най-важното не знаеше. Въпросите са били “мъчни”. Колко нощи не е спала и сред пирове сърцето е скърбяло. “Царица съм, а робувам на греха; кой ще ми прости; кой радост ще ми подари; какво ще стане с мен; как да направя поданиците си щастливи?”.

Та малко ли са и нашите мъчни въпроси? Кой не носи болка в душата си? Кой не е проливал сълзи? Ето затова трябва да потърсим Христа.

2. Тя дойде. Всичко, което чуваше да разказват за Соломон, сякаш бе хубава приказка. Нима е вярно? Дали моряците не преувеличават? Ще отида, решава тя. Това трябва да се провери. Тя не може да стои, когато хората говорят, че има такива чудеса в този свят.

Това е най-хубавото: трябва да подложим на проверка онова, което се твърди за Христос. Бил благ - да видим; бил мъдър - да чуем; бил силен - да усетим. Тя отиде:

а. Лично. Не прати свой довереник или чиновник - ще ѝ повторят това, което вече знае. Какво могат да ѝ помогнат? Самата тя трябва да се срещне.

Има неща, които сами трябва да видим; има въпроси, които сами трябва да разрешим. Делегации не се пращат, особено пред Бога!

б. “от кращата на земята”. Нейният път криволичи през горещи пустини, диви планини и буйни реки. Много земи трябва да премине, докато стигне земята на Соломон. Но и това не я спря. За този, който иска, няма дълъг път.

Че си бил далеч от Бога - нищо. Тръгни като Савската царица. Че е далеч онзи ден, когато си се молил за последен път - нищо, опитай днес. Че са далеч онези часове, когато си се задълбочавал радостен в Библията - нищо, днес пак можеш да ги имаш. Тръгни оттам, откъдето си.

А всичко днес е толкова близо и толкова лесно. Не трябва да минаваш хиляди километри, за да стигнеш църква. Не ти се налага да прекосяваш пустини, за да чуеш проповед. Дори когато сме близо, не отиваме при Христа. Не правим никакви усилия. Когато едно сляпо момиченце получило за подарък Библия на специален шрифт, проблем било за нея да я прочете. Налагало се, за да се изхранва, да работи груба работа и ръцете ѝ от нея загрубявали, не можела вече да чете по тази азбука. Животът ѝ бил суров. Но, целувайки за сетен път със сълзи на очи Библията си, тя открила, че може по устните да прокара написаното и така да чете. А ние какво правим?

3. Тя нямаше покана. Тръгна на риск. Нито той я познава, нито тя него. Дали ще я приеме. Тя ще се моли за това, ще настоява. Нали е мъдър? Най-сетне с молби ще го сломи.

Преди да тръгнем към Христа, от векове, отдалеч звучи топлият Му глас: “елата при мен...”. Той няма да изпъди никого. При Бога има място за всеки. Нещо повече: Той е дошъл при нас; “колко пъти исках да ви събера...”; “стоя и хлопам”. Очаквани сме, желани сме, радостта ни ще бъде голяма. Да си припомним притчата за Блудния син.

4. Въпреки положението си.

а. Тя бе царица. Как да тръгне? Какво ще кажат? При това е жена.

Не трябва нищо да ни спира в пътя ни.

б. Имаше си своя религия. Не каза: не ми трябва повече; достатъчно ми е наследството от дедите; това не е измяна. Тя не се обяви против “чуждото”; чуждестранното. Тя знаеше, че за доброто няма граници. То е универсално.

Колко нещастници има, които заради някаква наследена религия отхвърлят Христа. Държат лошото, защото било свое и старо; отхвърлят доброто, защото било чуждестранно и ново. Колко много има да се учим от тази езичница.

5. Стигна чак до него. Пътят е дълъг - към три хиляди километра. Камилите са добре натоварени с провизии и погаръци; войните са готови за всяко бедуинско нападение; керванът се проточва през пустини и поля; генем са в шатри; нощем по хладина вървят напред. След близо два месеца път стигат прославения Йерусалим. Храмът на Соломон и палатите му греят, сякаш самото слънце е слязло на земята. Облича тя най-скъпата си премяна: грехи, изтъкани със златни нишки и обшити с искрящи гуаманти. И отива направо в двореца. Не разпитва; не иска отдалеч да наблюдава. Трябва да докосне ръката му; да чуе думите му; да се вгледа в очите му.

А някоя, по пътя към Бога, стигат само до пастира или до църквата. И там спират. А си мислят, че са при Христа. Напред докрай! Докато не стигнеш целта, не се задоволявай с нищо.

6. Тя каза всичко. “Товори с него за всичко, що имаше в сърцето си”. Влиза в двореца с огромната си свита. Ето я в тронната зала. Всички благоговаят пред нейната младост и красота. Царят слиза от трона, направен от слонова кост, подава ѝ ръка и заговарят като стари приятели. Те са сами. От толкова години тя търси и се мъчи. А ето го човекът. Ето го идеалът. Много нещо се е набрало в нея. Всичко му открива. И той я разбира.

Когато отидем при Бога, трябва да говорим. Да излеем душите си пред него. Да споменем за болките и радостите, за съмненията и копнежите. И ще ни олекне.

7. Тя се трогна. Часовете летят, а и дните подир тях. А има толкова много да се каже. И остава за дълго при него. Колкото повече стои, толкова по-мъчно ѝ е да се раздели. Един ден, поразена отново от богатствата на неговата от Бога дадена му мъдрост,

повече, отколкото от златния блясък на несметните му съкровища, извиква, разперила ръце в забрава и впила поглед в небесата: “Верен беше слухът... не вярвах, докато не дойдох... нито половината не ми е казана... честити мъжете... да бъде благословен Господ...”

Който е стигнал до Христа и е бил с Него, който е виждал Неговото богатство и величие, не може да стои спокоен. Той ще пее, ще Го хвали. Думите не ще могат да открият трепета на душата му.

8. Даде съкровищата си. Само след един жест на нейната царствена ръка хората ѝ донесят в залата купища от злато, аромати, скъпи камъни. Нейният дар надминава половин милиард.

Какво да гадеш на Христос? Той иска само едно: “сине мой, дай сърцето си”. Само това заслужава. Останалото би било обидно.

9. Тя взе.

а. “каквото поиска”. Всичко онова, което години наред търсеше и никъде на намираше, е пред нея в изобилие.

При Бога ще намерим най-скъпото, най-драгото, най-търсеното.

б. “освен онова, което ѝ даде доброволно”. Получи неща, за които никога не бе помислила. Тя бе слисана от изобилието и изненадите.

При Бог ще намериш повече, отколкото очакваш. Ако едно искаш, десет ще ти даде.

10. Тя се върна. “Отиде в своята си земя”. Радостна и щастлива. Сега вече сърцето ѝ е пълно. Радост като слънце грее в нея. Благородството блести като злато. Любовта разлива своите аромати. Най-доброто, което беше получила от най-добрия, занесе при своите си. И цялото ѝ царство се промени.

Когато се върнем по своите места, хората трябва да познаят, че сме били при Бога. Ще се върнем там, където сме били, за да направим и другите щастливи.

Много неща можем да направим в живота. Много пътища можем да обходим. Но всичко ще бъде напразно, ако не минем по пътеките на Савската царица.

И твоята Царица-душа трябва да отиде при Царя-Христа.

Амин.

София, 23 октомври 1938 г.

София, 18 февруари 1945 г.

Хотанца, 9 март 1945 г.

Варна, 8 април 1945 г.

Кюстендил, 25 юни 1945 г.

Бургас, 5 юли 1945 г.

Бог ни зове

“Господ повика Самуил и той рече: ето ме”.

1 Царе 3:4.

“Бог ни зове”.

Един от най-милите и трогателни разкази в Стария Завет е този за малкия Самуил. Изискан е от Бога, както показва името му, и е посветен пак Нему. Още като дете служи в храма Господен. Веднъж късно през нощта става нещо чудно. Навън всичко е спокойно; в храма владее гробна тишина; свещеникът спи; светилникът едва мъжди, а Самуил дочува някой да го вика по име. Защо ли? Става. Но това не е Илия. Чува повторно гласа и пак става, но не намира Онзи, който го зове. И когато за трети път чува името си, познава, че това е глас отгоре и каза: “ето ме”. “Господ повика...”

Това стои над всичко

Така сме поставени в живота, че имаме задължения към безброй неща. Животът е станал извънредно сложен; ние трябва да отговорим на всяка негова нужда. Ние сме заобиколени от редица фактори, които изявяват своите претенции, викаат, зоват и искат да ни ангажират. Това става или легално - като се стремят да ни спечелят за себе си, - или пък със сила - като ни се налагат. Ослушайте се и ще чуете безброй гласове - ту канещи, ту заплашващи. Много неща ни зоват, привличат вниманието ни, разпъват ни понякога на кръст. От къде да започнем? Родината зове да бъдем самоотвержени, предани, верни и дейни. Църквата зове да я подкрепим и да презърнем нейното учение. Домът зове да се грижим за жена и деца. Обществото зове да го просветим. Политическите движения зоват да се наредим под техните знамена. Икономическите системи искат да ги подкрепим и приложим. Тялото зове да го облечем и нахраним. Всичко за себе си иска да ни спечели - такъв е животът.

Но към това и над всичко това има и един друг глас, гласът на Бога. И ако ние изпълняваме грижливо и съвестно другите си задължения, не по-малко усърдни трябва да бъдем и в това отношение.

Защото той е Бог, защото стои над всичко, защото Той може да изисква само най-важното - а то е такава, независимо дали ние го чувстваме по този начин.

Да не обиждаме Бога като Го поставяме на второ място. Божият глас да заглуши всичко останало. Божиите искания да изместят всички други.

За какво ни зове?

1. За да ни спаси. “Не познаваше още Господ”, “беше си легнал” - това се казва за Самуил. Но гласът на Бога промени и двете обстоятелства: Самуил се пробуди и позна Бога.

Колко души са спящи в живота. Никога не са отворили очи, за да видят духовната му реалност и духовния му смисъл. Дните си прекарват напразно - от един лъжлив сън в друг. И това било живот. Не, това е измама.

Колко много са тези, които “не познават Господа”, даже когато са в храма. Не познават волята му, вървят по пътища, които отвеждат към погубел.

Бог зове и едните, и другите. Докога ще проспивате живота си? Докога с измамни сънища ще се занимавате? Накъде отивате? Знаете ли края? Елате при Мен, за да има живот и радост.

Но най-печалното и осъдителното е, когато човек сам се осъди на смърт при наличността на възможност за спасение.

Днес Бог вика, за да ни спаси. А един ден ще ни повика, за да ни съди. Първото можеш да отхвърлиш, но второто непременно ще те сполети.

2. За работа. Повика го, за да го направи пророк: даде му уста, за да говори, и ръка, за да направлява. Времената бяха мрачни; злото се беше промъкнало и в храма; тържествуваха разпуснатост и подкупничество сред свещеническите Илиеви синове. Живееха “без

видение”; нямаха взор и устрем. “Светилникът още не беше загаснал”, но натам вървеше. Краят на времето приближаваше.

Не са ли същите времената, в които живеем? Бог иска да ни даде нови видения, импулси, да отвори пътища. Бог иска да запалим и разгорим Неговия светилник, та да блести. Той иска да премахнем гнилото от живота си и на неговото място да поставим само здравето. Иска да ни направи вдъхновени зидари в този разкапващ се и разлагащ се свят. Бог зове да работим за доброто на другите хора. Вика ни, за да ни прати там, където има гладни - за да ги нахраним, където има отчаяни - за да ги насърчим, за да укротим озлобените, да просветим невежите, да упътим заблудените, да спасим загубените, да научим на мъдрост безверните.

Който не е работил за Бога, значи още не е изпълнил неговия зов. Бог говори не само за да слушаме.

А работа има много. “Жетвата е много, а работниците ...”

3. Дали сме на мястото си? Там, където ни е поставил и където трябва да бъдем? Той ни търси в храма, а ние се скитосваме по улици, забави и планини. Той ни търси над Библията, а ние сме над вестника и романа. Той ни търси на колене в молитва, а ние тичаме безспирно от място на място и пръскаме отровата на злоезичието. Къде ще бъдем, когато Господ ни повика? Къде ще ни намери, когато дойде? Дали сме на местата си? Можем ли да кажем веднага “ето ме”.

Бог зове. Повика малкия Самуил. Какво ще направи с него? Защо му е необходим? Малки пред Бога няма. На всеки възлага нещо, което може да направи за Бога. Зове ни по име.

За какво Бог ме е призвал? За какво ме е повикал на тази земя? Какво трябва конкретно да сторя за него? Това е основният и върховен въпрос за всеки човек. Преди всичко на него да отговорим и то правилно.

А ние какво правим?

Бог върши своето, а ние какво правим? Имаме няколко възможности. Да се намерим къде сме и да си изберем къде да бъдем.

1. Глухи сме. Не чуваме въобще гласа Му. Създали сме си шумен живот: машини, автомобили, звънци, високоговорители. Влезли сме навътре в света, затова не чуваме Бога.

Не Го чуваме даже и в храма, какъвто бе случаят с Илия.

Вика ни и по три пъти и пак не го долавяме или не го разбираме.

Той знае и може и на глухи да говори, но защо да го предизвикваме?

Тук ли е нашето място?

2. Отхвърляме. Не е за нас, не е толкова важно. Има и други неща, както се казва. А тези други неща са воденичен камък, който доброволно и саморъчно слагаме на врата си и който ни погубва.

3. Извиняваме се. Намираме хиляди причини, все има какво да възразим. А такива всъщност няма. А ако имаше по-важни причини, Бог сам не би ни повикал.

4. Отлагаме. Чакаме да намерим свободно време и свободни средства. А такива никога не ще дойдат. Сякаш повече знаем от Бога кое е належащо.

5. Готови сме. “Ето ме” - извика Самуил. Той не мисли, не се колебае, не се съветва, а веднага предлага себе си. Съди ме, ако нещо е недостойно в мен, прати ме, където намериш за добре. Това е идеалното съчетание: Божият зов и човешката готовност. Когато Бог ни зове, той иска и очаква само едно: нашето “ето ме”.

Досега повикал ли те е Бог? Чу ли днес неговия глас? Какво трябва да правиш? Какво ще му отговориш?

Самуиловци трябва да гледат на Бога - бързи, смели, готови, предани, посветени.

Бог ни зове. Кой ще каже “ето ме”?

Амин.

София, 28 март 1937 г.

Завладяването на света

“Никой не ще може да устои пред вас.”

Второзаконие 11:25.

“Завладяването на света”.

Библията е книга, чрез която Бог говори на всички хора при всички времена и обстоятелства. В нейните страници не са включени само исторически събития, но и вечни истини, които никога не остаряват и са от значение за човешкия род. Такъв е и нашият стих: “Никой не ще устои...” Някога Бог каза това на своите избрани, които трябваше да бягат от робство, да минават през морета и пустини, да се бият с жестоки неприятели, докато стигнат обещаната земя - земята на свободата и щастие. И днес Той го повтаря на своите избраници, които подобно на предците си трябва да се борят с още по-упорити, може би, видими или невидими неприятели и тъмни сили, докато покорят света на Бога - техния вожд, вдъхновител и любимец. Тези думи са богати, силни и вдъхновяващи.

Призиванието ни

Това е първата и голяма мисъл, която се подчертава и изяснява.

1. Вмешателство. С нашите разбирания, вяра и дух не трябва да се ограничим само между четирите стени на църквата. Не трябва от нищо да се страхуваме като Божи хора, не трябва да се изолираме от околната среда.

а. в света. Светът е огромен. Милиарди души има на тази грешна земя. Колко от тях са чули за Христа? Колко са повярвали? Колко са станали нови хора, което е най-важното? В това отношение се открива една огромна задача на разните мисии. А това иска Бог. Спомням си заветните думи на Христа: “идете по целия свят”.

б. в живота. А той е толкова многолик, сложен и

многогранен. Наша задача е да отидем навсякъде, до всичко да се докоснем, над всеки човек и институт да окажем влияние. Докато не сторим това, не сме изпълнили още християнския си дълг. Нищо не трябва да остане недокоснато. Да занесем християнския дух, вяра и доброта навсякъде. Целокупният ни живот трябва да бъде просмукан от тях: наука, политика, общество, търговия, просвета.

2. Агресивност. Да сме готови за настъпление в живота. Ние да атакуваме и да подхващаме. Трябва ни борчески дух. Който удари пръв, печели.

а. не чакане. Защо? Докога? Земята е огромна арена, където хиляди сили, организации и идеи се борят за надмощие: империализъм, езичество, безбожие, комунизъм, религии, системи. Всеки полага усилия и прави отчаяни опити. Трябва ли ние да останем назад?

б. не отстъпване. Защо да се боим? Не е ли това Божие дело? Защо да даваме почва на чужди нозе? Това, което имаме, не е ли най-хубавото? Защо да даваме място на по-малоценното, а понякога и на вредното? Няма никаква причина за това.

Когато дойдат моменти на обезсърчение, когато силите ни напускат, а неприятелят ни става дързък и жесток, Бог шепне на своите си: “Никой не ще може да устои...”

Не бива да се занимаваме с дребни работи, това не е нито достойно, нито полезно. Велико призвание и задача ни чакат: никой и нищо да не устои пред нашия християнски устрем. Къде се опитахме да направим пробив в живота? Повторихме ли? Повикахме ли и други? Направихме ли всичко възможно?

Условията

Не всички и не всякога бихме могли да завладеем света. Ако е имало и има още неприятели, които устояват пред нас, а пред които ние не устояваме, трябва да търсим причината в неизпълнението на необходимите условия. А те са:

1. Да изпълняваме Божията воля. Не трябва да се водим от нашите човешки прищевки и удобства, от нашите амбиции и

искания. Над всичко да стои Бог. Да работим не за слава и не за име, а за тържеството на Бога. Да вършим само онова, което Той ни заповядва, и да отиваме там, където ни праща. Иначе ще бъдем против Него, а това означава да бъдем смазани.

2. Да сме с Бога. Това е много важно. Има хора, които се борят за божие дело, но нямат Бога в сърцето си. Те са като войни-наемници, които се бият под чужди знамена. Защитниците Христови - любящи и простителни, - са с отровни саби. Инквизицията бе издигната в Божие име, но Бог не бе с нея. Често пъти Сатана хитро ни повежда и предвожда даже на Божия фронт, докато станем негови пленници. Никога да не прибъгваме до непозволени и неподобаващи средства. С това вършим светотатство спрямо Бога и нанасяме най-голямата вреда на делото Му.

3. Да сме убедени. Иска се вяра, установеност и твърдост. Не можеш да повлияеш на другите, ако сам не си обзет от идеята и делото. Няма място за съмнение, защото съмнението разяжда. Да се освободим и от повърхностното отношение, защото то е слаб път. Трябва вътрешно да сме твърди, ясни, избистрени.

а. в полезността. Единствено вярата в Бога ще обнови човека и подобри живота му. Тя ще направи прелом, нищо не може да я замени. Най-големите благодетели на човечеството са вярващите.

б. в необходимостта. Положението става все по-сериозно и тежко. Няма да дойде спасение отдругаде. Не бива да се чака.

4. Да обичаме делото. Нищо не трябва да се прави по принуждение или от личен интерес. Любовта дава сили, които надмогват всяка пречка. Любовта ни кара да жертваме, а жертването създава подвизи и победи.

5. Да имаме чиста съвест. Вътрешно да сме свободни от всяко обвинение или смущение. Челата ни да са открити. Да правим

всичко по вътрешен импулс и за самото дело, колкото можем и както трябва, със съзнанието, че изпълняваме върховен дълг.

6. Да сме сплотени. Враждата разяжда, разпокъсва и спъва. Омразата и завистта убиват делото, на което служим. “Траг разделен против себе си загиба”. “Съединението прави силата”.

Да образуваме единен фронт. Християни от всички страни, съединявайте се!

Да започнем от малкото: “дето има двама или трима...” Само сплотените християнски сили ще покорят света.

Оръжието

В този световен поход няма да си служим с негодни средства: меч и насилие. Нужни са други оръжия, много по-ефикасни.

1. Християнска мисъл. Трябва да покорим света с християнско разбиране, тълкуване, обяснение и осмисляне. Да му дадем нещо ново: нови обяснения за минало, настояще и бъдеще; отговор на великото Неизвестно. Само този подход е здрав и пълен. Докато другите теории пропадат и разочароват, ние трябва да държим на своето и да го разгласяваме.

2. Християнско чувство. А то е специално - любовта. Омразата е страшна, тя убива сама себе си. Да носим топлина и благодост и така ще разтопим този леден свят от ледени сърца. Нищо не устоява през огъня на любовта. Да залеем света с нови чувства.

3. Християнско дело. Тук сме вероятно най-слаби. Да надмогнем с волята си външни и вътрешни пречки и да приложим това, което се нарича християнство. А пред фактите никой не може да затваря очи: “като видят добрите ваши дела...”. Така ще дойде Царството Божие.

Всички на крак! Знамената високо! Напред! Цял свят ни чака! Той трябва да стане в най-скоро време притежание на Христа!

Амин.

София, 31 януари 1937 г.

Смяна на Боговете

“... направи ни богове... посветете себе си днес Господу...”

Изход 32, 1-6, 15-29.

Един от най-добре познатите, но същевременно и един от най-величествените епизоди от Стария Завет е този, в който народът-скитник Израил прави стан в полите на Синай, а горе в планината великият законодател Моисей получава заповедите непосредствено от Бога. Каква огромна картина се разстила пред нас и как бързо се променя нейният образ, в какво темпо се развиват събитията. Огромни маси взимат участие, а контрастите са невиджани. Долу са народните маси, горе избраникът; долу се чуват песен и ликуване, а горе светкавици раздират свирепо небесата; долу идолослужението чества своя безумен празник, а горе Божествената святост показва своята мощ.

Нека спрем поглед на онова, което става долу в полите на Синай. Да опитаме да подходим не шаблонно. Мисля, че не може да се даде на картината по-подходящо име от “смяна на боговете”. С това казваме всичко, което се случва там.

Знаете ли, че всеки от нас е бил в подобно положение или дори - още е в него. Събитието се повтаря, но с нови хора.

Непозволената

В полите на Синай целият народ като един човек гръмовно призовава: “Направи ни богове”. Така започва нашата грама. И скоро след това сред полето се надига и блясва образът на златния телец. Извърши се първата подмяна: въздигането на лъжливия бог. Дали няма да открием и себе си там?!

1. Черна неблагодарност. Защо им са богове, питам аз? Нима този, който имат досега, не е достатъчен? Как гръзнаха тези безумци да поискат нещо друго? Колко скоро забравиха робията и

Този, който им даде освободителя. Нима още не чуват плясъка на вълните на Червено море? Нима още не виждат пред себе си разбитата армия на Фараона? А кой им даваше вода в пустинята? Кой пълнеше стомасите им с небесна манна? Кой им даде надеждата, че пред тях стои Обетованата земя? Не бе ли Бог, единният Бог? За всичко това Му се отплащат като решават да Го детронират и на мястото Му да поставят други богове.

Ако се възмуцаваме от тях, от себе си също трябва да се отворим в много случаи. Досега кой ни е поддържал? Кой ни е дал надеждата за нашия Ханаан? А кому служим? Къде е Бог?

2. Без Бог не може. Да не вярваме на онези, които искат да ни заблудят, че е по-добре да се освободим от Бога. Ще направим това, но на Неговото място друг ще сложат. Човекът винаги е викал: “Дай ни богове”. Без тях не може да живее. Времената се менят, боговете падат, но все трябва да ги има. Ако не служим на истинския Бог, ще служим на Сатана.

3. Какви богове искат. Такъв, какъвто си го създават - собствено производство. А истинският е онзи, който ни е създал. “Тези са боговете ти” - каква нагла лъжа.

“Седнаха да ядат и да пият” - пред богове, пред чиито лица могат необезпокоявани да се грижат за своите стомаси. Само това знаят. Нищо по-възвишено и чисто; никаква душа, никакъв полет, никаква духовност; груб материализъм. Нима и ние не стоим пред такива богове днес?

Те “станаха да играят” пред боговете на безгрижието, лекотата, лекомислието. А ние колко сме сериозни? Колко творим? Не е ли животът ни една празна играчка, колкото и да го величаем?

“Людете бяха съблечени” - това че има божество край тях, ни най-малко не ги смуцава. Божеството е мъртво и няма. Няма срам и смуцение. Нима не искаме и ние да бъдем необезпокоявани? Нима и ние не предпочитаме бог, който да не държи сметка, да не избличава, да не коригира?

Да не мислите, че това е пресилено казано. Нека обърнем

внимание: колко близо в подножието, почти под сянката на Моисей става това, а не далеч в езически страни.

4. Какво дават. “Всичките люде извадиха златните обеци”. Не пожалиха най-скъпите си предмети - злато и украса. За какво? Даваме и пилеем по лъжливи богове най-скъпото си, даваме и живота си. А за истинския Бог жертваме толкова малко и толкова нестеливо. Колко правдива картина на живота е описана!

Необходимата

Отминават и песен, и вик, и светкавици, и радост, няма го и златният телец. А над смутения и гузен народ прогърмява гласът на Моисей: “посветете себе си днес на Господа”. Така завършва нашата грама. И ние виждаме как върху развалините на лъжливия бог се възстановява Истинският и Вечният.

Следват четири етапа на промяна:

1. Строшените скрижали. Печална гледка се разкрива пред погледа на Моисей. Дотук ли стигнахте? И на това ли сте способни? Какво повече остава? Лицето му се изкривява от болка, очите се нажежават като въглени, ръцете се издигат и тежко хвърлят скрижалите сякаш искат да погребат цялата земя. В Моисей кипва нещо по-мощно и от вулкан - това е ревността му за Бога. Без нея не може да се стигне до възстановяването на истинския Бог. С нея се започва и върху нея се гради. Къде е тя днес?

2. Разрушените кумири. “Взе телето, изгори го и го стрипи”. Не бива да остане и следа от него. Не може да се служи на двама господари. Ако търсим истинската вяра, край на идолите, да се сринат до основи.

3. Търсеният виновник. “После рече Моисей на Арон: що ти сториха, та си им навлякъл голям грях?” За всичко станало има отговорно лице. Него търси Моисей. Не е виновен само който иска непозволеното, но и който го допуска.

4. Божиите воини. “Препашете всеки меч на бедрото си”. Страшна заповед се дава: “убийте”! Кръв се лее, за да бѣгат наказани измениците. И това стана спрямо брат, другар, син, ближен. Защо? Защото служат на други богове. Като с нож трябва да скѣсаме връзките си с онези, които служат на лъжливи богове. Ако те дават златото си, вие давате най-скѣпното си - хората.

Вярата трябва да се брани. Но не с меч, а с любов, ревност, готовност, жертви.

Ако сме намерили истинския Бог, никога и за нищо да не Го сменяме. Каква велика трагедия се крие в тази смяна. Ето един по-обикновен пример: Колю е с баща си на гости у леля си; баща му и леля му излизат и предупреждават: “Да не пипаш нищо, само албумите да разглеждаш”. Но Колю се оглежда, стѣпва на стола, оттам - на лавицата за сладки. Но се чуват стѣпки; вратата се отваря; сладките падат на пода. “Такъв ли си?” - пита бащата. Не го боли за сладките, а за това, че Колю обича тях повече от баща си. Това е трагичното и спрямо Бога.

В заключение нека спомена вечната воля на вечния Бог: “Да нямаш други богове освен Мен... Не си прави кумир или какво да било подобие. Да не им се кланяш, нито да им служиш... защото съм Бог ревнив: наказвам, които Ме мразят, а показвам милост към хиляда поколения на ония, които Ме любя и пазят Моите заповеди.”

Амин.

София, 10 април 1938 г.

Един въпрос за днешните християни

“Дали е Господ между нас, или не?”

Изход 17:7.

Този въпрос няма да бъде зададен нито от мен, нито от който и да е друг, защото го намираме вече формулиран на страниците на Светото Писание. Още в самото начало на дългогодишното пустинно скитане на Израилския народ Бог се проявява по чуден начин. Той даде възможност на дълговековния роб да се освободи. Преведе народа през море и пустиня; хранеше го с манна, когато огладняваше; поеше го с вода, когато ожадняваше. И все пак, при такива явни манифестации на Бога мнозинството остана сляпо за чудесата и недоволно попита, както е в дадения случай: “Дали е Господ...”

Ето въпросът, който би трябвало да си зададат всяка църква и целият християнски свят. И ние не бива да правим изключение.

Какъв е този въпрос?

1. Модерен. Въпросът е зададен за първи път преди хиляди години. Той не е нов, признаваме. Но независимо от това е съвременен. Има неща, които не са нови, но все пак са модерни, актуални. А има и нови неща, които не са модерни. Животът е колело, което се върти.

Всяко време има своите въпроси и проблеми, своите нужди и задачи. С тях то всъщност се отличава от други исторически моменти. Едни идват, други си отиват. Но изглежда, че след онази дълга верига от въпроси и нужди, които са заставали край християнството в неговата чудновата и пъстра история, сме стигнали до въпроса: “Дали...” В началото, когато споменът по Христа бе пресен, нямаше място за този въпрос. Никой не би го

загал, докато още пламтяха огнените езици. Никой не би се усъмнил, докато ставаха поразяващи чудеса. Никой не би попитал, докато те бяха “едно сърце и една душа”. Всеки, макар и мълком, е признавал Онзи, който ги е сплотявал. Когато умираха като мъченици, те духом Го виждаха. А днес? Къде е всичко това? Ако това се случваше и сега, не би имало място за въпроса ни. И няма ли достатъчно основание да се запитае най-сериозно и с трепет: “Дали...?” Новото състояние на нещата не го ли налага независимо от желанието ни? Кой ще отрече това? Ако не днес, то кога друг път да се питаме?

2. Възвратен. Сами трябва да си го зададем, сами да се запитае преди да чакаме други да се обърнат към нас и да ни изблещат. Колко печално би било това? А не става ли преди да се занимаем с другите? Тяхното несъвършенство не ни извинява.

Трябва да се пита във всяка църква, дом и християнска държава. Ако не направим това, ще открием само страха си и ще потвърдим виновността си за горчивата, нерадостна и нежелана истина.

3. Съдбоносен. Всъщност такъв е необходимият отговор. Оправдаваме ли нашето име? Може ли да сме набожни без Бога? Може ли да сме християни без Христа? Може ли някой да е художник без изкуство в душата си? Чувстват ли крещящото противоречие? Ако Бог не е между нас, защо тогава говорим? Защо мисионерстваме? Защо искаме да завладеем света? За кого? За себе си или за Бога? Защо са тези претенции, че всички трябва да станат като нас? Че тук е спасението?

На какво се надяваме? Че ще успеем ли? Никога. Че ще се спасим ли? Невъзможно. Горко ни. Не мислите ли, че хиляди пъти по-добре би било да не позорим светлото име на Бога и Христа?

Същината на въпроса.

1. Сигурни ли сме в Бога? “Дали...” - ами ако няма такъв въобще? Ами ако не е такъв, какъвто Го представят Писанието и църквата? Имаме ли съмнение? А кой ще отрече, че то не идва

често? В минути на изкушение и страдание не сме ли готови да кажем: няма Бог. Има ли още неяснота и заблуждения в нашата вяра и разбирания? Бавим ли се да дадем положителен отговор? А той трябва да е единственият ни отговор. Дали Бог не е нещо отвлечено, чуждо за нас? Чувстваме ли го? Изживяхме ли го?

2. Кому служим? “На Господа ...” Или на някой груг? Да не би да сме създали свои идоли? Дали онова, пред което се прекланяме, не е наше творение? Да не би да сме попаднали под влиянието на Сатана? Да не би да сме детронирали Бога от църквата и живота си и на негово място да сме настанили груг? Да не би църквите ни да са без Бог, молитвите ни - без дух, думите ни - “мед що звънти и ...”? Какво се крие зад нашата религия? На какво почива тя? На Бога, на Сатана или на въображението ни? Откъде тази наша религия черпи сили? От кого се водим? Какво ни свързва: любов или омраза?

3. Как живеем? “... между нас...” Бог е любов, а възможно ли е любовта да липсва в нас? Отсъдете. Може ли, когато Бог е търпение, ние да сме сприхави? Когато Бог е благ, ние да сме груби? Когато Бог е хармония, ние да се караме и воюваме? Когато Бог е милостив, ние да си отмъщаваме? Когато Бог работи, ние да сме лениви? Бог да е светлина непрстъпна, а ние - черни невежи? Бог да е правда и закон, а ние - престъпници? Може да е или едното, или другото. Кое е вярно? Притежаваме ли тези качества?

Какво ни открива?

1. Истината. Да видим ясно положението, в което сме били досега. Да не затваряме очи пред истината. Да не се мамим. Ние понякога си внушаваме невероятни неща и после им вярваме. Мислим се за праведни, а сме невежи. Готови сме да се бием в гърдите, готови сме да се превъзнасяме. Заблуждаваме се, че с една песен, молитва или лепта печелим Бога, а в живота се гържим както си искаме. Да не сме лицемерни пред другите хора.

2. Отговорността.

Ако Бог не е между нас: Защо сме го възпрели? Защо ни е напуснал? Защо са спрели благословенията му? Защо сме спекулирали с името и авторитета Му?

Ако е сред нас: Нека не Го излагаме с неразумното си поведение. Да не светотатстваме с най-святото. Да не ставаме спънка за Бога.

3. Нуждата. Ако сме се забравили, веднага да се пробудим. Ако сме се заблуждавали, веднага да се коригираме. Да Му дадем почетно място. С Него да живеем. Да Му се подчиним. Да сторим без отлагане най-важното: да сме с Бога.

Той хлопа, ще Го пуснем ли в живота си? Той говори, ще Му се подчиним ли? Той иска сърцата ни, ще Му ги дадем ли? Той дава нов дух и божествен характер, ще ги вземем ли?

Ако не си между нас, гойди;

Ако си в нас, вечно останни.

Амин.

София, 29 август 1937 г.

Освободителят на робите

“Господ ще воюва за нас”.

Изход 14:14.

Приятели, този път ще се занимаем с темата: Освободителят на робите.

Дълги векове наред избраният Божи народ превида врат под тежкия египетски ярем. Годините минават в черно робство. Синовете на този избран народ се раждат като роби, живеят като роби и умират пак като роби. Те не могат да се радват на светлото слънце на свободата. Прекарват живота си под плясъка на господарския бич; работят неуморно на огромните пирамиди на строгите тирану; обливат се в пот под жарките лъчи на южното слънце; пагат в несвяст от задух, глад и бой. Докато един ден, начело със своя голям вожд Моисей, те напускат земята на черната робия - проклетата египетска земя, - и отправят лице към обещания Ханаан.

Под командата на Бога

1. Той им бе върховен водител. Той подготви почвата, той издигна и подтикна народния водител напред, той накара народа да тръгне подир него. Генералният щаб не беше в стана на робите - от друго място дойде командата. Ръководството бе в Божиите ръце. И Той ту като тъмен облак през деня, ту като светъл стълб през нощта ги изведе от робство. “И Господ вървеше пред тях”. Бог е против робството, каквото и да е то.

2. През време на бягството става нещо особено. Бог заповяда “да завият”, да се разположат на стан край Червеното море. Бог променя курса. Дава друго направление. Повежда ги в нова посока. Те не знаят защо става всичко това, но все пак се подчиняват. Как по-разумно могат да постъпят в такъв момент, освен да се подчинят? Да бъдат послушни? Да тръгнат по повелята на Бога.

Колко пъти и ние трябва да правим нашите “завои” в живота. Не знаем защо, не можем да предвидим резултата, но най-доброто е да правим онова, което Бог иска, да тръгнем напред, накъдето Бог ни повежда. Та има ли нещо по-хубаво и сигурно от това да си под командата на Бога? Той да ти е вожд? Той да те води през пустинята на живота. Има ли по-мъдър, далновиден, силен и опитен от Бога. И чрез “завои” Той води към целта. Сменя пътя, но не в целта.

В пръстена на смъртта

Но едно да се знае: Бог не води винаги през гладки пътища. Те са осеяни с опасности, мъчности, трудности. Смъртта гуша наоколо и търси своите жертви. Те са пътища, които често водят до безизходица - там, където човек се отчайва, погребва своите надежди, трепери пред смъртта. А това става само по една-единствена причина: да го убеди твърдо, че има само един, който може да избавя; само един освободител на робите на смъртта и страха.

1. Побеснелият враг. Това са египетските войски. Запускават постройките на пирамидите; заглъхва шумът от лопатите и мотиките на нилските канали; виждат се само намръщените лица на предишните надзиратели, останали сега без работници. Робите са избягали. Кой ще отиде на тяхното място? Кой ще доизкара тежката работа? Те трябва да бъдат отново върнати! Войската е на крак. Всички са вържени от глава до пети. В сърцата им гори огънят на омразата към проклетите роби, които са тръгнали да бягат. Сам фараонът предвожда войската. Насядали са в най-добрите и здрави колесници, в които са впрегнати пъргави коне, в които жила тече южна кръв, които нетърпеливо пърхат, цвилят, скачат, ровят пясъка, дърпат юздите до скъсване и чакат момента да се впуснат напред. Фараонът дава знак и те полетяват като стрели. Облак от прах се вдига след тях. Горко на робите! Те ще изпитат острието на египетския меч и копие. Тираните беснеят.

2. Внеценяващият страх. Край брега на Червено море избраният народ се спира и прави стан. Хората са уморени от

дневния път, но са радостни и щастливи, че са свободни. Запяват песни, чува се музика. (1) И робът знае да се радва. Но това (2) не е за дълго. Ето че там, където слънцето залязва, се вижда облак от прах. Отвреме навреме проблясва някой меч, щит или колесница. Тази гледка сразява лагера на Моисеевия стан. В един миг всички обръщат поглед на запад, откъдето лети побеснелият враг. (3) Но това вцепеняване трае само за малко. Изведнъж всичко се раздвижва. Ето че ръце се вдигат заканително нагоре към небесата. След като Бог ги доведе дотук, защо сега да ги остави в ръцете на неприятеля. Жените заплакват, децата пищят. Лагерът се бунтува. Годните за бой отиват при Моисей и му отправят упрек: “Нямаше ли гробища в Египет, та ни доведе в пустинята да измрем?” И свиват юмруци заканително. Робски маниер е:

а. да хвърлят отговорността само на чужди плещи.

б. да искат удобства без риск;

в. да са слисани. Забравиха всичко: и Бог, и чудеса. В този критичен час им липсва най-важното: упованието в Бога. Виждат само опасността, а за Него са слепи.

Колко често и ние изпадаме в подобно положение.

Накъде да отидат сега? Идва побеснелият враг. Той държи копие в ръката си. Ще го забие в израилския гръб. Връщане назад няма. Но и напред няма изход. Там Червено море е ширнало дълбоките си води. Отстрани са планините. Накъде? Те плахо се оглеждат и търсят спасение, но не намират. Виждат се обградени в пръстена на смъртта. И той все повече се свива и свива и ги стяга до задушаване. Отидат ли назад, трябва да опръскат горещите пясъци на пустинята с кръвта си, отидат ли напред трябва да бъдат издавени в морето. Изход няма. Чака ги смърт. Питат се само едно: каква? С какво въодушевление тръгнаха, а сега трябва тъй безславно да измрат. Печален край на жалки роби!

3. Влиянието на вярващия. Сред общата паника и страх има само един, който е спокоен. Сред вълните на това бушуващо море от роби има само един, непоклатим като скала: Моисей. Той не знае как ще дойде избавлението. Той сам не може да направи план за бягство или за нападение, защото и едното, и другото са еднакво

безмислени. Но той е сигурен в едно: Бог ще помогне. Как? Не е важно. И той насърчава: “Гледайте избавлението, което Господ ще извърши... Господ ще воюва за вас...” И проблясва лъч на надежда в лагера на отчаяните. Тези негови думи се понасят от уста на уста. Ето какво може да направи някой, който уповава и вярва в Бога.

Чудното избавление

1. Египтяните са вече наблизко. Чува се адският шум на пуснатите в бесен галоп колесници. Чува се и пърхането на конете. Пръстенът се е свил до краен предел. Още малко и смъртта ще започне да прибира жертвите си. Последен момент, но...

2. В лагера се раздава заповед за тръгване. Чудно, какъде? Ето Моисей е отпреди. Той нагазва водите на морето и простира жезъл. Безумие. И става чудо. Път се отваря.

Как става това не е важно. Важното е - и в това е дълбокият смисъл на този разказ, - че Бог прави от невъзможното възможно. Бог отваря нови пътища. Намира чудесни изходи.

3. Цяла нощ вървят по морското дъно и при изгрев слънце достигат спасителния бряг. Обръщат поглед назад и виждат ужасна картина: хора, коне, колесници, фараон потъват във вълните на морето. Ония, които не са с Бога, не могат да минат по пътищата на вярващите.

4. И когато морето утихва, народът се събира на брега и оттам се разнася, над земя и море възторжен химн към Бога. Към този, който прави от робите свободни.

Роби на неверието, на страха и смъртта, има един Освободител за вас. Никога не се отчайвайте. Помощта идва. Той ще воюва... Заг вас може да е ужасният натиск на живота и мизерията, пред вас да е морето на невъзможностите, но, ако сте с Бога, вие ще бъдете избавени. Той ще воюва... Освободете се от страха и отчаянието.

Амин.

София, 26 август 1934 г.

Варна, 5 август 1945 г.

Човекът, който надви Бога

“Няма да те оставя докато не ме благословиш.”

Битие 32:26.

Странно звучат тези думи в ушите ни. Виждат ни се чудни и невероятни. Кой ли ще бъде този Бог, победен от човек? И кой ли ще бъде още повече този невиждан още никога герой? С какво ще го победи? Възможно ли е всичко това? Ето накратко въпросите, които започват да се редят в главите ни, когато заговорим за “човека, който надви Бога”.

След дълги години на труд и неволи, в чужд край и между хора чужди Яков се завръща в своята родна земя. Напусна я преди години беден, млад и неопитен и тръгна да дири своето щастие по нови и безкрайни пътища. Сега се връща възмъжал, богат със стада, имот, слуги, опитност и препълнена душа. Едва сега вече знае къде се крие тайната на човешкия успех, къде клокочи източникът на желана радост и безкрайно щастие. Наближавайки пределите на родната земя, той изпраца, всичко което има, напред. Пред погледа му се проточва безкраен керван: стада бляят, звънци звънтят, коне пръхтят, коли скърцат по прашните грумища като устата на клюкарка, момци и девойки пеят своите волни песни. Керванът пълзи бавно и се губи в далечината. И южната нощ започва бързо да стеле своите черни воали върху горещата земя. Яков е сам. И там на брега на реката се разиграва една сцена, буйна и съдържателна. Ето ви на самото място на победата е човекът, който надви Бога.

Той не е обикновеният ядлив Божи противник, когото днес можете да намерите почти на всяка крачка, който заканително вдига своите свити юмруци към гордите небеса и иска да ги раздере от гняв. Той не е човекът, който прибързано и несмислено отрича Създателя. Той е човек, който има нещо изключително в себе си. Той има вяра, която в своя мощен устрем достига небесата на Бога и смъкна от там богати благословения. Бог не се побеждава с

омраза, с отричане, с хула, с неверие. Хиляди хора до днес са опитвали по този начин, но са ставали за посмешище. Прибързано са предвещавали края на Бога, а ето, тях ги няма, а Бог си остава. Яков победи с молитва. Само така, това е единственият начин, по който човек може да застане срещу Бога и да очаква успех. Иначе всичко се превръща в прах.

Борбата започва. В тишината на нощта се чува решителният глас на богобореца: “няма да те...” Той знае, че всеки истински успех е изтъкан от два елемента: човешка дейност и Божие благословение. Заг себе си той има години на труд, лишения, спестявания, но той знае - това не е достатъчно, трябва ми нещо друго, преди да стъпя на родна земя. И той знае към кого да се обърне. Не го търси никъде другаде, а само при Бога. И ние търпим поражения затова, защото залагаме в една от двете крайности: разчитаме или само на човешката дейност, или само на Божиите подаяния. А трябва да комбинираме и двете. “Няма да те оставя” - това е човешкото, “докато не ме благословиш” - това е Божието.

Искам да говоря на тези, които хранят копнежи в душите си, които се борят, които се стремят, които са жадни за постижения в живота. А кой е без нужда и без копнеж. Всеки има по нещо в душата си, което би могъл и би трябвало да сложи пред нозете на Бога и да моли за него. Но как? Как да имаме успех в молитвите си? Как да го накараме да ни помогне в нашите борби и стремежи?

Ние често се обезсърчаваме: от себе си и от Бога. Често ни навестяват такива моменти на отчаяние, слабост, недоволство, изпадаме в неведение и грохваме. И това е най-страшното. А край нас има винаги отворен път за чудни постижения. Да надвием всичко, даже Бога. Нека тръгнем по него. Защо са безжизнени молбите ни?

1. Искай. Това е най-главното и основното. Яков знае да иска. Искай с цяла душа, с напрежение, копнеж, с решителност, с настояване на своето. Верни и велики са думите на Ницше: “Щастието на човека има своето име: искам”. Да не разчитаме на друго, да не сме готови да изоставим едно, а да презгърнем второ.

Да нямаме резерви. Едно да знаем, за едно да се държим, нищо друго да не съществува за нас. Голямо изкуство е да се научим да искаме. Бог дава, но Той очаква активност от нас. Трябват Му протегнати ръце, за да ги прелее с благословията си. Да не чакаме Той и ръцете ни да разтвори. Трябват Му молеци се души, за да ги благослови. Който не знае да иска, не е достоен да получи. Ние може би сме пожелавали, но не сме искали. Искането е мощ и неугържим устрем.

2. Бори се. Яков знаеше да се бори, макар и сам в тъмна нощ. Той не побегна, не отложи, не повика помощ. И за нас идват бурни нощи, и ние се оплитаме със силни неприятели, но трябва да се борим. Да не отлагаме и да не се отчайваме, че хората са ни оставили сами. Ще се борим и ще победим. Бог дава, но на ленивците - никога. Той дава, но в кошара не вкарва. Той иска с пот и кръв да изкупим всяко благословение, за да го оценим. Така да се борим, че от всеки неприятел да грабнем благословение.

3. Постоянствай. Яков знаеше да постоянства. Той се бори до зори, без покой и отгих цяла нощ, без да знае какъв ще бъде краят. Да става каквото ще, той ще продължава. А ние искаме още с първия вечерен зрач да ликвидираме с всичко, да надмогнем всяка трудност. Нощта на нашите борби и изкушения може да е дълга, продълга - години, десетки години, цял живот за някого, - но пак ще грейне светло утро, макар и в други светове.

“И благослови го там” - ето резултатът. Да се отбележи: той не дойде веднага, но “там”, при това, което искаше; той не пренесе желанието си и волята си пред нещо друго, моли се само за едно и го взе.

Не искам да бъда криво разбран - ние не налагаме на Бога, Той не се подчинява на нас. Този въпрос е свързан с проблема за молитвата. Няма да го разглеждам обстойно, само ще подчертая нещо. Казано е: “и ставата на Якововото бедро се измести”. С това Бог му показа, че е по-силен, но все пак му даде исканото. Суверенитета на Бога не се наруши, но и активността на човека достигна небесата.

Да не се боим от никого и да не се обезсърчаваме от дългите

нощи, когато дойдат борбите. Да си спомним за “човека, който надви Бога.” Той не е единственият. Хиляди са минали по този път на искане, борба, постоянство. Да минем и ние. Да знаем и да вярваме само в едно, когато застанем пред Бога: “няма да те оставя...” И Бог тогава ще ни благослови.

Амин.

София, 20 септември 1936 г.

В борба с Бога

“... се бореше... бедро... Яков... изгря...”

Битие 32:24-31

Не са минали и две десетилетия от Голямата европейска война, а ние виждаме народите и днес застанали на крак, готови за нови войни. И ние се чудим, възмуцаваме се, отвращаваме се. Как сме способни на едно таково велико безумие: да се бием на смърт с брата си, с човека.

Ако това е страшно, има нещо още по-страшно. Ако е възмутително, има нещо още по-възмутително. Ако това е сатанинско, има нещо още по-сатанинско. Знаете ли кое е то? Борбата ни с Бога. Ако се възмуцаваме от борбата срещу брата, сто пъти повече трябва да се гнусим от това, че сме срещу Бога.

Нощното приключение на Яков илюстрира тази мисъл. Това не е приказка. Това е историческа истина. Човекът се бори с Бога.

Борбата не е буквална, както е при Яков: ръка срещу ръка, снага срещу снага. Тя е **духовна**: воля срещу воля; сърце срещу сърце; мисъл срещу мисъл. Всяко безверие, суеверие и продажничество е удар срещу Бога, всяко маловерие е отстъпление от Бога. Борбата е открита или скрита. Лъжата е убийствен куршум, омразата е отровен газ и за нас, и за Бога. Когато вървим по свои пътища, сме против Бога; когато не Го слушаме, ние вече воюваме. Всяко непочтено средство и недостойна постъпка е борба. И ние като Яков имаме хиляди стада и слуги, безброй материални придобивки. Това ни прави горди и силни. Защо ни е Бог? Защо да ни смуцава? Да го премахнем.

Ако сме находчиви и жестоки по бойните полета, такива ще сме и срещу Бога. Борбата се води с невиждано **настървение**: “до зазоряване”. Цяла нощ. С усилия, хитрости, последни сили. Още Ева

я започна. На кръст приковаха Бога. Сега се смеят, отричат, предизвикват, обвиняват, изобличават.

Нека се отбележи, че докато се води борбата, около Яков е нощ. Колко **се залъгва** човек, когато си мисли, че ще бъде по-добре да се бори с Бога. Докато е в борбата, няма да има светлина, слънце, радости. Ще го заобикалят и мъчат страхове, опасности, тежота. Докато има борба с Бога, ще има и войни между хората.

Борбата е рискована и гигантска. Ние се питаме: **Кой ще победи?** Дали човекът? Може да има изгледи за победа. Може да трае продължително. Бог се баби, само дано се опомним. Накрая: “ставата на Якововото бедро се измести”. Какво значи това? Пълно поражение на човека; победа за Бога; но не жестока победа. Бедрото е символ на човешката сила: стоим, опираме се и вървим с него. Човешката самонадеяност и самостоятелност са заместени от Божията независимост. Гордостта е заменена със смирение. Без Бог човек не може вече да стои - той ще пада. Без Бог човек не може да върви - няма прогрес, няма издигане, няма усъвършенстване без Божията помощ. Да изкълчи Бог нашето бедро е и болезнено, но и блажено.

Каква чудна промяна става с Яков: той до преди малко се бореше, сега **се моли**: “няма да те оставя докато...” Господ му е всичко. Това е по-достойно за човека.

Каква е **ползата** от това поражение?

1. Видя кой е. “Как е името ти? - Яков (тоест който прави засада; хитър; лукав). Това е той.

а. Баща си излъга.

б. Брат си изкористи. Ето що за човек е.

2. Видя кой трябва да е. “Няма да се именуваши Яков, но Израил.” Той е вече нов човек. Колко бързо Бог го промени. Името отговаря на същината.

3. Видя какво добро му стори Бог. “Душата (животът) ми беше опасен.”. Каква благодат, каква признателност! Оздравял - какво чувство! Спасен - каква радост!

Тогава и **всичко около него** се промени. “Слънцето изгря на него”. Няма вече лутаници, нощ, страхове. Ден е. Светлина го облива.

Слънцето би грейнало и над нас. Ще ни стопли; ще ни раздвижи; ще ни оживи с песни и цъфтеж. Когато се покорим.

Погледнете го как върви. Ето го **след** борбата: “Куцаше с бедното си.” Куцат много работи, когато сме против Бога. Куца целият живот. Може ли да се отрече тази истина?

Ще помни завинаги:

а. Капитулацията му пред Бога; неговата безпомощност и напразни усилия.

б. Гаранцията, че Бог не ще го остави, а ще го благославя.

Нима примерът на Яков, с това и цялата човешка история, не са достатъчни да ни убедят, че борбата срещу Бога е и безмислена, и вредна?

Дано бъдем достатъчно благоразумни и кажем от сърце: Господи, не ще бъдем никога вече против Теб. Ние се смиряваме, Ти ни въздигни; ние се покоряваме, Ти ни употреби. От днес ние сме само Твои.

Амин.

София, 12 ноември 1939 г.

Борба за благословения

*“Само едно ли благословение имаш, тате?
Благослови ме, ей, мен.”*

Битие 27:38.

“Борба за благословения”.

Ще разгледаме една **трагична** семейна история. Никои от семейството не остана доволен, нито бащата, нито майката, нито синовете. Бориха се за щастие, а останаха нещастни.

Тук се разиграва една **действителна борба** за благословения. При това една отчаяна борба. Действащи лица са: Бог, който е за кулиците; бащата, майката и синовете. Стават подслушвания; взима се страна; правят се тайни съюзи; маскировки; действия се със светкавична бързина. Въпросът е един: кой да грабне благословието? Всички за това мислят. С тази мисъл живеят синовете.

Това не е ли самата **картина на живота**? Ние сме тези лица. Каквото стана с тях, става и с нас. Напълно същото. И именно затова ги разглеждаме. Дано да научим нещо и да си помогнем. Какво ли не правят хората за някакви блага, благословения, придобивки, щастие? Какво ли не биха пожертвали за него - чест, спокойствие, здраве, душата си, обещания, хитрини, съюзи с този, от когото ще падне благословието. Едни са доверчиви като Исав, други са подли като Яков. Около нас има и добродушни, и лукави хора. И ние сме такива.

Нека се запитаме: какво стана **след** благословието? Бащата е разочарован. Исав е разгневен на брата си: “ще убия брата си”; Яков е гузен и бяга в далечна страна.

По същия начин реагираме и ние. Едни се разочароват; други се бунтуват; трети стават още по-ненаситни. Къде е благословието?

В тая борба ние **сме настървени**. Какво не би направил Яков само за да успее? Всичко. И ние също. И тъкмо в това заслепление губим щастие то си. В борбата за щастие ставаме нещастни. “Исаф плака с висок глас” - има сълзи пред благословението. Представете си картината: паднал пред нозете на баща си. И пита: “Само едно ли благословение имаш, тате?”

На какво ни учи тази случка? Ключът са думите на Исаф. Трябва едно да знаем: колко различни са човешките съдби. Всички не могат да имат едно и също.

1. “Само това ли... , благослови и мен.” Повтаря, моли се, плаче, готов е втори път да отиде на лов. Но да не остане по-назад от брат си. И той да има същото.

Но остава с празни ръце. Няма друго: “благослових и благословен ще бъде”. Свършено е с теб. Застанал си при врата, която никога не ще се отвори.

За да се реши загадката, нека си спомним глава 25:23: “Господ рече: два народа са в утробата ти... по-големият ще слугува на по-малкия”. Още преди да се родят, бе определено кой какъв ще бъде. Всъщност Исаф искаше чуждо благословение, чужда съдба, която не е неговата. Поуката: **Има благословения, които не са за тебе, затова не ги пожелавай**. Това трябваше да знае Исаф. Това трябва да знаем всички. Не трябва да си избираме роля в живота, която сам Бог не ни е определил. Да не протягаме ръка към чуждото положение, съдба и щастие. Всеки към своето.

Да открием и да се борим за своето място и щастие. Затова нека питаме Бога. Да не ходим по стъпките на Исаф.

2. Сега да погледнем на Яков. Той бе определен да играе по-важна роля.

Какво направи той обаче? Когато дойде денят, в който бащата да даде благословението си, той не можа да се стърпи и реши да направи нещо. Страхуваше се да не го изпреварят. Той не можа да изчака Бога. Реши да го изпревари. А това беше неговата грешка. Поуката: **Има благословения, които са за тебе, но трябва да ги изчакаш**.

Това е голямото изкуство: да можеш да дочакаш, докато удари Божият час. В това отношение ние лесно се проваляме. Мислим си, че Бог закъснява. И тогава решаваме да действаме сами. Якововият път също не е за нас.

3. Вижте нещастieto на единия и на другия. Исав е нещастен, защото гони чужди благословения. В резултат получава горчив живот. За него би било много по-добре никога да не бе пожелавал благословение. Гонейки чуждото, изгуби своето. Пропадна, защото се качи, където не му беше мястото.

Яков пък загуби 20 години от своя живот. Трябваше да бяга, да служи в чужда страна. Благословието му бе дадено, но нямаше полза от него. Прилича на това да имаш много пари в каса, но ключът да е в чужди ръце. Едва при завръщането си, когато се бори на река Явок, благословието влезе в сила. Който избърза, трябваше да чака 20 години. Беше нещастен дори и с благословение. Поуката: **Само нашето благословение е наше щастие.** Щастieto се крие в онова, което Бог иска да ни даде.

Да се преклоним пред Него и смирено да приемаме всичко от Неговата ръка. Там е щастieto, това е истинското благословение.

Някой недоволен ще повтори: “Само едно ли е благословието?” Няма ли за мен? Отговорът е: има и за теб. Най-голямото благословение за човека е да повярва и приеме Христа, защото (Римляни 8:32) “как няма да ни подари заедно с него и всичко?”

Ето откъде трябва да започнем да търсим благословенията си.

Амин.

София, 29 юни 1941 г.

Продажникът

“... и продаде първородството си ...”

Битие 25:33.

Когато изречем или чуем само думата “продажник”, ние потръпваме от познуса и отвращение. И пред нашите очи започват да се редят все по-недостойни образи. Като българи неволно си спомняме за онзи, който предаде апостола на изгряващата ни свобода. А като християни - за онзи, който като същински Самана, опиянен от блясъка на 30 сребърника, с мръсна целувка предаде най-святия, когото някога земята е виждала.

Но ние няма да се спрем нито на едния, нито на другия. В богатата библейска галерия от характери ние намираме прототипа на всички продажници - това е Исав. “И продаде първородството...” И след него мнозина сториха същото. До ден-днешен. Да не би в жилите ни да тече от неговата кръв?

Кой е такъв?

Ние се боим и възмуцаваме от него. Ние се пазим и го порицаваме най-силно. А той все пак е навсякъде. Съществува под различни форми.

Познаваме го като продажник на родината. Жертва благата на цял народ за свои лични интереси. Разполага с живота на милиони. Но когато народът ги открие, доказва, че знае достойно да въздава на тези недостойни синове.

Той е продажник на честта, честта нищо не е за него или е само средство да мами хората. Няма нищо свято за него, продава гушата си, търгува с набожността.

Продажник е на църквата - готов е да се отрече от нея при най-слабия натиск, отстъпва при първата спънка.

Продажник е на убеждението си. Нагажда се според условията, променя цвета си според обстановката.

Продажник е на жена и деца. Не милее за тях, гледа си спокойствието. Използва беззащитност или труг.

Продажник е в службата. Заради повишение или спокойствие затваря очи пред неправди.

Това е страшно, но има и още по-страшно. Има продажници, които никои не вижда, никои не преследва, не порицава, от които никои не се сраму. Това са продажниците на Бога. Исаи продаде своето първородство, но и ние сме сторили същото. Кой от нас е достоен син на Бога? Кой Го слуша и Му помага?

Първородството включва в себе си главно две неща. Всъщност тях ние подхваляме на греховното пазарище.

1. Своята божествена привилегия. Първородният има двойно по-голямо наследство. Става при това глава на семейството.

И ние сме дарени от Бога с богати възможности. Ние можем да се издигнем над греха и съвършенството. Създадени сме по “образ и подобие Божие”. “Ще правите и по-големи чудеса”. Не сме ли продали дарбата да обичаме, само за да отмъщаваме на другите; или дарбата да вярваме, за да задоволим чувството за безотговорност; или дарбата да казваме истината, за да наситим глада си за повече; да прощаваме, за да вредим; да се стремим към съвършенство, за да се валяме в праха? Колко хубави заложби има в нас. Къде са? Къде ги продадохме? И вижте за какво.

2. Своето божие задължение. Ние не живеем само за себе си, но за Бога и за другите. Ако не изпълним дълга си към тях, злоупотребяваме с тяхното доверие и очакване. Бащата на Исаи, от една страна, бе разочарован от своя син, защото последният не изпълни своето задължение - да остане първороден. Потомците на Исаи, от друга страна, са проклинали своя неразумен баща.

Лекомислието лежи в основата и на двете. Да бихме могли по-дълбоко и по-сериозно да мислим. Да бихме могли да осъзнаем какъв велик грях вършим като ставаме синове на продажници.

Какво прави?

“Продаде първородството си”. И какво получи срещу това? Отговорът е познат: “вариво от леца”. Кой ще измери огромната

загуба? Кой не вижда великото безумие? Кой не е поразен от тази гнила сделка: първородство за леща?

А то означава:

1. Продаже духовното за материалното. Първородството е едно право и то от духовен характер. А “лещата” е самата материя, обикновена, ежедневна, прозаична.

Той не може да оцени духовното - нямаше нито очи, нито разбиране за това. Чуйте го даже как мъдро се пита и отговаря: “за какво ми е първородство...? Ще го дам, за да напълня стомаха си”. И мисли, че е прав. Исав не е единствен. Мнозина разсъждават като него. Защо ми е вяра, набожност, честност, истинност, откровеност, душа, вечност? “Аз съм на умирање” - отговарят всички Исавовци. Ще продам всичко и душата си.

И продават. И върви продажбата им. И нищо не им остава. Не сме ли давали духовното си първородство за лещата на ежедневието? Не сме ли давали душевното си благородство за земни придобивки? Кой е чист от това? Това не е ли продажба като тази на Исав.

2. Продават бъдещото за сегашното. Първородството би му дало големи облаги: двойно по-големи отколкото тези на неговия брат. Но трябваше да дочака това време. А той не го направи. За моментна криза даде цяло бъдеще.

Ето ви човек-еднодневка. Той мисли само за днес. Нищо повече не го интересува. Хоризонтите му са тесни, в границите на сегашното. А сегашното е толкова малко.

Пред себе си ние имаме вечност, съвършенство и Божия пълнота? Но само затова, че сме бедни, не ги ли даваме за сегашното? Не жертваме ли вечността за земния живот? Сега да ни е добре. Не заменяме ли небето за земята? Тук да сме добре.

Невежеството е причина за това. Да се научим да оценяваме нещата. Никога да не даваме душа за леща.

Кога става такъв?

Часът на изкушението идва за всеки.

1. Чрез нуждата. “защото съм изнемощял”. Това е неговото оправдание: гладен е.

Колко вярно отразява живота. И ние отпадаме от Бога във време на кризи. Нуждата ни кара да крадем, да лъжем, да се отричаме от Бога. Но това не е оправдание.

2. Чрез примамка. “Я ми дай да ям от червеното”. Има нещо, което гразни очите му.

Много “червени неща” се мяркат и пред нас. И ние ги пожелаваме. Блазнят ни. Мислим, че няма скъпо удоволствие.

Необходима е твърдост: да не се подгадем нито на едното, нито на другото. За нищо на света да не разменяме бисерите на душата си.

Съдбата му

Сделката привърши. И двамата са доволни. Исав “стана та си отиде” като че нищо не се е случило. Но това има своите горчиви последици.

1. Без благословение. “Сега е отнел и благословението ми” (Битие 27:36) се оплаква той. Обвинява брат си, а всъщност сам е виновен. Първата загуба е последвана от втора. Няма благословение там, където продават своята божествена синовност. А защо ти е живот без благословение?

2. Със сълази. “И Исав плака с висок глас” (Битие 27:38). Защото загуби всичко. Не предположи, че готук ще стигне. Другояче излезе. “Там ще бъде... плач и скърцане....”

Да помним какво стана с Исав. Това е крайт на всеки продажник. Съдбата му е определена.

“И продаде...” - никога да не постъпваме като него. Би трябвало точно в обратна посока да се движим: не да продаваме за леца, а да гледаме да купим. “Посредством несправедното богатство... да ни приемат в небесното жилище”. За “леца” може и да се продаде, и да се придобие!

С дребните зърна от вечността, с дните с малките случки, които се нижат край нас в ежедневието - да изкупим спасението си.

Амин.

София, 11 юли 1937 г.

Изпитанията на вярата

“... Бог изпита... единствения син...”

Битие 22:1-19.

Много неща от онова, което сме учили в Неделното училище и в църквата, може да сме забравили и тепърва да забравим, но никога няма да се заличи от паметта ни образа на Авраам в момента, в който принася своя единствен син в жертва на Бога. Тази напоена с напрежение, страх, борби, героизъм история ни е позната още от детинство. Но само това не е достатъчно. Друг е въпросът дали познаваме нейния вътрешен смисъл. Под грубите езикови одежди на древния разказвач за олтар, нож и синоубиец се крие една голяма мисъл и чудна поука. Да я открием - тази ще бъде задачата ни днес.

Изпитанията

1. Кой? - “Бог изпита”. Заг всичко се крие Той. Така кръстосва положенията и събитията, че ние недоумяваме и се страхуваме. Той тласка, движи, свързва и развързва. На огромната сцена на живота великият диригент е Бог. Във всичко, което става с нас, Бог има пръст.

Изпитания и трудности има много. Всеки ден се сблъскваме с тях. Понякога, когато ни дотегне, си казваме: че защо ни наказва Бог? Трябва да проумяваме, че това не е наказание, а изпитание. Да правим разлика между двете.

2. Кого? - “изпита Авраам”. Вижда ни се чудно. Та нали той беше негов човек? Нали го водеше и напътстваше?

Божиите хора не са поцадени от изкушения и трудности. Ако очакваме това, значи не сме разбрали Бога. Нито пък имаме право, когато настъпят такива, да кажем, че ни е изоставил. Именно тогава Той не ни е забравил, а усърдно работи с нас. С всяко изпитание Бог иска да ни кали и издигне.

3. В какво? - “принеси го във всеизгаряне”. Бог иска от хората жертви. И който не може да жертва, още не е пораснал във вярата си. Жертва е да се откъснеш от света - “който не се отрече...”; “който люби повече...”. Жертва е да поддържаш отношенията си с Бога. Той е наш Бог, не само за да получаваме от Него, но и да Му даваме.

4. Що? - “единствения син, когото обича”. А това означава много за бащата - това е плът от плътта му, това е собственият му живот, това е продължението на рода и бъдещето на народа. И Бог чувства големината на жертвата. Той знае какво иска. Нарочно посяга върху най-милото. Не е достойно да откъсваме за Бога само трошиците.

5. Защо? - Как да разбере това? Този син му бе даден от Бога, а сега иска да си го вземе. Поне да имаше за какво, а то няма смисъл. Така конфликтът става още по-остър и болезнен.

На много въпроси не можем да си отговорим в началото. Готови сме веднага да обвиним Бога, но едва след време ще съзрем неговите благи намерения.

Иска ли Бог нещо от нас, веднага да го извършим, дори и да не знаем защо. Да уповаваме повече на Бог, отколкото на себе си като малка частица от Него. Той знае и вижда по-добре, отколкото ние самите.

6. Кога? - “след тия събития”. А те бяха чудни. Бог му се яви и го благослови, въпреки и повече от неговите очаквания.

След големите духовни празници идват тежки делници. Да не мислим, че винаги гладко ще върви. Бог ще даде, но и ще вземе. Едното следва другото.

7. Къде? - “на един от хълмовете, за които ще ти кажа”. И в това отношение той трябва да се подчини на Бога. Не където иска, но където му се каже.

Мнозина са готови да жертват за Бога, но не там, където Той е определил. А трябва да принесем жертвата си там, където

Бог иска. Не отивай в далечни мисионерски полета, когато трябва първо в дома си да издигнеш олтар.

8. Какви? - “три дни” трябваше да пътува и чак тогава намери мястото. Изпитанията се продължителни, не свършват в един миг. Да се съгласиш - не е лесно, да започнеш - е трудно, но най-мъчно е - да изкараш докрай. Бог не всякога бързо решава въпросите. Остава те и да походиш. Някои се връщат от средата на пътя.

Било е мъчително. “Тате” - го пита наивно скъпата му рожба. И този въпрос се забива като нож в сърцето на изстрадалия баща.

Трябва да се изкачва по планина, да преминава през трудности и чак тогава да пристъпи към най-важното. Дори жертвата си не може спокойно и удобно да принесе.

Остана сам със сина си. Никой не може да го разбере и утеша. Сам трябва да изживее мъката си, без ничия помощ. Големите страдания се понасят в самота.

Вярата

1. Започва с готовност. - “ето ме” извиква Авраам. Той има ухо и се отзовава на неговия повик. Вярата го кара да слуша Божия говор.

“На сутринта”. Той не се баби, не се скъпи, не се допитва до “плът и кръв”, нищо не споменава на майката, а тръгва. Много жертви губят от своята стойност, когато не са направени от сърце и не веднага.

2. Отида до край. - “взе ножа”. Достигнал целта, той не падна на колене да моли дано се размине, а направи и последното усилие, като посегна към ножа. За послушанието на вярата граници няма. Вярата е готова на всичко. И това е ценното в нея.

Резултатът

Изпитанията и вярата се срещат толкова ясно, силно и типично в този живот. И какво става?

1. Бог промисля. - В последния момент Той направи обрат в развитието на случката.

Бог ни оставя да извървим докрай пътеките на изпитанията,

но никога не ни остава. Когато смятаме всичко за загубено, Той прави чудеса. Когато грабнем ножа, Той спира ръката ни и показва изход.

Но Авраамовата вяра бе годна да чуе Божия вик дори в този препълнен с вълнение и напрежение момент. Ние именно тогава оглушаваме за повика на Бога и затова не намираме изход.

Не може без жертва. Агнецът е символ на Божия син. И за нас Бог е промислил като е дал Спасителя на Голгота.

2. Бог благославя. - Той помага не само в конкретния единичен случай, но и по отношение на цялото бъдеще. Историята доказва верността на Неговите думи.

Мнозина са се възползвали от вярата на един човек, на цял народ, на поколения наред.

Велик и вдъхновяващ е подвигът на патриарха на вярата Авраам. Той беше готов на всичко, но и Бог го благослови щедро.

Ако ние дадем най-милото си на Бога, Той ще ни даде най-скъпото си: единородния си син.

От нищо да не се боим. Дали сме с Бог или Сатана ни изкушава, да вървим напред, чрез изпитания към благословения, чрез жертви към живот.

Амин.

София, 7 март 1937 г.

Спаси душата си

“... бягай за душата си...”

Битие 19:12-25.

Това, което имаме да кажем и чуем днес, се отнася колкото до вас, толкова и до мен, колкото до другите, толкова и за теб. Един от въпросите с най-личен характер е именно този: да спасиш душата си. Друг не може да ти я спаси. Ако всички други се спасят, какво ще те ползва това, когато ти не си спасен?

Във връзка със спасението на човешката душа Библията винаги дава тревожен сигнал. Най-стегнато и силно обаче той звучи в думите: “Бягай за душата си; да не погледнеш назад; нито да се спреш; бягай на планината, за да не погинеш”. Стари думи, стари като света, но необходими като въздуха и хляба. Ако през онези времена е имало нужда от тях, днес те са хилядократно по-актуални. Защото и подобните на Лот хора са се умножили, и Содомските грехове са повече.

Ти имаш душа

Не знам как гледаш на въпроса “за душата си”. Може много да си учил, чул и видял. Може много да знаеш. Но си позволявам да се усъмня, че познаваш добре и напълно себе си. Дали си освободен от късогледството да признаваш само кората на дървото, а сока и живота му да отричаш? Може ли да те задоволи опознаването само на половината от света? Разбери, животът има и друга страна: духовна. И ти се състоиш от две половини. Фактът, че едната е малко по-особена, нищо. Тъкмо затова тя е различна.

Какво си сторил за душата си?

Трябва да направиш нещо. “Бягай”. Грижим се за тялото си, за здравето, за пари, образование и къщи. Това е нормално, но е второстепенно. Защото е преходно. Кой не би дал пръст за ръка, ръка за душа. И Христос така мисли: “Какво се ползва човек...”

Освен това набожността, църквата, молитвите, Библията - са добри неща. Но най-доброто е спасението. За него става дума както днес, така и във вечността. Другото е само спомагателно средство, което ще бъде захвърлено - и църквата, и Библията.

Ти си в Содом

Също като Лот. Може да не си като другите около себе си, но независимо от това мястото ти не е там. Лот трябваше да остане вън, в палатките си. А той се приближаваше постепенно и незабелязано към огнището на греха и развалата. Той трябваше да остане далеч от порока, но влезе в гнездото му. Също като нас или по-точно - ние сме като него. Той е прототип на светски християнин.

А Содом бе нещо страшно. Мръсотията му се бяха натрупали до небесата. До нас са достигнали пословичните му грехове. Но какво е той, сравнен с днешното време и днешния свят? Колко бяха те, колко са днес. Нашите престъпления стигат до седмото небе. Нашите грехове не могат никога да бъдат заличени и забравени. Колкото и да боядисваме, прикриваме, извиняваме и галим света, в същността си той е Содом. И ние сме в него.

Чака те погром

Няма все така да върви, “за да не погинеш”. Ще заглъхнат оргиите на Сатана. Ще спрат безумията на света. Ще се помрачат празниците на порока. Злото ще бъде смазано. Огън очаква всеки Содом. Смърт е заплатата за греха.

Опасността не е въображаема. Не се касае за малки повреди. Не става дума за нещо дребно, от което можеш да се отречеш. Става дума за душата ти, за живота ти, за самия теб. Изборът е живот или смърт.

Огънят вече пламна. Пораженията и отплатата на греха са вече по петите ни. Налага се вече не да пълзим, а да бягаме. “Ако днес чуем гласа му, не се ожесточавай...” Днес ти го чу. Бягай, докато можеш. Защото утре и ти ще бъдеш превърнат в жалки развалини.

Бог те люби

Доказва го чрез:

1. Предупреждението си. - “Излезте от това място, защото Господ ще съсипе града”. Казаното е ясно и категорично. Нека да се знае. Изпраща гаже ангелите си, по различни начини. Ето една история. Случва се в малко градче в Швейцария. Един човек върви замислен по улицата. Някой слага ръка на рамото му и пита: “Какво става с гушата ти”. Човекът се сепва, обръща се. Непознатият се извинява и го оставя. Но думите му не го оставят на спокойствие.

2. Сътрудничеството си. - “ангелите натикаха Лота... хванаха за ръка...” Това не са само голи фрази. Бог прави много повече, отколкото заслужаваме и очакваме. За това, че те е довел дотук, пак на Него благодари. А колко много хора са останали в своя Содом.

3. Загрижеността си. - Мисли не само за нас, но и за близките ни: “Имаш ли тук друго някого?” Колко нашироко гледа Той.

Пътят на спасението

За него са нужни:

1. Сериозност. - “на зетъвовете им се видя, че той се шегува”. И днес е така. Съществуват насмешка и ирония. Роднини, близки, хора с авторитет могат да се намесят и да ни спрат. Но въпросът се свежда до това кого ще слушаме повече, хората или Бога?

2. Послушание. - “да не гледаш назад”. Трябва да се скъса със старото. Да не съжالياваш за Содом. Да не поглеждаш към предишните грехове. Ако не го направиш, чака те съдбата на жената на Лот.

3. Стремеж. - “нито да се спреш”. Невъзможен е застои в нашето християнство. Застоят би означавал гибел. Колко сме напреднали? Докъде сме стигнали? Какво догонваме?

4. Христос. - “бягай на планината”. Там е сигурността. Иди на Голгота: там е спасението. Без Христа не може.

Спасението е Божие дело. Но то е в човешките ръце.

И днес чуваме Божия глас. И днес пред нас се отваря пътят на спасението. Да тръгнем по него всички до един.

“Бягай за душата си”.

Амин.

София, 26 февруари 1939 г.

София, 28 март 1943 г.

Априлци, 14 декември 1943 г.

Защо подценяваме Бога?

“Има ли нещо невъзможно за Господа”

Битие 18:14.

Че какъв е Той? Какво може да направи? Защо мълчи при вида на толкова неправди и грехове? Защо не помогне на беззащитните и бедните? Каква роля играе въобще? Ето това са въпросите, които често ни задават. Те разкриват схващането на хората за Бога; схващане, което е повърхностно и детинско.

Това не е характерно само за новото време. Подценяването на Бога съществува толкова отгавна, толкова е древно, колкото древен е човешкият род. При всяка трудност и неуспех ние хвърляме вината на Бога. В редки моменти признаваме върховенството на Бога. Когато мислим за Него, прилагаме нашите човешки мерки, забравяйки, че навлизаме в друга област, където човешкото не е от значение. Когато верните старци трябваше да видят издънка на своя род и това им се съобщава, когато старостта ги беше вече презгърбила и изсмукала, те наивно се позасмяха. Късно е вече. Това може да си остане само едно хубаво пожелание.

За колко неща и ние сме казвали: не може, едва ли. Пред колко неща сме се спирали. Причината е, че не сме си задавали навреме този въпрос: “Има ли...” Той би ни избавил от много скърби и страхове. Би направил чудо в живота ни.

Подценяването на Бога е грях

1. Спрямо Бога. - Ние подбиваме авторитета му. А той е казал: “Не споменавай...”. Колко още ще петним и осакатяваме? Както гържим на своето име, така трябва да пазим и Божието. Това най-незабелязано, но ефикасно убива вярата в Бога. Не е необходимо гръмко да Го отричаш, достатъчно е да Го осакатиш.

2. Спрямо нас. - То е в основата на всички злини. Това бе всъщност първият грях. Още в рая възниква въпросът: “дали...” Че какво е той?

Когато не уповаваме на Него, тогава прибъгваме до Сатанинска помощ. Разчитаме на човешка подкрепа. А Той е казал: “Да нямаш други богове освен Мен”.

3. Спрямо хората. - Ако ние гържахме без колебание на Него, останалите биха ни последвали. Безбожниците са много, защото зле представяме своя Бог. Те са в безпътница, отчаяние и неверие, защото ние сме ги съблазнили или защото не сме ги привлекли при Бога. Вината е еднаква.

Кои вършат този грях?

1. Безбожните. - Като Го отричат, като отхвърлят Неговите съвети, откровения и покани.

2. Вярващите. - Общ грях е. И ние без да подозираме и без да се чувстваме виновни, го вършим със своето маловерие, отчаяние и възмущение.

Как се проявява?

1. Защо се борите? - Нима ще Го премахнете? Колко преди вас са се опитвали да направят същото. Какви бури са се надигали и какви обвинения са се сипели? Сатана какво ли не направи? Кой ще изброи всичко? И новите средства се оказват също неефикасни. Който е започвал борба с Бога, винаги е падал. Има ли победил? Поне един? След малко шум и малко бунт ги помита като вълна.

2. Защо се гордеете? - Размислете. Кой стои по-високо: машината или нейният инженер? Ние сме чудни, и способни, и многообещаващи. Но Този, който ни създаде, трябва да е още по-чуден. Това е логично. Ако Той пожелае, не може ли в миг да предизвика вселенска катастрофа? Сринаха се небостъргачи, машини, музеи, изкуства, църкви. Защо да може да го създаде, а да не може да го разруши? Тогава защо се мериш с Него? Ти какво

можеш да направиш на всемира? Защо не му признаеш почетното място?

Някои разбират това. Един селянин попитал учения свещеник: Какво прави Бог на небето? Свещеникът мълчал. “Прави каквото си иска”.

3. Защо се криете? - Пред обществото се показваме благовидни, грижливо пазим името си, показваме се хора на жеста и благородството. Само от хорските очи и кляку се пазим. Ами от Бог? Този, който е създал окото, не вижда ли...” Един човек откраднал на полето чувал с картофи; огледал се и го грабнал. А неговото дете му казало: “Ти не се огледа нагоре”. Какво има вътре в нас? Има много омраза, завист, неискреност, грубост, алчност. Нима остават скрити?

А с миналото какво да правим? Я го разровете. Без Бог не можем да го уредим.

4. Защо се боите? - А това става най-често. Всеки без изключение е виновен по този пункт. Притеснява ни грижата за ядене, облекло, посрещане на утрешния ден. Разчитаме повече на себе си, отколкото на Бога. Гоненията ни плашат като призраци.

5. Защо не искате? - Ние лесно се отчайваме? Казваме си, че по-добре няма да стане. Нима? Не могат ли хората да се стреснат? Не могат ли да се новородят? Не може ли да тържествува истина и любов? Невероятно е на пръв поглед, но не е невъзможно. Молете се.

Какво ни остава?

1. Повече респект. - Бог не е нещо обикновено. Отговорността ни е голяма. Не бива необмислено да се отдаваме на света.

2. Повече упование. - “В него живеем”. И никой досега не се е посрамил. Бог не е излъгал нито един от нас. Той е правил за нас даже повече, отколкото сме очаквали.

Високо да издигаме името на Бога. Да ни бъде знаме. Той да ни е гордост и надежда.

Да живеем с това съзнание и светът ще отвори своите съкровища.

Амин.

София, 21 ноември 1937 г.

Под бдящото око на Бога

“... Ти си Бог, който вижда... ме вижда...”

Битие 16:13.

*“Няма създание, което да не е явно пред Бога,
но всичко е голо и разкрито”.*

Евреи 4:13.

Ще се опитаме да хвърлим поглед в кръг около нас и, без да обръщаме внимание на маловажните и толкова многобройни неща, ще искаме да намерим вечно горящото и бдящо към нас - хората око на Бога.

I. Божието око наблюдава. За мнозина от нас този свят не представлява нищо друго освен една безкрайна степен, по която безумните вихри свирят своята зла песен, едно разбунтувано море, където стихииите манифестират свята мощ. За мнозина животът е една клетка арена, на която се подвизават и проявяват само слепи сили. За други пък той е действително едно творение на Бога, но творение, поставено от него там някъде в безкрайността и напълно забравено от него. Той като че ли само си е играл, догато е създал този свят. А после го е захвърлил настрана. Бог сякаш е създал човешкия род с единствената цел да го захвърли в долината на смъртта. Виждайки днешното безнадеждно положение на мнозина ни се струва едва ли не, че Бог е забравил своите някогашни любимци - хората, че ги е оставил е изключително в ръцете на сляпата съдба, от която те никога не ще се освободят. Струва ни се, че Бог ни е създал само за да се мъчим, да теглим, докато чакаме нашата сигурна гибел, която с бавни, но сигурни крачки се доближава до нас. Мнозина мислят, че Бог е обърнал гръб на човечеството, че той не се грижи за него, дори и поглед не хвърля, за да види неговото крайно непоносимо страдание, и изобщо не мисли

за нас, страдащите и погиващи хора. Като че ли Той ни е напуснал както мащехата напуска невръстните си гечича.

Това може да го изрече само този, чийто поглед е винаги прикован в черната земя, който не вижда пред себе си нищо друго освен пръст. Такъв човек не обръща нито веднъж своите късогледни очи нагоре, за да види дълбоката синева на небесата. Тогава ще съзре, ако е с отворени очи, че в този свят има едно око, което никога не се затваря, което постоянно бди. И ако той кръстоса поглед с него, ще почувства, че там прозира неговият създател, навесил лице към тази грешна земя, а може би и ронещ сълзи. Приятелю, в този свят има едно око, което ни наблюдава от всички страни. То не се отделя от нас нито за момент. Това е око на Бога. С най-жив интерес той следи накъде отиваме. Бог не ни забравя, стига ние да не Го забравяме. Той гледа към нас, стига ние да не му обърнем гръб по един нахален начин.

II. Какво е Божието око? То отговаря напълно на божията същност. То е съвършено, защото е негово. То не е като нашите очи.

1. Всевиждащо. Докато ние, въпреки силното си желание не можем да хвърлим поглед навсякъде, не можем да надзърнем в онези неща, които даже ежедневно стават пред нас, то има едно тайнствено око, което не изпуска нищо. Пред неговия поглед се разкъсват всички воали, рушат се всички прегради, нищо не остава скрито. Може това да ни се струва непоносимо, даже ужасно, може да се чувстваме в неловко положение, но истината е тази: Бог вижда всичко. Нищо не отбягва от неговия остър и всепроникващ поглед. Дори с цената на жертви и труд да искаш нещо да укриеш, не ще успееш. Всяко дело, не видяло никога слънчев лъч, извършено в земните дълбини, може да не се вижда от извънредно любопитните погледи на хората, но то си остава открито под бдящото око на Бога. Самотните часове, които ти прекарваш далеч от хората, останал сам със себе си, се нижат под един поглед, за който ти даже и не подозираш. Мислите, с които тъй безгрижно си играеш, които понякога те и тормозят, се виждат от едно око. Вълненията, които се надигат в твоята душа и я обливат, са вярно

наблюдавани. Желанията, които се таят в дълбините на твоето сърце, са добре познати на Бога. Бог вижда заблудения син, тръгнал по мръсните пътища на порока. Бог вижда заблудената дъщеря, продаваща на случайни минувачи своята чистота на нищожна цена. Бог вижда нехайните родители, забравили своите скъпи рожби. Божието око е всевиждащо.

2. Безпогрешно. Пред хората ние умеем да се представим в такъв образ, какъвто всъщност не притежаваме. И те ни вярват, защото погледът им не може да отиде по-дълбоко. Колко пъти досега ние сме доказвали пред другите нашите добри качества и нашите благородни намерения. Колко често и колко продължително ние сме си най-различни поставяли маски според обстоятелствата и времената. Ние сме отивали толкова далеч, че представяйки се пред другите такива, каквито не сме, сами сме вярвали на своите собствени измами. Пред очите на другите ние можем да се прикрием, но пред вечно бдящото око на Бога нашите души са без покривало. Пред него не може да има заблуда; то не прави грешки. Окоето на Бога вижда нещата такива, каквито са в действителност.

III. Какво означава окоето на Бога? Много естествено е то да има своята роля в живота и да окаже известно влияние върху онзи, който кръстосва поглед с Неговия.

1. Утеха. Не е ли утеха за човека само мисълта, че Бог вижда всичко, за онзи човек, който е жестоко онеправдан от себеподобните си? За онзи, който се чувства смазан под тежкото бремене на живота? За онзи, който е самотен и изоставен в този свят? Погледне ли такъв човек към Бога, съзре ли Неговата любов и свежест, тогава той ще забрави своето страдание.

Спомнете си за чернокожата робиня Агар. Тя бе прокудена в следствие на голямата строгост на своята господарка. В нейния дом тя бе изживяла много дни на тежка неволя. Подтисничеството бе просто непоносимо. Докато един ден вратата пред нея се отвори и тя тръгна да дири щастието си без да знае сама къде. Пътят я изведе в пустинята. Там тя осъзна, че върху нея е прикован погледът

на Бога. Значи тя не беше съвсем сама и изоставена. Окоето на Бога вдъхна утеха в безутешната ѝ душа. Така и в твоята пустиня Бог те вижда. И там Той не те е оставил. Той бди над твоето постоянно растящо страдание. Той го вижда. Той ще те потърси в скръб и неволя. А онова, което тежи на примрялото ти сърце като голямо парче олово, Той го знае. Бдящото Божие око ни свидетелства за присъствието и за любовта на Бога. Няма по-голяма утеха от тази да знаеш, че Всемогъщият е край теб и те наблюдава. Ти няма да загинеш, колкото и голяма да бъде опасността. Той бди над теб, както майка бди над любимото си чадо.

2. Отговорност. Божието око може да има диаметрално противоположно значение за нас, което зависи от нашето положение и от това, което вършим. То утешава във всеки случай, но и изобличава. То ни напомня много добре, че всичко онова, което ние вършим, става пред святото лице на Бога. То е един вечен свидетел за най-тайните ни деяния и съкровени помисли. То ни предизвиква да се червим толкова пъти пред себе си. Да си припомним родоначалниците ни Адам и Ева! То е една безгласна присъда за нашата гузна и виновна съвест. Погледнем ли веднъж в неговите дълбини, съзрем ли неговата чистота и буйния му плам, не ги забравяме никога. Докато живеем, ние ще носим спомена по него, ще го виждаме да блести пред нас при всяка стъпка от живота ни.

Нека винаги да имаме предвид, че има една бдящо над нас Божи око. Колкото и безразборно да са оплетени пъстрите нишки на живота около нас, колкото мрачно и безнадеждно да изглежда положението, да знаем, че не сме забравени.

Нека, също така, да не се увличаме и самозабравяме, защото има Един, който гържи сметка за всичко.

Помни бдящото око на Бога!

Амин.

София, 25 декември 1932 г.

Набожният човек

“И Ной извърши всичко, според както му заповяда Бог...”

Битие 6:22.

Ако ние с дълбоко благоговение и любов тачим светлата памет и великото дело на нашите родолюбци, забравили себе си в служба на родината, ако с възторг говорим за поети, философи, военачалници, държавници, научни мъже, не би следвало в никакъв случай и по никоя причина, да забравим онзи, който мълчешком, често пъти без сам да осъзнава, търпеливо и непрестанно върши изключителния си подвиг да служи на светлината и доброто в свят на мрак и зло, това е набожният човек. Ако патриотът служи на родината, откривателят на науката, философът на мъдростта, набожният човек служи на Онзи, който стои над всичко, на Бога.

Вечната книга Библията почти никога не представя сухи дефиниции за истините, които иска да посочи и подчертае, а си служи с живи образи. Когато например иска да говори за набожния човек, тя говори за Ной. За него е казано: “И Ной извърши всичко според...” В неговото лице аз виждам образец и прототип на набожния човек.

Как се гледа на него?

Той се различава от другите. Носи нещо в себе си, което никога не позволява той да бъде приравняван с останалите. Там, където липсва такава разлика, набожност не може да има. В историята на потона се говори подробно само за един човек, а останалите се споменават като общност. Всички са еднакви, но той се отличава. Та кой би го смесил с когото и да било? Ной си остава винаги Ной. И тъй като той заема особено място, нека видим как се отнасят другите с него.

1. С презрение. Можете ли да си представите какъв печален образ е бил той в очите на своите съвременници - хора весели, безгрижни, доволни, които знаят само да ядат и пият, да се женят и гразят, които не мислят за нищо сериозно, нито се боят от каквото и да било. И сред това весело общество се чува строгата реч на Ной, която предвещава близка буря и страшна смърт. Но кой ще го чуе? Какво говори този чудак? Фактът, че нито един не взе под внимание думите му, говори достатъчно красноречиво колко го почитаха. Ами след това когато започва на суша да строи кораб? Аз сякаш чувам зълчния смях и парливите подигравки. Кой ще ги изброи?

Времената минават, но мнозинството гледа все така на набожния човек. Не само че му се надсмиват, но и го съжаляват. Отхвърлят го в живота. Не се вслушват в гласа му. Друго всъщност не може да очаква от света. Ще го мразят, защото не е негов. Двете страни се различават основата си.

2. С почитание. Както е вярно едното, така е вярно и другото. В онзи съдбоносен миг, когато от небесата реки потичат, светкавици заблестяват, лудите вълни на новообразувалото се море заливат ниви и къщи, а хората се давят безпомощни, всички със завист и умиление поглеждат към спокойния и неуязвим от нищо послушник на Бога. Едва когато дойдат страданията и бурите в живота, когато собственият ни потоп наближи, тогава едва оценяваме и започваме да търсим набожните хора. Но е много късно. Жалко е за самите нас, не за тях. И не само това. След като историята вече приключва и виждаме щастливия край на Ной, кой не би пожелал, минавайки по морето на живота, да бъде като него и да има неговата участ? И днес има хора, които за нищо не биха оставили Бога, които желаят да бъдат под неговата закрила и грижа, да бъдат в неговия ковчег, да бъдат добри, духовни, християни, набожни.

Характеристиката му

Той е една особена категория човек. Времената се менят, но в основата си той е същият. Нека го опознаем. Какво е същественото в него? Какво повече той притежава?

1. Чува Бога. Единствен Ной, набожният човек, долови непосредствено повелята на Бога. Единствен той разбра какво ще стане в близко бъдеще. Имало е вероятно много по-учени и по-богати от него, за да знаят и да могат да се приготвят и спасят. Но те не са имали уши да доловят Божия глас. Прекалено много други неща ги занимават, за да имат време за Бога. А Той предупреждава и избавя от всеки потоп, но трябва да бъде чул.

И днес Бог говори най-вече чрез събитията. Разбрахме ли какво казва? Ако все така продължава, известно ли ни е как ще свърши? Как да се избавим? Виждаме ли Бога зад всичко? Имаме ли внушения и откровения? Разбираме ли го? Това е рядко качество? Колко наброй хора притежават това качество? Ако сме негови, ще го разбираме, защото чадото чува и разбира своя родител.

2. Вярва в Бога. Бог проговори най-сетне и чрез самия Ной. Но кой да му обърне внимание? Неговите гуми им звучаха като детска заплаха. Възможно ли е това? От толкова години съществува земята и никога не е ставало подобно нещо. Животът е толкова хубав и неугасим. Нима Бог ще се меси? Може ли да бъде толкова жесток? Тези и хиляди други основания и възражения са противопоставяни на изричното Божие предупреждение. Обаче единствен Ной не направи това. Бог каза и той не възрази, нито се усъмни. Та нали е Бог? Ако той не каже истината, кой тогава? Дори да е най-невероятното, ако то идва от Бога, набожният човек го приема. Той не познава резерви. Друг случай: Веднъж на един от главните мостове на Лондон един човек викал: “За грош - жълтица”. Минувачите му се присмивали и не вярвали. Но минал един работник и взел за децата си. Жълтицата му се видяла тежка, проверил при златар, че е от чисто злато. Побързал да отиде пак, но вече там нямало никой, защото облогът бил само за един час.

3. Извършва това, което Бог заповядва. Бог за него е най-върховният авторитет. Единствено с него се справя. Набожният човек поставя Бога над всичко. Слушаш ли света, не си Божий.

Набожният човек не се задоволява с това само да чуе и одобри. Прилага наученото на дело. Не го ползват само планове, обещания и решения. С тях е покрит пътят до ада.

Не отказва по никакви съображения. Нито защото е трудно, нито гали другите от своя страна ще го сторят. Той гледа себе си и се грижи за изпълнението на своя дълг. Дори и единствен да се окаже. Нищо не може да го спре.

Не променя казаното от Бога - "всичко" извърши. Колко е съвестен. А ние избираме само най-лесното. Набожният човек не коригира Бога.

Заслугите му

Какво извърши той? Какви са резултатите от неговата набожност? Сгреши ли като послуша Бога? Кой сполучи: той или другите? Финалът е ясен.

1. Спасява себе си. Страшна, невиджана катастрофа разтърси света. Погинаха го един доволните, безгрижните, гордите, безбожните. А набожният и осмиваният Ной се опази от смъртта. И защо? Защото чу, повярва и послуша Бога.

Има ли нещо по-ценно? Какво по-хубаво от това да си спасен? Набожният човек и в световния потоп е спасен.

2. Спасява близките си. Спасеният стана спасител. Набожният човек никога не уврежда, не погубва. Той е само за добро. Тези, които са около него, трябва да са благодарни, че го имат. Колко много хора са намирали избавление от потоп край един добър, съвестен, честен, богобоязлив човек.

3. Сътрудничи на Бога. Бог намисли да сложи край на старото човечество и затова имаше нужда от един Ной. Той трябваше да стане и стана родоначалник на новото човечество. Набожният човек създава нов свят. Това е сътрудничеството му с Бога, което

той дори не съзнава. И това е творчество, което надминава всяко друго. То е боготворба. Волята на Бога е и воля на набожния човек.

Набожният човек е спасител и творец. Оценете го, подкрепете го, послушайте го и накрая - станете като него. Само така ще се положи началото на един още по-нов и по-добър свят.

Дано всеки “га извърши всичко...”

Амин.

София, 26 септември 1937 г.

Последиците на греха

Битие 3 глава

Цялата Библия говори за греха. Ако нямаше грях, нямаше да има нужда от Библия. Темата ѝ е: грехът и спасението от него. Около тази мисъл се върти всичко: и Моисей, и пророци, и псалми, и евангелия, и послания, и откровение. Христос се яви във връзка отново с греха, за да ни избави от него. Учи, страда, умря и възкръсна поради греха. Първото заключение е: **Грехът е съществен фактор.** Защо има неправди, убийства, мизерия, страдания, неволи? Библията отговаря: защото има грях. Той е причината за всичко.

Колко леко-картинно и колко гениално-дълбоко Библията описва грехопадението на човека. То минава през три етапа: съмнение (“истина ли каза Бога?”), пожелание (“ще бъде като Бог”), непослушание (“взе от плода му”). И след това всички са загубени. В началото човек си играе с греха, после грехът си играе с човека. Заключението е: **Колко опасен е грехът.**

Библията твърди, че всички сме грешници. Всеки има връзка с греха. Ето защо трябва добре да знаем какви са последиците. След като вършим грях, защо тогава да не говорим за него? Защо да не кажем и изясним какви са резултатите? И на когото му харесва, нека продължава да го върши. Грехът е болестно състояние. **Изключително е разпространен.**

Той представлява:

1. Разкъсани връзки между Бога и човека.

- “Която си ми дал”. Обвинява Бога.

- “Се скриха от лицето на Господа Бога”... “уплаших се и се скрих”. Къде са предишните отношения на синовност и радост? Няма следа от тях. Човекът се срамува, страхува се, бяга от Бога.

- “между градинските гървета”. Колко е жалък и смешен. И ние се крием зад заблужденията си, работата, удоволствията, извиненията.

Няма Бог за грешника. Така крадецът избягва да срещне този, от когото е откраднал.

А без Бог колко много губим. Трябва да направим избора си: ябълката или Бога?

2. Разкъсани връзки между човек и човек.

- “И човекът рече: жената, тя ми даде от гървото”. Обвинението пада върху жената. Лесно обвиняваме другите. Предпочитаме да хвърлим вината върху тях. Вместо да се заздравят връзките, те се разкъсват заради греха. Грехът прави съвместния живот непоносим. Ако искаме да има единство и братство, да избягваме греха. Който греша, разкъсва човечеството. Който греша, разкъсва и народа си.

3. Божието проклятие.

Възможно ли е то? Да. Когато човек променя становището си спрямо Бога и Бог променя становището си спрямо човека. Получават го:

- изкусителите - “по корема си ще се влачиш и пръст ще ядеш”. Който въведе друг в изкушение е проклет. Бог никога няма да го издигне. Прах е храната му. “вражда... нарани... главата... петата”.

- жената - “ще преумножа скърбите... той ще те владее”. Колко мъчно се възпитават нови хора.

- мъжа - “с пот.. тръни и бодри... в пръстта ще се върнеш”. Има проклятие и до днес в техниката, в стопанството, в културата.

4. Изгубване на рая.

- “той изпъди”. Какво има пред човека? Неизвестност, тръни и бодли, пот, борби, смърт. Догато грешим, няма рай: нито в нас, нито около нас. Не ще има рай. И ще стоим във готовогава, докато престанем с грешките и изкупим греховете си. Премахнем ли греха, раят ще се върне.

Ето грехът докъде ни довежда. Съдете дали е добро или зло.
Но има избавление за извършените досега грехове: това е
Христос.

Занапред да се пазим. Веднъж семинарист чул от професора
си: “Глупостта е най-големият грях”. Писал това на баща си. А
бащата му отговорил: “Грехът пък е най-голямата глупост”.

“Противете се на Сатана...”

Амин.

София, 12 юли 1942 г.

Кое е най-страшното

“А змията... наистина ли... приятно... проклета... изпъди...”

Битие 3 глава

В този хубав живот и на тази богата и красива земя са поникнали много плевели. Кое е най-лошото и страшното от всичко? Попитайте детето и то ще ви отговори: тъмнината на нощта. За здравия - това е болестта; за имотния - загубата; за миролюбците - войната; за живите - смъртта. И това е така. Това са злини, неприятности, врагове, от които се страхуваме. Но мислите ли, че е добре да попитаме и Бога? Какво ли ще ни каже Той?

Има и нещо друго.

1. То не е така изключително като войната или болестите. А се случва ежедневно. И затова е страшно. Постоянно се извърши.

2. Хората всъщност не се плашат от него. Считат го за редно, обикновено. Тъкмо в това е най-страшното - че не се страхуват от него. А би било добре да се страхуват.

Ще ви кажа кое е най-страшното: грехът. Той е и най-страшното, и най-вредното, и най-опасното за човека. “Ако всички гървета биха били писатели, всички клончета - пера, хълмите - книги, а водата - мастило, пак не биха стигнали да опишат злините от греха”. “Бойте се от този, който може да погуби и тялото, и душата”. Тъкмо това върши грехът. Какво по-страшно от него?

Това е изразено и подчертано най-добре в третата глава на Битие. Някой може да я приеме като детска приказка, зависи от човека. Но тези, които мислят сериозно и дълбоко и познават живота, ще я оценят като най-стегната философия, пълна истина, ценно откровение, тънък анализ на човешкото сърце и живота.

Грехопадението е вечната история на човека. То никога не

спира; постоянно става около нас и със самите нас. Грехът е безсмъртният и най-разпространеният враг на човека. “Ако речем няма грях, лъжем...”

Какво целим? Не да плашим, а да видим къде е врагът, да се борим с него, да се съюзим против него. Да не чакаме.

“Грехът е беззаконие”. Грехът е поведение против Бога.

Грехът е страшен: поради атаките.

1. Изненада. Къде стана падението? Там, където никога не бихме допуснали - в рая. Ето че и там има змии и изкушения.

Колко внимателни трябва да бъдем. Змията е отличен символ на злото: надминава маймуните по катерене, рибите - по плуване; атлетите - в борба. Прави си път навсякъде. Хипнотизира с погледа си. Не подценявайте злото.

2. Съмнение. “Истина ли каза Бог? Защо го слушаеш? Провери дали е така? И това е достатъчно. Един слуга се оплаквал постоянно, че трябва много да работи. Обвинявал Адам за това. Господарят му го повикал веднъж. Поставил го в един салон пред богато наредена трапеза. “Почакай тук, яж, но недей посяга към онази похлупена паница” - предупредил гостодарят. Слугата останал сам. Любопитството му надделяло: “Какво ли пък има? Само ще видя, няма да пипам”. Вдига капака, оттам изскача една мишка. Разтичва се, събаря масата, вдига се шум, господарят се връща. Какво направи слугата?

3. Лъжа. “Ще бъдете като Бог” - хубава примамка! Кажу на жената: “Богиня ще станеш” и на всичко ще е готова. Запали амбицията. Вярно ли е? Станаха като Сатана.

“Дървото бе добро и приятно на очите” - всякога, когато грешим, очакваме нещо добро, а всъщност се оказва повече от отрова.

Грехът готви разочарование. Издигането му е падение. Животът му е смърт. Печеленето му е загуба. Сладостта му е горчилка. “Сатана е лъжец и баща на лъжата”.

Не е грях да бъде изкушаван, но е грях да послушаеш Дявола.

Фаталната грешка на Ева е, че го послуша. Трябваше да го прекъсне, да избяга.

Грехът е страшен: поради последиците.

1. Угризение. “скриха се... уплашиха се...”. Раят не беше вече рай за тях; птичките не са пойки вече; цветята не са ароматни; слънцето не блести. Това е чувството след всеки грях. Огънят на съвестта не може да бъде угасен от водата на всички океани; рязането на месото е нищо в сравнение с рязането на душата.

2. Закоравяването. Това е вторият етап. Адам и Ева не се признават за виновни. Прехвърлят отговорността си: Адам - на Ева, Ева - на змията, Адам дори обвинява Бога (“която си ми дал”).

3. Заразяване. “Даде и на мъжа си”. Грехът никога не свършва там, където започва. Той е като епидемия, почти е невъзможно да се ограничи. Един грях води десет след себе си, един грешник проваля десетина около себе си. “Чрез един човек грехът влезе в света” (Римляни 5:12). Стига и до нас, ние също сме заразени и колко ли още ще заразим. Наследството е печално.

4. Проклятие. Най-страшните думи са казани: “... по корем ще се влачиш... ще преумножа скръбта... тръни и бодили... с пот... в пръстта ще се влачиш”. Грехът е регрес, влачене, болка, мъка. “Заплата на греха е смърт” (Римляни 6:23). Какво повече от това? Умира доброто и божественото в човека. Това е най-голямото нещастие. “Който върши грях, роб е...”

5. Изпъждане от рая. “Изпъди Адам”. Грях и рай не се търпят, не са съвместими. Има или грях без рай, или рай без грях. Ще имаме адска участ, докато грешим. Кой ще отрече това? Животът потвърждава тази истина.

Има ли избавление?

“Където се преумножи страхът, преумножи се и благодатта”. Бог промисля да неутрализира с ефикасни средства дейността и пораженията на греха.

“Бог повика: къде си?” Потърси Адам, погрижи се за него. “Бог даде своя единороден...” - ето го и избавлението. Да се скрием зад Голготския кръст. Ние имаме Спасител. Това е най-утешителното и най-радостното. (“Ако са греховете ви като мораво...”, “Кръвта на сина му ни очиства...”, “Ето агнецът...”, “Това е моята кръв...”)

Нека не повтаряме грешките на миналото, а най-сериозно и съвестно да се погрижим за себе си.

За нас може да има не грях, а оправдание; не мъки, а блаженство; не ад, а рай; не смърт, а живот, само ако вярваме и слушаме Спасителя.

Какво да сторим? “Ако изповядаме греховете си, Той е в...”

Амин.

София, 26 ноември 1939 г.

Произхожда ли човекът от маймуната?

*“Бог образува човека от пръст из земята
и вдъхна в ноздрите му жизнено дишане”.*

Битие 2:7

За всеки нормално образован човек този въпрос се е надигал заплашително и е искал своето разрешение още от годините, прекарани на училищната скамейка, та и по-късно. Малцина не са се сблъскали с него. Когато един берлински свещеник преподавал религия на децата, запитал едно от тях: “Кажете ми, кой създаде човека?”. То отговорило: “Бог създаде...” В това време се чул гласът от друго дете: “Татко казва, че сме произлезли от маймуната”. Веднага пасторът съобразил и възразил: “Вашите семейни работи и личен произход не ни интересуват; ние говорим тук общо за произхода на всички хора”. Науката и религията тук се пресичат. Въпросът е колкото **научен**, толкова **и религиозен**. И двете области се занимават с него и търсят отговора.

Защо трябва да го осветлим, разясним и да вземем становище? Защото се спекулира. С него се опровергава Библията и се отрича Бога като творец на човека.

Лутаниците в науката

Когато човек разглежда този въпрос, остава с впечатлението, че няма окончателен отговор. Че последната дума още не казана. Много опити са правени. Различни пътища са прокарани. Но едно-единствено научно становище няма. Не може да се каже, че науката е потвърдила произхода на човека от животното, конкретно от маймуната.

От една страна, се настоява на животинския произход на човека. Шопенхауер посочва шимпанзето за прадядо на африканеца.

Хекел (1835-1919), професор по зоология в Йена, твърди: “Историческа истина е, че човек произхожда от маймуна.”

А от друга страна, се доказва божественият корен на човека. Васман в книгата си “Модерна биология и теорията на развитието” (1926 г.) пише: “Между онази произходна форма и днешния човек няма нито едно съединително звено.” Кювие (1769-1832), прочут с разделянето на животните на четири групи и с теорията за катастрофите или новото творчество, се придържа също към библейското схващане.

Ето ви пъстрата картина, представена най-общо.

1. Анатомични сравнения.

1. Приликата. Когато отидете в Зоологическата градина, вижте вида и проявленията на маймуните. Те имат възприятие, памет, спомени, асоциации.

Английският зоолог Хъкслей, съставил прочутото “питекометра”, се опита да докаже, че всяка разлика между телесното устройство на човека и човекоподобната маймуна е по-малка, отколкото са разликите между последния и по-низшия вид маймуна”.

Но какво от това? И двете ни ръце са еднакви, но това съвсем не доказва, че едната произлиза от другата. Напротив, говори повече за общия им създател.

2. Разлики:

а. Изправена походка.

б. Мозъчна тегло. Йохан Ранке прави находчиво сравнение: “Човек като “мозъчно същество” се противопоставя на животинския свят като “чревно същество”. Дори представителите на различните раси са с различно мозъчно тегло. Мозъкът на китаеца тежи около 1428 грама; на европееца - около 1361 гр.; на черната раса - около 1316 гр.; на австралиеца - 1200-900 гр.. Разликите с мозъчното тегло при маймуните е очевидна: при орангутана и шимпанзето мозъкът е с тегло около 375-400 гр.; при горилата - около 400-500 гр. Съотношението мозък/тяло при горилата е 1:220; при шимпанзето 1:75; при човека 1:35-40. Маймунският мозък престава рано да расте.

в. Мозъчна повърхност. При човека е 220 000 мм²; при орангутана - 30 000 мм².

г. Говор. Според Макс Мюлер: “говорът е рубликон между човека и маймуната”.

3. Ембрионалното развитие. Хекел стои на страната на еволюционната теория: “Зародишната история на човека е изрезка от неговата история на произхода.”

Но пълно и историческо повторение на фазите на зародишно развитие съвсем не е налице; сходството е само привидно. Затова съзателят на тази теза К. фон Бер (1876) протестира против цитираната по-горе мисъл.

4. Патологични явления. Такива са извънредната окосменост, опашките, малкият ръст, малките глави. Карл Фогт (1867) със своите изследвания върху микроцефалите обяснява явлението с атавизма. Но Вирхов доказва, че това е повърхностен аргумент и че се касае всъщност за болестни състояния. А те не могат да бъдат изходна точка за ново физиологическо и психическо развитие.

5. Кръвно родство. Кръвният серум има безкрайно нежна реактивна способност. Нутал прави издирване на 900 кръвни видове. Човешките кръвни разтвори имат утайка само при 70.5%. При осем маймуноподобни смеси - една пълна утайка. Очевидно прибързано е да се твърди нещо в този аспект.

2. Уликите на палеонтологията.

Трябва да се знае, че все още не е намерена жива човекоподобна маймуна, нито пълни останки от нея, а само частични и със съмнителен произход находки.

Теорията за еволюцията на маймуната до човешки вид е само една хипотеза без всякакви достоверни аргументи. Палеонтологията също не дава веществени доказателства.

а. Швалбе през 1856 г. открива скелетни останки в една пещера в Неандертал при Дюселдорф. И какво са те? Един черепен

капак от черепна кутия с предположаем обем около 1230 куб. см.

б. Долна челюст от Хайделберг с човешки зъби. Смята се за най-старата находка отпреди 400-500 хилядолетия и вероятно е от човек.

в. Лекарят Дюбуа през 1881 г. в Ява обявява скелетни остатъци (част от череп, зъб и горна част на бедро) като “питекантропус еректус”.

Но каква информация дават тези останки? Доказва ли една керемидна вида на сградата? Или копчето - вида на дрехата?

Защо да не се предположи, че това са само измрели видове маймуни?

3. Теорията за произхода на видовете. Тя твърди, че видовете се променят и добиват нови качества в течение на продължителни периоди. Днешните видове са произлезли от минали, които са вече измрели.

Основател на учението за еволюцията на живата природа е Жан-Батист Ламарк (1744-1829). Преди него също са лансирани подобни идеи. Но теорията нашумява с името на Чарлз Дарвин (1809-1882) и с книгата му “Произход на видовете чрез естествения подбор” (1859). Дарвин прави околосветско пътуване през 1831-1836 г. в Южна Америка и Тихия океан. Оттегля се в имението си, където завършва изследването си.

Колкото по-дълбоко се навлиза в земните пластове, толкова видовете живи организми се разклоняват и опростяват. Ако търсим по-сложни видове, тогава нека се обърнем към днешните живи същества. Изненадващ факт е, че не винаги децата наследяват същите качества като на родителите си. Така е и с много от растенията. Наблюдават се отклонения от основния вид, каквито обаче могат да се предизвикат и изкуствено.

Основна теза в дарвинизма е промяната на видовете вследствие на борбата за съществуване.

Оттам материализмът издига лозунга: “Живите твари не са създадени, а се развиват”.

Нека да се отбележи, че сам Дарвин не е бил безбожник. Вярно е, че се отказва от християнството, защото “не се подкрепяло

от доказателства”, но остава член на църквата. В публикувано след смъртта му писмо той признава: “Даже в периодите на най-големите си колебания, никога не съм бил атеист и не съм отричал съществуването на Бога”.

Но се появяват и други тези:

а. медикът Вирхов (1889) в сказка във Виена докладва, че “за 5000 години значителна промяна на видовете не е станала”. Хората са същите, както в древността. Защо от маймуна не стана човек? Или “... от охлюва да стане слон” (по сравнение на проф. Бетекс).

б. Рудолф Вирхов посочва, че подобие на младите маймуни с децата е много по-голямо, отколкото на старите маймуни с възрастен човек и прави заключението: “Развитието на майmunата тръгва по път, който е противоположен от този при човека. Майmunата в строежа на черепа и в развитието си все повече се отдалечава от човека. Следователно с еволюция майmunата не може да стане човек, а пропастта между тях става по-голяма”. Тази мисъл споделят и други учени - Ранке, Колман, Клач.

Съществува и твърдение, че майmunите са дегенерирани, паднали човеци: лансират го Овидий в “Метаморфози” (15,90) и някои легенди - мексикански, западно-африкански, южно-арабски.

Положителността на Библията:

1. Човекът е оригинален вид.
2. Двойствена човешка природа: материя и дух. Не без чувство на хумор Том предполага: “Бог е създал майmunите толкова човекоподобни, че да види какво би станало от нас, ако водим само вегетативен живот и нямаме никакви духовни потреби”.

Науката и Библията:

1. Няма противоречие между тях: развитието е библейска мисъл. Човекът е най-младото творение на Бога. Той го поставя сред дървета и топъл климат.
2. И какво от това, ако произхожда от майmunата? Нали и тя също е под ръководството на Бога? И зад развитието стои пак Бог.

По-важно е: не дали човекът произлиза от маймуната, а дали сега не е маймуна.

Амин.

София, 18 октомври 1942 г.

Плевен, 5 ноември 1942 г.

Севлиево, 12 ноември 1942 г.

Божията тактика

“Но Бог разведе людете по околен път през пустинята...”

Изход 13:18.

Преди 4000 години имаше един народ, който за векове наред бе станал роб на безсърдечните египетски господари. Но Бог реши да го направи свой народ. Бог реши да смени робията със свобода. И това беше похвално. Столетия наред жилавият господарски бич е съскал като змия по превитите робски гърбове. Но Бог реши да сложи край. Поколения наред лееха сълзи, изтръгваха се въздишки, проливаха кръвта си, даваха силите си, пилееха живота си. Но Бог реши да превърне плачовете в песни, въздишките във възклицания и сълзите в радост. Изпрати му най-достойния син-освободител. Ден и нощ бе с огромния робски керван, за да го води през пустини и морета. Кле му се, че ще му даде Обетована земя, земя на свобода и слънце; че ще го освободи от робията, униженията и смъртта. Слони упоритата воля на фараона. Всичко това е великолепно. Ние сме във възторг от един толкова чуден Божи план.

Обаче колкото, от една страна, този Божи план да ни се вижда възхитителен, толкова, от друга страна, той е за нас **много странен**. Спирали ли сте се някога на тия думи, които са и нашият текст за днес: “Но Бог разведе людете по околен път през пустинята”. Това не можем да разберем. Вижда ни се и чудно, и странно, и страшно. Сякаш това е един несполучлив Божи ход, който проваля всичко останало хубаво. Според нас е трябвало да ги поведе не през пустиня, а през градина. Да им посипе рози и цветя. Да ги преведе не по околния път, а по най-лесния и най-късия. Тук проличава разликата между Бога и нас; между Божиите разбирания и нашите разбирания. Научаваме се на “Божията тактика”.

Знам, че много въпроси вълнуват нашите души. Но от многото - **два въпроса** са най-парливи и най-мъчителни. Същински инквизитори.

1. Защо през пустиня? Там няма хляб, няма вода, няма защитни стени. Там дебнат смърт, глад, немотия.

Вярващият се пита: защо животът ми е станал пустиня? Щом Бог ме води, защо срещам несгоди, тревоги, изпитания, оскърбца, смърт. Защо? Ние сме бунтовници!

2. Защо “по околен път”? Завоят не е малък. Разстоянието е неколкостранно увеличено. Само да можете да видите на картата. Изминава се за 40 години!

Нали се стремя към нещо добро? Нали пред мен грезят Ханаанските идеали. И защо не се подобрява положението? Защо идеалите остават все така далеч? Защо няма постижения? Постоянно сме далеч от Божието царство. Керванът на човечеството се заблуждава, обикаля, губи време, като в омагьосан кръв е. Нетърпеливци!

Когато Бог прави нещо, той знае защо. И когато не го прави, пак знае защо. Той си има мнение, основание, тактика, план. ТЯ Е:

1. Да ни убеди в нашата немощ. Докъдето поглед стига, се вижда само пясък като огромно зърнесто, жълто море. И когато слънцето греене, и когато вихрите завият, човекът си остава малка пращинка сред пустинната безкрайност. Не по-голям от пясъчинка.

Да знаем, че без Божията помощ и благословия ние сме нищо. Да не смятаме, че можем без Бог. Да не изместваме Бога.

2. Да ни убеди в своята мощ. Пустинята и пътят са тъмен фон, на който се откроява Божията светлина. Нека фараонът се изпречи - Бог ще го сломи. Нека пустинята е неплодна - Бог ще я направи по-хлебородна от житната нива. Нека пясъците са безводни - извори ще бликнат от тях. Нека морето лудува - ще го усмири като малко дете. Никъде Бог не би имал такива шансове, както по пустинята и дългия път.

И най-добре познава Божията сила този, който е живял като в пустиня, който е вървял по безкраен път.

3. Да ни закали. Керванът пълзи в дневен зной и нощен студ, от дюна на дюна, от оазис на оазис. Пътят е осеян с мъртвци. Пустинята е превърната на огромна гробница. Оцеляват силните, а слабите изкапват като гнили плодове. Остават само калените.

Те трябва да бъдат такива, защото има вражески сили. С тях Бог ще завоюва обещаната земя. А с изпитаните и калените души ще се гради Царството Божие.

4. Да ни подготви. До вчера бяха роби. Днес са свободни. Какво ще правят със свободата? Представете си, че слънцето изведнъж би изгряло и изведнъж би залязло? Или ако зимата само за един час се превърне в лято?

Затова още отсега да живеем с бъдното; още на земята - с небесното.

5. Да ни научи на жертви. Бог не поднася Ханаан на тепсия. Човекът трябва да стори нещо. Ако жадуваме за Ханаанския живот, какво правим за него?

6. Да разберем, че няма скок за Ханаан. Не се постига изведнъж. Колкото нещо е по-велико, толкова е по-труднодостъпно.

7. Че Бог е и там. Той е и в пустинята, а не само в рая. И по дългия път.

Да знаем, че не сме сами. С нас е Бог.

8. Въвежда ни в пустиня, но не ни оставя в пустинята. Може да сме в неблагоприятни условия. Но нека да не се отчайваме. Ще ни изведе. Той знае кога и как.

Нека ни е известна тази странна Божия тактика. Да не го обвиняваме неоснователно. Да не си губим вярата за нищо. Да живеем без бунт и отчаяние. Да се съобразяваме.

Нека се водим от Бога: това е важното. Пустиня ли е, градина ли, дали е близо или далеч: Бог да е винаги с нас.

Амин.

13 октомври 1946 г.

Непоправимият човек

“... той продължаваше да греша...”

Изход 9:34.

В Библията е предаден животът и характерът на определени личности - на едни по-подробно, на други по-кратко, - а също и историята или част от нея на някои народи. Но това се прави не толкова за да се изнесат фактите, за които се говори, а заради поуката и примера, които можем и трябва да получим от тях. Във всичко това ние трябва да видим себе си, да се вдъхновим или порицаем, да предвидим какво би станало, а също така ни се показва изход от всяко положение.

Между многото характери, които са майсторски описани в Библията - независимо дали са добри или лоши, за хвала или отвращение, - има един, който бие на очи. Това е фараонът, по времето на еврейското робство в Египет. За него се казва: “... продължаваше да греша”. Това е типът на непоправимия човек. Колко достоверно, колко пълно и колко просто ни е описан. Разглеждаме го, спираме се на него, защото той не е единствен. Има много потомци. До известна степен всеки един от нас, в едно или друго отношение му е подобен. В това ще се убедим по-году, когато го опознаем.

Сам по себе си той е труден човек. Мъчни са такива хора и за нас самите. Все същият си остава дори и да го молиш, да го чакаш, да го изобличаваш.

1. Никога не си признава;

2. Никога не се променя.

Мъчно се живее с такива хора. Но те са проблем и за Бога, защото са всъщност пречка и в Божиите планове.

Неговата вина

В какво се състои тя? Как се проявява? Общ отговор и характеристика ни дава стихът: "... той продължаваше да греша".

1. Въпреки че можеше да не греша. Без каквото и да било противене да би пунал народа, пак би си останал силен и славен. Това не би предизвикало никакво сътресение нито на държавния, нито на личния му живот. Какво бяха онези половин милион страхливи евреи? Нищо. И без тях можеше.

Понякога човек по стечение на обстоятелствата е принуден да извърши зло. Това не го казвам за оправдание, а за обективност. Понякога спокойно може да избегне греха, може да не излъже или да не открадне, но все пак го извършва. Това е непоправимият грешник.

2. Въпреки че нямаше основание. Ние знаем как евреите се бяха заселили в Египет. Знаем, че техният велик син Йосиф спаси египетския народ от глад и смърт. Та това ли е отплатата за стореното добро: да ги заробиш и при това да отказваш да ги освободиш? Какво зло са сторили? Няма ли и те правото свободно да живеят?

Ние грешим, без да имаме основание. Кой ни дава правото да разрушаваме тялото си, мозъка си, душата си, заложите си, името си, бъдещето си? Не бива ли да ги пазим като зеницата на очите си?

3. Въпреки предупрежденията. Всеки път двамата братя се явяваха пред фараона и му разкриваха какво предстои да стане. Той знаеше предварително резултата и жетвата от своето поведение. Нещастията не го сполетяха ненадейно.

Кой грешник не знае за горчивите плодове на своята сеитба? И въпреки това върши грехове. Малцина са невежите. Кой вярва на това, което Библията и Бог казват? Присмиват се. Било остаряло. Не искат да слушат. Непоправими са.

4. Въпреки наказанията. Започнаха да се редят едно след друго - кръв, глад, мор, писъци. Отново фараонът не склони. Страда, но продължава да върши грях.

Всеки грях е свързан с болка. “Заплатата на греха е смърт”. “Грехът ви ще ви намери”.

Когато ни сполети страдание, замисляме ли се? Бог ни говори чрез него. Ще го послушаме ли или ще го принудим да се покаже жесток? От нас зависи.

5. Въпреки търпението. Бог не го порази от първи път. Той направи десет последователни опити за опомняне. Показа му цяла верига от милост и търпение. Това е много. Кой от нас би търпял толкова? Започна с най-невинното. Взе му първородния син, но така и не достигна до него.

Бог е търпелив. А това ние приемаме за слабост и злоупотребяваме. Дълготърпението е само средство за спасение. Ако днес наказанието е малко, утре ще стане непоносимо. То върви по една стъпка.

6. Въпреки че бе по-слаб. Той влезе в борба с Бога. Искаше да прекърши волята му. И действително като че ли в началото сполучи, но после се видя на втори план. Докато накрая остана безпомощен и трябваше да иска милост.

7. Въпреки че даваше обещания. “Като видя, че престанаха...”. Мислеше, че Бог е спрял. Не удържа на думата си, което никак не му прави чест.

Колко хора обещават, но после си остават пак същите. Това го правят когато са в немоц, когато са трогнати, като искат да заблудят.

Неговата съдба

Какво стана с него? Какъв е крайният резултат? Какво става с такива хора?

1. Погубва себе си. Намери най-сетне смъртта си във водите на Червено море. Отиде там, където не трябваше. Сам причини на себе си най-голямото зло.

Той е най-окаяният човек. Той е по-лош и от най-големия случаен или “краткотраен” грешник. За такъв може да има прошка

и избавление. Но за неоправимия, за този, който “продължава” да греша, няма никаква надежда. Той ще извърши всички грехове и накрая ще умре в тях. Той е самото нещастие.

Не влизай в борба с Бога. Не знаеш кое ще бъде последното ти поражение.

2. Погубва и близките си. Той въвлече цвета и гордостта на своето войнство в тази неразумна гонитба и стана причина така безславно то да загине. Невинните пострадаха.

Грехът на един човек се изкупува от мнозинството. Грехът има обществен характер. Всички са заинтересовани.

“Неоправимият човек” не сме ли ние? Не е ли цялото човечество?

Да се вслушаме в говора на Бога. Да следим какви са резултатите от постъпките ни. Да се коригираме докато е време, докато не сме закоравели в греховете си, докато не сме предизвикали Бога.

“Днес” е час за поправка и за спасение.

Да не повтаряме никога вече сторения грях.

Амин.

София, 7 ноември 1937 г.

София, 28 ноември 1943 г.